

لوقانینگ خوش خاباری

تانیشلیق

بو کیتاپ لوقا آدلی طیب طارافیندان یازیلدی. آل عیسی ایمان گیتیرن اولکی آداملارینگ بیریدی. لوقا عیسانینگ دورموشینینگ، گرکرن قودراتلارینینگ، واغیظلارینینگ شاهادی بلان آداملارینگ گورونگرینی اینخلاص بیلن ییغناپ، ایکي کیتاپ: لوقانینگ خوش خاباری و رسوللارینگ ایشلری کیتاپلاری یازدی.

لوقا خوش خاباری عیسی مسیحینگ نجات بریندیگی بارداقی خاباری همیره معلم اتمک ماقصادی بیلن یازیار. بو نجات برین قادیمداقی پیغامبارلارینگ اوستو بیلن خودای طارافیندان واعدا بریلیدی. لوقا بو خوش خابارینگ دینگه بیر نسل یا-دا خالق اوچین دل-ده، همه آدامزاد اوچیندیگینی قایتا-قایتا آیدیار. آل قاریپلار و آیالار یالی کن کم توتولماقلارا و طولوما دوچار بلیانلار بارادا عیسی مسیحینگ قارینداشلیق بیلن قایغی ایندیگینی بیان ایدیر. لوقا عیسی مسیحینگ ازی بارادا آیدانلارینی مثال گیتیرپ، شونی یازیار: «خودایینگ روحی اوستومدیر. قاریپلار خوش خاباری بیلدیرمگیم اوچین، آل منی سچپ سایلادی... طولوم آشاغینداقیلاری آزادلیغا چیقارماغا، خودایینگ مرحمت بیلینی اعلان اتمگه منی ایردی» (لوقا ۴:۱۸). لوقا خودایینگ سیکوسی، مقدس روح، دغانینگ گویچی بارادا کن یازیار. آل از کیتابیندا عیسانینگ کن مثاللارینی آیدپ بریر. بو مثاللار عاداتی دورموشا اساسلانپ، خودایینگ پادشاهلیغی بارادا، بو پادشاهلیغینگ موطیع بلماق اوچین نمه اتملیدیگینی اقیجا سادا دیلده دوشوندیریر.

ماضمونی

گیریش ۱:۱-۴

یحیی پیغامبارینگ و عیسی مسیحینگ دغولماغی ۵:۱-۲۲:۵

عیسی مسیحینگ ایمتحانلانماغی و تعمیدلنمگی ۳:۲۱-۴:۱۳

عیسی مسیحینگ جلیله گرکرن معجزه لری و واغیظلاری ۴:۱۴-۹:۵۰

عیسی اورشليم اوغرایار ۹:۵۱-۱۹:۲۷

اورشليمه هایاتلی گیریش و سنگ بلان واقالار ۱۹:۲۸-۲۳:۵۶

عیسانینگ دیرلشی، شگیرت لرینه گرونمگی و آسمانا آلنماغی ۲۴:۱-۵۳

یازماغی یورگیمه دوودوم. ^۴ ایندی سن ازونگه اوردیلن زاتلارینگ حاققاتدیغینا گز پتیررسینگ.

گیریش

یحیی تعمید برینچینینگ دغومی اوندن آیدیلار

^۵ یهودیه نینگ پادشاهیسی هیرودیسینگ زامانیندا زکریا آدلی بیر کاهین باردی. آل ایانینگ کاهینلار طایفاسینداندی، انونگ آیالی الیزابت هم هارونینگ نسلیندندی. ^۶ بو آر-آیالینگ ایکسی-ده خودایینگ اوندده دغری آداملار بلوپ، آلار خودایینگ همه تابشیریقلارینی

۱ حرمتالی تیوفلس، کن آداملار آرامیزدا بلوپ گچن واقالارینگ تاریخینی یازماغا گیریشدیله. ^۲ شل واقالاری بیزه ازالباشدان گرلری بیلن گرن شاهاتلار و خودایینگ خوش خابارینینگ خیدماتچیلاری پتیردی. ^۳ شتونگ اوچین، ای قادیرلی تیوفلس، مینگ اوزوم هم بلوپ گچن واقالاری آچیق بیلدیم، سانگا همسینی یکه-یکه

اُنونگ بیر گُرنوش گُرندیگینه گُز پتیردیلر، سِبی زکریا اُلا را ایشارا بیلن ایشارات اِدیردی، اِما کِیلشپ بیلِمیردی.
 ۲۳ خیدمات اِتملی وقتی تاماملانانُنگ، زکریا اُیونه گیتدی. ۲۴ آرادان کُن وقت گِچمَنگه، اُنونگ آیالی اِلیزابت گُورلی بُلدی. اُل بَش آیلاپ هیچ پره چیمادی، اُیونده بُلدی. ۲۵ اُل: «مونی مَنینگ اوچین اِدن خودایدیر. ایندی اُل مانگا ناظار سالیپ، ایل آراسینداقی اوتانجیمدان دیناردی» دیردی.

عیسانینگ دُغاجی اُوندن آیدیلار

۲۶ اِلیزابتینگ گُورلیگینینگ آلتینجی آیندا خودای جبرائیل پریشده نی جلیلَنینگ ناصره شهرینه، ۲۷ داودینگ نسلیندن یوسف آدلی آدمینگ آداغیلیسی بُلان بیر گلین بُلما دیق قیزینگ یانینا ایدردی. اُل قیزینگ آدی مریمدی. ۲۸ پریشده اُنونگ یانینا گلیپ: «سلام، ای مَرَحِمَت تاپان قیز! خودای سَنینگ بیلندیر!» دیدی. ۲۹ مریم بو سُزلره قاتی قُرقوپ، بو سالامینگ نمه دوشوندیریندیگینی بیلچک بُلوپ فیکره باتدی. ۳۰ پریشده اُنکا یوزلنپ: «قُرقما، مریم، سِن خودایینگ ناظاریندا مَرَحِمَت تاپدینگ. ۳۱ سِن گُورلی بُلوپ، بیر اُغول دُغراسینگ. اُنونگ آدینا عیسی داقارسینگ. ۳۲ اُل بَیک بُلار، اُنکا بَیک خودایینگ اُغلی دیرلر. تانگری خودای اُنکا آتاسی داودینگ تاختینی پرر. ۳۳ اُل یعقوبینگ نسلینینگ اوستوندن ایدیلیک پادشاهلیق اِدر، پادشاهلیغینینگ سُنکی بُلماز» دیدی.

۳۴ مریم پریشده: «بو نهیلی بُلار؟ مَن هنیز گلین بُلماق آخیری» دیدی. ۳۵ پریشده اُنکا: «مُقَدّس روح سَنینگ اوستونگه اینر، بَیک خودایینگ قودراتی سَنینگ اوستونگه کُلگه سالار. سُنونگ اوچین هَم دُغجاق چاغا مُقَدّس ساییلانار، اُنکا خودایینگ اُغلی دیرلر. ۳۶ اینهه، سَنینگ قارینداشینگ اِلیزابتینگ هَم قاریدیغینا باقمازدان، گُوره سینده چاغا بار. گُورلی بُلمایان دِیَلین بو آیال اِیَم آلتی آی بری گُورلیدیر. ۳۷ چونکی خودایینگ یانیندا بُلماجاق زات یُقدور» دِیپ جُغاپ بردی. ۳۸ مریم: «مَن خودایینگ قیرناقیدیرین. دِگمه، مانگا سَنینگ آیدیشینگ یالی بُلسون» دیدی. سُنکرا پریشده اُنونگ یانیندان گیتدی.

و پارضلارینی کِمسیز بر جای اِدیردیلر. ۷ اِما اِلیزابتینگ گُورلی بُلمایاندیغینا گُره، اُلا رینگ چاغاسی یُقدی. اُلا رینگ ایکسی-ده اِیَم قاریلیق یاشینا پتیدیلر.
 ۸ بیر گون زکریا اُز طایفاسینینگ نوبتچیلیق گِرگینده، خودایینگ حوضوریندا کاهنلیق خیدماتینی پرینه قایتاریاردی. ۹ سُندا کاهنلیق عاداتینا گُره، بُخور یاقماق اوچین، خودایینگ عباداتخاناسینا گیرمک اُنونگ قُره سینا دوشدی. ۱۰ بُخور یاقماق وقتی گلدی، هَمه جِماغات داشاردا خودایا دُغا اِدپ دوردی.

۱۱ شُل وقت بُخور یاقیلان جابینگ ساغیندا دوران خودایینگ بیر پریشده سی زکریا گُروندی. ۱۲ زکریا اُنی گُروپ، اُزونی بیتیردی و اُنی قُرقی آلدی. ۱۳ اِما پریشده اُنکا شِیله دیدی: «ای زکریا، قُرقما، سِبی خودایان اِدن دِلیگینگ قاپول بُلدی. آیالینگ اِلیزابت سانگا بیر اُغول دُغروپ پرر، سِن اُنونگ آدینا یحیی داقارسینگ. ۱۴ بو سانگا اولی شاتلیق گیتیر، اُنونگ دُغان واقیتیندا کُن آدمالار خوش بُلار. ۱۵ چونکی اُل خودایینگ ناظاریندا بَیک بُلار. اُل هیچ هاچان آغزینا شِراب و ایچگی اَلماز. اُل هنیز اِنه سینینگ گُوره سیندِگه، مُقَدّس روحدان دُلاز. ۱۶ اُل اسرائیل خالقیندان کُن آدمی اُزلرینینگ تانگری خودایا طاراف اُورر. ۱۷ اُل اِلیاس پیغامبارینگ روحی و قودراتی بیلن مسیحینگ اُونده یُریپ اَنالارینگ یورکیرینی اُغوللارا و موطیعسیزلاری تاقوالیلارینگ حِکْمَتینه طارافا اُورپ خودایا لاییق خالقی تایارلار.»

۱۸ زکریا پریشده: «مَن مونی نهیلی بیلین؟ مَن بیر قازّی، آیالیم-دا قاریلیق یاشینا پتن» دیدی. ۱۹ پریشده-ده اُنکا: «مَن خودایینگ حوضوریندا دوریان جبرائیل. مَن سَنینگ بیلن کِیلشپ، سانگا بو خوش خاباری قاوشورماق اوچین ایدرلیم. ۲۰ سِن مَنینگ بَلَن وقتدا پرینه پتچک سُزلریمه اینامادینگ. سُنونگ اوچین هَم سَنینگ دِلینگ توتولپ، شو زاتلارینگ پرینه پتچک گونونه چنلی کِیلپ بیلِمَرسینگ» دِیپ جُغاپ بردی.

۲۱ شُل وقت زکریا قاراشپ دوران خالق اُنونگ عباداتخانادا اِگَلَنینه گنگ قالدیلار. ۲۲ زکریا داشاری چیقاندا، اُلا ر بیلن کِیلشپ بیلِمدی. سُندا اُلا ر عباداتخانادا

۵۶ مريم اليزابتينگ ائونده اوج آيا ياقين بُلوپ، شنگ از ائونه قايتدى.

مريم اليزابتينگ يانينا گيدير

۳۹ شُل گونلرده مريم ئُل شايىنى آلپ، هاولوقماچ يهوديه نينگ داغليق اولكسيندكى بير شَهَره گيتدى. ۴۰ اُل پرده زكريانينگ ائونه باريپ، اليزابته سلام بردى. ۴۱ مريمينگ سالامىنى ايشيدن وقتيندا، گوره سيندكى چاغا قيمىلداپ، اليزابت مُقادّس روحدان دُلدى. ۴۲ اُل قاتى سىسلى قيغىرىپ: «سَن آيالار آراسيندا موبارك بُلانسينگ، گورنگدكى چاغا هم موبارك بُلاندير! ۴۳ سروريمينگ اِنسى مَينگ يانما گلر يالى، مَن نديپ بيله موبارك بُلدومقام؟ ۴۴ سالامينگ قولاغىما گليپ يتن وقتيندا، گورمَدكى چاغا بَگنچِدن يانغا قيمىلدادى. ۴۵ خوداينگ آيدانلارينينگ پرينه يتجكدىگينه ايمان گتيرن آيال خوشوقتدير!» ديدى.

مريمينگ آيدىمى

۴۶ مريم شيله ديدى:

«جانيم خودايى پيگلدير،

۴۷ روحوم نجات برينچيم خودايا شاتلانيار.

۴۸ اُل كيچى قيرناقينا ناظار سالدى.

مودان بيلك هممه نسللر مانغا خوشوقت دپيرلر.

۴۹ قودراتلى گويچلى مَينگ اوچين اولى ايشلر ائدى.

اُنونگ آدى مُقادّسدير.

۵۰ اُل نسللر ئيى اُزوندين قُريانلار مَرَحْمَت اِدِر.

۵۱ اُل گويچى بيلن اولى ايشلرى پرينه يتيردى،

مَغرورلارى اُلارينگ هممه ايچكى فيكرلرى

بيلن دارغاتدى.

۵۲ حُكومدارلارى تاختيندان دوشوريپ،

فُروتَن آداملارى پيگلتدى.

۵۳ آچلارى نَر-نيغماتدان دُيروب،

بايلارى بُلسا بُش قايتاردى.

۵۴-۵۵ آتالاريميزا سُر برشى يالى،

ابراهيم بيلن اُنونگ نسلينه

رَحمدارليق اِتمگى هيچ اونوتمان،

قولى اسرايلا كُمك ائدى.»

يحيى تَعْمِيد برينچى دُغيار

۵۷ اليزابتينگ آيى-گونى دُلوپ، بير اُغول دُغوردى. ۵۸ همسايالارى و دُغان-قارينداشلارى خوداي اُنغا اولى مَرَحْمَت اِندىگىنى ايشيديپ، اُنونگ بيلن خوش بُلديلار. ۵۹ سِكيزينجى گون چاغانى سَوْت اِتمگه گلديلر. اُنغا آتاسى زكريانينگ آدينى داقچاق بُلدولار. ۶۰ اِما اِنسى مونغا قارشى بُلوپ: «يُق، اُنونگ آدى يحيى بُلمايدير» ديدى. ۶۱ اُلاَر اُنغا: «سَينگ قارينداشلارينگ آراسيندا اُنك يحيى آدلىسى يُق آخىرى» ديديلر. ۶۲ اُنسَنگ اُلاَر چاغانينگ آتاسينا ايشارا بيلن دوشونديريپ، اُنونگ آدينا نَمه داقچاقدىگىنى سُراديلاَر. ۶۳ زكريا هم يازارا بير تاختاجيق تاپپ، اُنغا «آدى يحيى» ديبپ يازدى. هَمَلِر حايران قالدى. ۶۴ شُل وقت زكريانينگ دىلى آچيلپ، خودايا اُوگى آيدپ، كِپلَمگه باشلادى. ۶۵ همسايالارينگ همسينى فُرقى قاپلادى. يهوديه داغليغىنينگ هممه پرينده بو بُلان واقالارينگ باريسى حاقد ا گورونگ ايدلدى. ۶۶ مونى ايشيدنلرينگ همسى بو زاتلار حاقد قاتى فيكره باتپ: «بو چاغا نَمه بُلارقا؟» ديشيديلر. چونكى خوداينگ گويچى اُنونگ بيلندى.

زكريانينگ نبوتليغى

۶۷ چاغانينگ آتاسى زكريا مُقادّس روحدان دُلوپ، شيله نبوت ائدى:

۶۸ «اسراييلينگ تانگريسى خودايا شوکورلر بُلسون!

چونكى اُل از خالقينا ناظار ساليپ، آزاد ائدى.

۶۹-۷۱ اُولقى زاماندا

مُقادّس پيغامبارلار سَبَبى سُر برشى يالى،

دوشمانلاريميزدان بيزى نجات بَرَمگه،

بيگرنينلرينگ همسيندن ديندارماغا،

اُل بيزينگ اوچين از قولى داوودينگ نسليندن

بير گويچلى نجات برينچى چيقاردى.

مریمینک آیی-گونئی دُلۆپ، اَوَلکی اُغلونی دُغوردی. مریم اُنئی قونداغا دُلادی-دا، بیر آخوردا یاتیردی، سِیبی اَلار میهمانخانادان یر تاپماندیلار.

چُپانلار و پَریشده لر

^۸ شُل گِیجه بیت لِحمینگ قُلایندا کبیر چُپانلار سورولرینی قُریاردیلار. ^۹ بیردن اَلارینگ اُوونده خودایینگ بیر پَریشده سی گُروندی و خودایینگ یالقیمی داش-تُورگی یاغیتلیدی. چُپانلار قاتی قُردولار. ^{۱۰} پَریشده اَلارا: «قُرقمانگ! مَن سیزه هِمه خالق یِگندیرجک شاتلیقلی خوش خاباری اعلان اِدیرین: ^{۱۱} شو گون داودینگ شَهرینده سیزینگ اوچین نجات بَرینچی دُغدی. اُل خوداییمیز مسیح دیر. ^{۱۲} اینه، بو سیزه بیر علامات بُلار: سیز قونداغا دُغیلی، آخوردا یاتان بیر اُغلانی تاپارسینگیز» دیدی. ^{۱۳} بیردن پَریشده بیلن بیرلیکده آسمانینگ سانسیز قُشونی گُروندی. اَلار خودایی اووپ بیکلندیردیلر:

^{۱۴} «آسمانلارینگ آسمانیندا خودایا حُرمت بُلسون!

خودایدان مَرچمت تاپان یردکی

اینسانلارا پاراحتلیق بُلسون!» دیردیلر.

^{۱۵} پَریشده لر چُپانلارینگ یانیندان آیریلیپ، آسمانا گُتریلنلرینده، چُپانلار بیر-بیرلرینه: «یُزینگ، بیت لِحمه گیدیلینگ. خودایینگ ییزه آیان اِدن بو واقاسینی گُریلینگ» دیردیلر.

^{۱۶} شیللیکده، اَلار باسیمچاق گیدپ، مریمی، یوسفی و آخوردا یاتان اُغلانی تاپدیلار. ^{۱۷} اَلار عیسانی گُترلرینده، بو اُعلان حاقد ایشیدنلرینی اَلارا گُرونگ بردیلر. ^{۱۸} چُپانلارینگ گُرونگلرینی ایشیدنلرینگ هِمسی حایران قالدی. ^{۱۹} مریم بُلسا بو زاتلارینگ هِمسی حاقد قاتی فیکره گیرپ، اَلاری یورگینده ساقلایاردی. ^{۲۰} چُپانلار هِمه زادی گُروپ-ایشیدنلرینینگ اُزلرینه آیدیلیشی یالی بُلانندیغی اوچین، خودایی اودی لر و شوکورلر اِدپ، ایزلارینا دُلانیدیلار.

^{۲۲} اُل مونئی آتالاریمیزا رَحمدارلیق اِتَمک اوچین، اُز مُقادِس عَهدینی یاددا ساقلاماق اوچین اِتدی.

^{۲۳} آتامیز ابراهیم قاسام ایچپ، شیلله سُر بردی:

^{۲۴-۲۵} دوشمانلاریمیزینگ اِلیندن ییزی آزاد اِتَمگه،

عُمر و میز یُئی حوضوریندا قُرقوسیز،

مُقادِسلیک هِم دُغولوق بیلن

قوَلوق اِتَمگه مومکینچیلیک بردی.

^{۲۶} ای بالام، سَن هِم، بیک خودایینگ پیغامباری

دیین آدی آلاسینگ!

خودایا اُل تایارلاماق اوچین، اُنونگ

اُووندن یُیرسینگ.

^{۲۷} گونهلرینینگ باغیشلانماغی سِیبی

اُنونگ خالقینا نجات تعلیماتینی معلیم اِدرسینگ.

^{۲۸} خوداییمیز رَحم-شِپاقتان دُلودیر:

اُل اوستومیزه گون یاغتیسینی دُکدورر.

^{۲۹} قارانگلیقدا و اَلوم کُلگه سینده اُتورنلارا نور سچیلر،

ایاقلاریمیز پاراحتلیق یُلونا اوغراتدیلر.»

^{۳۰} شونلوقدا، اُعلان اُسیردی و روحی تایدان گویچلنیردی. اُل

اسرائیل خالقینا گُرونملی گونلرینه چنلی بیاباندا یاشادی.

عیسی دُغیار

مَتی ۱: ۱۸-۲۵

^۲ شُل گونلرده روم امپراطوری آگوستوس تامام ایلاتدا ساناماغینی گِچیرمک بارادا دِستور چیقاردی. ^۲ بو اَوَلکی ایلات ساناماغی بُلۆپ، اُل کیرینیوسینگ سوریه حُکومدارلیق اِدن زاماندا گِچیریلدی. ^۳ ایلات ساناماغیندان گِچمک اوچین، هر کیم اُز شَهرینه گیتدی.

^۴ شیللیکده، یوسف هِم جلیلدکی ناصره شَهریندن چیقپ، یهودیه دکی بیت لِحَم دیین داودینگ شَهرینه گیتدی، سِیبی اُل داودینگ ایلیندن بُلۆپ، اُنونگ نسلینه دِگیشلیدی. ^۵ یوسف یازیلماق اوچین اُل یره گُورلی آداغیلیسی مریمی هِم آلیپ گیتدی. ^{۶-۷} اَلار بیت لِحَم دکلر،

۳۶-۳۷ آل یرده سِگسِن دُرت بیلدان بَری دول یاشایان حَنّا
آدلی قارّی نَبیه هِم باردی. آل آشیر طایفاسیندان فَنوئیلینگ
قیزیدی. آل دورموشا چیقاندان سُنْگرا آری بیلن یدى بیل
یاشاشیپ، دول قالیدی. بو آیال هِمیشه عیباداتخانانینگ
حایاطیندا بُلوپ، آرازاتوتوپ، دُغا ادیپ، گِیجه-گوندیز
خودایا عیبادات ادیردی. ۳۸ حَنّا هِم ادیل شُل وقت
گیلپ، خودایا شوکور ادیپ، اورشلیمینگ نجات تاپماغینا
قاراشیانلارینگ بارینا بو اعلان حاقدا گورونگ یردی.
۳۹ یوسف بیلن مریم موسانینگ شریغاتینا گُره هَمّه زادی
برجای اِدرلیندن سُنْگرا، جلیله، اُزلرینینگ ناصِره شَهْرینه
دُلدانیدیلار. ۴۰ چاغا اولالپ، گویچده و حکمتده اُسوپ
باریاردی. خودایینگ مِرْجَمَتی اُنونگ اوستوندیدی.

عیسی دین مُعَلِّمَری بیلن

۴۱ عیسانینگ اِنه-آتاسی هر بیل پَسَح بایرامیندا اورشلیمه
گیدیردیلر. ۴۲ عیسی اُنایکی یاشینا یتنده، اَلار بایرامچیلیق
عاداتینا گُره ینه اورشلیمه گیتدیلر. ۴۳ بایرامچیلیق قوتارانندان
سُنْگ، اَلار ایلرینه دُلدانیدیلار. یتیشنجک عیسی بُلْسا
اورشلیمده قالدی، اِمّا اُنونگ اِنه-آتاسینینگ موندان خاباری
یُقدی. ۴۴ اَلار اُنی یلاغچیلارینگ آراسیندا یر دَیپ، بیر
گونلوک یلی گچدیلر. سُنْگرا اُنی دُغان-قارینداشلارینینگ،
دُست-یارلارینینگ آراسیندان گُزَلپ باشلادیلار. ۴۵ اُنی
گُزَلپ تاپمانسُنْگلار، ایزلارینا اورشلیمه دُلدانیدیلار. ۴۶ اوچ
گوندن سُنْگ، اُنی عیباداتخانانینگ حایاطیندان تاپدیدیلار.
آل دین مُعَلِّمَرینینگ آراسیندا اُتورپ، اَلاری دینگَلپ،
سُراغلار بریردی. ۴۷ عیسانی دینگَلینلرینگ هِمّسی
اُنونگ دوشونجسینه، برین جُغاپلارینا حایران قالیاردیلار.
۴۸ اِنه-آتاسی اُنی گُرنلرینده گَنگ قالدیلار. اِنسی اُنْگا:
«اُغْلوم! نَمّه اوچین یتدینگ؟ اَتانگ اِیکیمیز قاتی قایغی
ادیپ، سِنی گُزَلدیک» دیدی. ۴۹ عیسی اَلارا: «مِنی نَمّه
اوچین گُزَلدینگیز؟ سیز مَنینگ اَتامینگ اُیونده بُلْمالیدِیغیمی
بیلْمَردینگیزی؟» دیدی. ۵۰ اِمّا اَلار اُنونگ نَمّه دِیجک
بُلْیاندیغینا دوشونمیدیلر. ۵۱ سُنْگرا عیسی اِنه-آتاسی بیلن
ناصِره قایتدی، اَلارینگ سُزونه قولاق آسدى. اِمّا اُنونگ

عیسانینگ خودایا باغیش ادیلْمَگی

۲۱ سِکیزینجی گون اُغلانی سوتلْمَلی بُلاندا، اُنونگ آدینا
عیسی داقدیَلار. بو اُنونگ اِنسینینگ گُره سینده قالمازدان
اُوال، یریشده نینگ اُنْگا برن آدیدى. ۲۲ موسانینگ شریغاتینا
گُره گِچیریلن پَکَلْنَمه سوتلرینگ برجای ادیلْمَلی و اقّتی
یتپ گِلنده، یوسف بیلن مریم اورشلیمه گیتدیلر. اَلار
عیسانی خودایا باغیش اِتْمَک اوچین، اُنی هِم یانلارینا
آلدیلار. ۲۳ شریغاتدا: «اُولْکی دُغان هر بیر اِرْکک اُغلان
خودایا باغیش ادیلْمَلی» دَیپ یازیلاندير. ۲۴ اَلار شریغاتدا
یازیلیشى یالی، اِیکى قُمرینی یا-دا کِیدِرینی هِم قربانلیق
حُکمونده هُدورلْمَیدیلر.

۲۵ شُل وقت اورشلیمده شمعون آدلی بیر دُغری و تاقوالی
آدام یاشایاردی. آل اسرائیل خالقینینگ آزاد ادیلْمَگینه
قاراشیاردی، مُقَدّس روح اُنونگ اوستوندیدی. ۲۶ اُنْگا
خودایینگ مسیحینی گُرمزدن اُنْگ اَلْمَچکدِیْگی مُقَدّس
روح طارافیندان آیان بُلُپدی. ۲۷ شمعون مُقَدّس روحونگ
اوغراتدیرماغی بیلن عیباداتخانانینگ حایاطینا گلدی.
عیسانینگ اِنه-آتاسی شریغاتدا یازیلان عاداتی برجای اِتْمَک
اوچین، اُغلانی ایچری سالانلاریندا، ۲۸ شمعون اُنی قوجاغینا
آلپ، خودایا شوکور ادیپ، شِیله دیدی: ۲۹ «ای خودای،
اُز برن سُزونگه گُره، ایندی بَدَنْگ اَرْقاقین ساغ-آمان
تابشیرپ بیلر. ۳۰-۳۱ اینه، سِنینگ هَمّه خالقلارینگ اُیونده
تاییارلان نجات برینچینگى گُروم بیلن گُردوم. ۳۲ بیگانه
میلْتیره آیانلیق برچک، خالقینگ اسرائیلی بیکلندیرچک
نوری گُردوم.»

۳۳ چاغا بارادا آیدیلیان سُزلره اُنونگ اِنه-آتاسی حایران
قالدی. ۳۴ شمعون اَلارا بَرکت برپ، اِنسی مریمه: «بو
اُغلان اسرائیلدا کَن آدمالارینگ پَسَلْمَگینه و یِگَلْمَگینه
سِپْکَر بُلار. اَل خودای طارافیندان برلن عالامات بُلُوپ،
اینسانلار اُنْگا قارشى چیقارلار. ۳۵ شندا اِنچمه یورکلرینگ
سیرلی فیکرلری بَلْی بُلار. سِنینگ قالبینْگا هِم قیلچ کیمین
سُقُولار» دیدی.

انسى بو گورونگرلرنگ همسینی یورگینده ساقلا یاردی. ^{۵۲} عیسی حکمتده وئیدا اُسوپ، خوداینگ هم آداملارنگ مهربینی قازانیاردی.

یحیی تعمید برینچینینگ واغظی

متی ۱۲:۳-۱۰؛ مرقس ۱:۱-۸؛ یوحنا ۱:۱۹-۲۸

۳ روم امپراطوری تیبریوسینگ حکومدارلیغینینگ اُن بشینجی ییلیندا، پنتیوس پپلاتس یهودیه نینگ حاکیمی زاماندا هیروдіس - جلیلی، اُنونگ دُغانی فیلیپس - ایتوریه بیلن تراخونیتیس ولایتینی، لیسانیوس-دا آبلیه دُلاندر یاردی. ^۲ حنا بیلن قیفا هم باش کاهیندی. شُندا زکریانینگ اُغلی یحیا یا خوداینگ سزى گلدی. اُل بیاباندا یاشیاردی. ^۳ یحیی اُرْدُن آرناسینینگ تَورگیندکی هممه پرلره آیلانیپ، آداملار گونهلرینینگ باغیشلانماغی اوچین توبا اِدیپ، تعمید آلماقلارینی واغیظ اِدیردی. ^۴ اشعیا پیغامبارینگ کیتابیندا شيله یازیلاندر:

«بیاباندا قیغیر یانینگ سسی:

”خوداینگ یلونی تایارلانگ!

اُنونگ یللارینی دُغورلانگ!

^۵ هممه دره لر دلدوریلار،

هممه داغ-دپه لر پسلدیلر،

اگریم-بوغرام یللار دُغورلانا،

بودور-سودور یلجاغلار تکیزلر.

^۶ شُندا هممه اینسانلار

خوداینگ نجات برشینى گُزرلر.“

فرزند یارادیپ ییلندیر. ^۹ و شو زامان پالتا باغلارینگ دویونده یاتیر: قاوی میوه برمین هر بیر باغ چاپلیپ، اُدا آتیلار.“

^{۱۰} خالق اُندان: «ایسیم، بیز نمه اتملی؟» دیپ سُرادیلار.

^{۱۱} اُل: «ایکی کینکلی بیرینی کینکسیزه برسین. اییمیتی

بُلان هم شُونونگ یالی اِتسین» دیپ جُعاپ بردی. ^{۱۲} مالیات

آلیانچیلار-دا* تعمید آلماق اوچین اُنونگ یانینا گلیپ:

«اُستاد، بیز نمه اتملی؟» دیپ سُرادیلار. ^{۱۳} یحیی اُلارا:

«زُونگیزه پرلن دِستوردان کن مالیات آلمانگ» دیدی.

^{۱۴} سَنگرا سربازلار-دا: «بیز نمه اتملی؟» دیپ سُرادیلار.

اُلارا: «هیچ کیمدن زُزلوق بیلن پول آلمانگ، ناحاق پره

تُهْمِت اورمانگ، اَز حاقینگیزا راضی بُلونگ» دیدی.

^{۱۵} خالق مسیحه اومید بیلن قاراشیاردی و همملر یحیی

حاقدا یورکلرینده: «یحیی شُل مسیح دلمیکه؟» دیپ فیکر

اِدیردیلر. ^{۱۶} یحیی اُلارا: «من سیزی سووا تعمید بریرین،

اَمّا مَندِن سَنگرا گلچک مَندِن-ده خاص گوچلیدیر. من

اُنونگ کُوشینینگ باغینی چُرْمَگه-ده میناسیپ دلدیرین.

اُل سیزی مُقَدّس روحا هم-ده اُدا تعمید برر. ^{۱۷} اُنونگ

خارمان آراسالایان چارشاخى ایلندیر. اُل خارمان پرینی

سوپوریپ، بوغدا یی آمّارینا اویشورر، سامانی بلسا شُنمَز

اُددا یاقار» دیدی. ^{۱۸} اُل باشغا-دا کن ناصیحات اِدیپ،

خالقا خوش خاباری واغیظ اِدیردی. ^{۱۹} اَمّا باش حاکیم

هیروдіس اَز دُغانینینگ آیالی هیرو دیا ایلینی اوچین و باشغا-دا

کن تَلکه ایشلری اِدنی اوچین، یحیانینگ کینجینه سزوار

بُلدی. ^{۲۰} اُل یحیانی زیندانا سالماق بیلن اُوالقى اِدن هممه

تَلکه لیکلرینینگ اوستونه پنه بیر تَلکه لیک قُشدی.

عیسی تعمید بریلیپ چیقاریلیار

متی ۱۷:۳-۱۰؛ مرقس ۱:۹-۱۱

^{۲۱} هممه خالق تعمید بریلیپ چیقاریلاندان سَنگ،

عیسی-دا تعمید بریلیپ چیقاریلدی. اُل خودایا دُعا اِدیرکَه،

آسمان آچیلیپ، ^{۲۲} مُقَدّس روح کپدره مَنگَرش اُنونگ

اوستونه ایندی. آسماندان: «سَن مینینگ عزیز اُغلومسینگ.

من سَندِن کن راضیدیرین» دیین سِس گلدی.

^{۲۷} بیر اولی جماغات تعمید آلماق اوچین، یحیانینگ یانینا

گلدیلر. یحیی اُلارا شيله یوزلندی: «ای ییلانینگ نسلِی!

گلچک غاضابدان قاجماغی سیزه کیم بیلدیردی؟» ^۸ موندان

بیلک اِدن توبانگیزا میناسیپ میوه برینگ. اَز یانینگیزدان:

”بیزینگ آتامیز ابراهیمدیر“ دیپ فیکر اِتمَنگ. من سیزه

شونی آیداین: خودای ابراهیم اوچین شو داشلاردان هم

عیسانینگ نَسلی

مَتّی ۱۷:۱-۱

۲۳ عیسی اُز خیدماتینا باشلان وقتتی اُتوز یاشلاریندادی.
 ۲۴ اُل یوسفینگ اُغلی حاساپلانیاردی. یوسف هالیینگ اُغلی،
 ۲۵ هالی ماتاتینگ، ماتات لاوینینگ، لاوی مَلکینینگ،
 مَلکی یانانینگ، یانّا یوسفینگ،
 ۲۶ یوسف مَتّاتیانینگ، مَتّاتیا عاموسینگ، عاموس ناحومینگ،
 ناحوم حسلینینگ، حسلی نَجینینگ،
 ۲۷ نَجی ماتینگ، مات مَتّاتیانینگ، مَتّاتیا شمعینینگ، شمعی
 یوسفینگ، یوسف یهودانینگ،
 ۲۸ یهودا یوحنانینگ، یوحنا ريسانینگ، ريسا زروبابلینگ،
 زروبابل سالتییلینگ، سالتییل زرينینگ،
 ۲۹ نری مَلکینینگ، مَلکی آدینینگ، آدی قوسامینگ، قوسام
 ایلمودامینگ، ایلمودام غیرینگ،
 ۳۰ غیر یوسانینگ، یوسا الیغازینگ، الیغاز یوریمینگ، یوریم
 ماتاتینگ، ماتات لاوینینگ،
 ۳۱ لاوی شمعونینگ، شمعون یهودانینگ، یهودا یوسفینگ،
 یوسف یونامینگ، یونام ایلیاقیمینگ،
 ۳۲ ایلیاقیم ملیانینگ، ملیا مینانینگ، مینان ماتاتانینگ، ماتاتا
 ناتانینگ، ناتان داودینگ،
 ۳۳ داود یسانینگ، یسا عوبیدینگ، عوبید بوغزینگ، بوغز
 شالمونینگ، شالمون نحشونینگ،
 ۳۴ نحشون عمینادایینگ، عمیناداب آرامینگ، آرام
 حصرونینگ، حصرون فارصینگ، فارص یهودانینگ،
 ۳۵ یهودا یعقوبینگ، یعقوب اسحاقینگ، اسحاق
 ابراهیمینگ، ابراهیم تارحینگ، تارح ناحورینگ،
 ۳۶ ناحور سروجینگ، سروج زعونینگ، زعو فالاجینگ،
 فالاج عابرینگ، عابر صالحینگ،
 ۳۷ صالح قینانینگ، قینان آرفکشادینگ، آرفکشاد سامینگ،
 سام نوحونگ، نوح لاماکینگ،
 ۳۸ لاماک ماثشالاحینگ، ماثشالاح خنوخینگ، خنوخ
 یاردینگ، یارد مَهَللیلینگ، مَهَللیل قینانینگ،
 ۳۹ قینان آنوشینگ، آنوش شیثینگ، شیث آدامینگ
 اُغلودی، آدام بلسا خودایینگ اُغلودی.

عیسی ایمتَحانلانیار

مَتّی ۱۷:۴؛ مَرَقَس ۱۵:۱۲-۱

۴ عیسی مُقَدّس روحدان دُلُوب، اُردُن آرناسیندان ایرینا
 دُلاندى. مُقَدّس روح اُنّی بیابانا آلپ گیتدی.
 ۲ اُل یرده عیسی قیرق گونلپ شیطان طارافیندان ایمتَحانا
 سالیندی. شُل گونلرینگ دُوامیندا اُل هیچ زات اییمدی،
 قیرق گوندن سَنگ بُلسا آجقیدی. ۳ شیطان اُنْگا: «اگر
 سَن خودایینگ اُغلی بُلیان بُلسانگ، بو داشینگ چُرْگه
 اُورولمِگینی بویور» دیدی. ۴ عیسی: «اینسان یکه چُرْک
 بیلن یاشامایار» دیپ یازیلاندر» دیپ جُغاپ بردی.
 ۵ سَنگرا شیطان عیسانی بیر بُقاری یرِه چیقارپ، اُنْگا
 دونیه‌نینگ هَمّه پادیشاهلیقلارینی گُرْکزدی. ۶ شیطان عیسی:
 «مَن بولارینگ هَمّسینینگ حُکومدارلیغینی و بییکلیگینی
 سانگا برین. بولار مانگا بریلدی، مَن هم اُنّی ایسلنمه
 برپ بیلیرین. ۷ شُنونگ اوچین سَن مانگا سجدّه اِتسینگ،
 بولارینگ هَمّسی سنینگی بُلار» دیدی. ۸ عیسی اُنْگا:
 «تانگری خودایینگیزا سجدّه اِدینگ، یکه اُنْگا خیدمات
 اِدینگ» دیپ هم یازیلاندر» دیپ جُغاپ بردی.
 ۹ سَنگرا شیطان عیسانی اورشلیمه گتیرپ، اُنّی
 عیباداتخانانینگ دِپه‌سینه چیقاردی. اُنْگا: «اگر سَن
 خودایینگ اُغلی بُلسانگ، اُزونگی شو یردن آشاق اُقلا.
 ۱۰-۱۱ چونکی شیلّه یازیلاندر: ”اُل سَنی قُریماق اوچین
 پریشده‌لرینه دِستور بر. آیاغینگ داشا بودریمز یالی، اُلا
 سَنی اِلرینه گُتر”» دیدی. ۱۲ عیسی اُنْگا: «تانگری
 خودایینگیزی ایمتَحان اِتمَنگ» دیپ هم یازیلاندر» دیپ
 جُغاپ بردی.
 ۱۳ شیطان عیسانی ایمتَحانلارینگ هَمّسیندن گِچیرپ
 قوتارانندان سَنگ، گِرْکلی وقت گِلینچّه، اُنونگ یانیندان
 گیتدی.

ناصره‌ده عیسادان یوز اُووریرلر

مَتّی ۱۳:۵۳-۵۸؛ مَرَقَس ۶:۱-۶

۱۴ عیسی مُقَدّس روحونگ گویجی بیلن جلیله دُلانپ
 گلدی. اُل حاقداقی گورونگرلر اِطرافینگ دُرت طارافینا

یاردی. ^{۱۵} اَل کَنیسه لَرده خالقا اُورتمگه باشلادی، هَمِلَر اُنْی اُویردیلر.

^{۱۶} بیر گون عیسی اَز اُنوپ-اُسِن پری بُلان ناصره گیتدی. اَل سَبَت گونی هَمیشکی یالی کَنیسه باریپ، مُقَدَّس یازغیلاردان اُقیماق اوچین پِریندن توردی. ^{۱۷} اُنْگا اِشعیا پیغامبارینگ کیتاینی بَر دیلر. اَل هَم کیتابی آچپ، شو سُرلینگ یازیلان پِرینی تاپدی:

^{۱۸} «خودایینگ روحی اوستومدیر.

قاریلار خوش خاباری بیلدیرمگیم اوچین،

اَل مِنی سِچپ سایلادی؛

زیندانیلار آزادلیغی،

کُرلره گزونیگ آچیلجاقدیغینی

خابار پرمگه اَل مِنی ایپردی.

ظولوم آشاغیندا قیلاری آزادلیغا چیقارماغا،

^{۱۹} خودایینگ مرجیت ییلینی اعلان

اتمگه مِنی ایپردی.»

^{۲۰} سَنْگرا کیتابی یاپپ، اُنْی ایزنا خیدماتکره بَر دی-ده اُتوردی. کَنیسه دَکیلرینگ بارینیگ گزی اُنْگا تیکیلدی.

^{۲۱} عیسی اُلارا: «سزینگ اِشیدن بو مُقَدَّس یازغینگیز شو گون بَر جای بُلدی» دیپ، گورونگرینه باشلادی. ^{۲۲} هَمِلری عیسائی اُووپ، اُنونگ آغزندان چیقان عجایپ سُرلره حایران قالپ: «بو یوسفینگ اُغلی دَلمی؟» دیپ سُرادیلار.

^{۲۳} عیسی اُلارا: «سزینگ مانگا: »ای طیب، اَوّل اُزونگه شفا بَر!“ دین ناقلی آیتجاقدیغینگیزی بیلپ دورون. سیز: ”کَفَرناحومدا اِدن ایشلرینگ اِشیدیک. اُلاری شو پرده، اَز

یوردونگدا-دا بَر جای اِت-دَه“ دیرسینگیز» دیدی. ^{۲۴} اَل پنه شِله دیدی: «سِزه دُغروسینی آیدیارین، هیچ بیر نبی اَز یوردوندا قابول اِدیلمیر. ^{۲۵} سِزه حاققاتی آیدیارین: اِلیاسینگ

زاماندا اوچ ییل آلتی آیلاپ آسماندا یِکجه دامجا-دا یاغین دامان، هَمه یوردا قاتی آچلیق دوشنده، اسرائیلدا کَن دول آیلار باردی. ^{۲۶} اِمّا اِلّاس اُلارینگ هیچ بیرینینگ یانینا اِیریلْمَن، یکه صیدونداقی صَرْفَه شَهْرِنده بُلان بیر بیگانه

دول آیلینگ یانینا اِیریلدی. ^{۲۷} شِله هَم، اِلّشع پیغامبارینگ زامانیندا اسرائیلدا جُزائی کَن آداملار باردی. اِمّا اِلّشع یکه سوریه لی بیگانه نَعمانینگ یانینا اِیریلدی و اُندان باشغا هیچ کیم پَک بُلمادی.»

^{۲۸} بو سُرلری اِشیدنلرینده، کَنیسه دَکیلرینگ هَمسی قاهر-غاضابا میندی. ^{۲۹} اُلار آیاغا قالپ، عیسائی شَهْرِن قُودولار. ناصره شَهْری دِپده پِرلشیددی. اُلار اُنْی شُل دِپه نینگ باشینا چیقاریپ، آشاق زینگجاق بُلدولار. ^{۳۰} اِمّا عیسی اُلارینگ آراسیندا گِچپ، اَل پِرِدن چیقپ گیتدی.

عیسی آرخو-جینی قُوبار

^{۳۱} سَنْگرا عیسی جلیلینگ کَفَرناحوم شَهْرِنه گِلپ، سَبَت گونی خالقا اُورتمگه باشلادی. ^{۳۲} خالق اُنونگ تَعْلیماتینا حایران قالدی، سَببی اَل قُودرات و اِختیارلِلیق بیلن کِیلیددی. ^{۳۳} کَنیسه ده آرخو-جینی بیر آدام باردی. اَل قاتی سِس بیلن قِغیرپ: ^{۳۴} «ای ناصره لی عیسی! بیزینگ بیلن نَمه ایشینگ بار؟ بیزی هَلک اِتْمگه گِلدینگمی؟ مَن سَنینگ کیمدیگینگ بیلرین، سَن خودایینگ مُقَدَّسیسینگ» دیدی. ^{۳۵} عیسی اُنْگا کِیپ: «سَسیز بُل! بو آدامدان چِق!» دیدی. آرخو-جین اَل آدامی هَمِلرینگ اُوونده پره یقیدی-دا، هیچ زیان پِتیرْمَن، اُندان چیقیدی. ^{۳۶} هَمِلر حایران قالپ، بیر-بیرلرینه: «بو نَهیلی سُر؟ اَل اِختیار هَم قُودرات بیلن آرخو-جینلار دِستور پِریر. اُلار هَم چیقارلار» دِیشیدیلر. ^{۳۷} عیسی حاقینداقی خابار بو اِطرفینگ دُرت طارافینا یاردی.

عیسی کَن مریضلری شفا پِریر

^{۳۸} عیسی کَنیسه دِن چیقپ، شمعونینگ اُیونه باردی. شمعونینگ قاین اِنسینی قیزدیرما توتوپ یاتیددی. مونگا عیسادان کُمک اِسلیدیلر. ^{۳۹} عیسی اُنونگ باشوجوندا دوروب، قیزدیرما کِیدی و اُنونگ قیزدیرماسی آیریلدی. اَل آیل دِرّو پِریندن توردی-دا، اُلارا خیدمات اِتْمگه باشلادی.

^{۴۰} گون باتاندا، آداملار هر هیلی مریضلری عیسانینگ یانینا گتیریدیلر. عیسی هَم اُلارینگ هر بیرینینگ اوستونه اِلینی

۹ توتان بالیقلا رینینگ کندیگینه اُنونگ اُزی و یانیندا قیلارینگ هوسسی حایران قالدی. ۱۰ شمعونینگ یانینداقی یعقوب بیلن یوحنا آدلی زیدینینگ اُغوللاری هم مونگا حایران قالدیلار. عیسی شمعونا: «فرقما، سین موندان بیلک بالیق یرینه اینسانلاری توتارسینگ» دیدی. ۱۱ شیللیکده، اُلا ر قایقلا رینی کنار چیقاریپ، بار زادی قُیوپ، اُنونگ ایزینا دوشدولر.

عیسی جُزامینی شفا بِریر

مَتّی ۸: ۱-۴؛ مَرْفُس ۴۰: ۱-۴۵

۱۲ عیسی شَهْرلَرینگ بیریندکّه، جُزما دوچار بُلان بیر آدام اُنونگ یانینا گلدی. اُل عیسائی گُرنده، دیزینا چُکوپ، اُنکا: «ای آقام، اِگر ایسلَسینگ، مِنی جُزامدان پَک اِدیپ بیلرسینگ» دَیپ یالباردی. ۱۳ عیسی هم اِلینی اوزاتدی-دا، اُنکا دَگریپ: «بُلیار، پَک بُل!» دیدی. اُل آدام شو وقتدا جُزامندان پَک بُلدی. ۱۴ سُنْگرا عیسی اُنکا: «مونی هیچ کیمه آیتماغین. یُنّه گیت-ده، اُزونگی کاهینا گُرکز و پَکلَندِیگینی هَمْلَره بَلّی بُلار یالی، موسانینگ تابشیران قربانلیغینی بر» دیدی. ۱۵ اِمّا عیسی حاقینداقی خابارلار باردیغچا یایرایاردی. عیسائی دینگَلِمک و مریضلَریندَن شفا تاپماق اوچین، اُنونگ یانینا اولی جِماغات ییغنائیاردی. ۱۶ عیسی بُلسا، کَن وقت پَکه اُزی بُش یرلره گیدیپ، خودایا دُغا اِدیردی.

عیسی بیر فِلجی شفا بِریر

مَتّی ۹: ۱-۸؛ مَرْفُس ۱۲: ۱-۲

۱۷ بیر گون عیسی خالقا اُردِپ اُتیرقا، جلیلَینگ هَمّه اُبالاریندان، یهودیه و اورشَلیمَدِن گِلن فَرِیسَیلر بیلن دین عُلَمالار-دا شُل یردِیلر. عیسی خودایینگ قودراتی سَبّی مریضلری شفا بِریردی. ۱۸ شُل وقت بیرنچّه آدام بیر فِلجی دوشگی بیلن گُتِرِپ گُتِرِیلر. اُلا ر اُنی جایینگ ایچینه سالیپ، عیسانینگ اُونونده یاتیرجاق بُلدولار. ۱۹ اِمّا اویشن جِماغاتدان یانگا اُنی ایچری سالماغا یُل تاپمانسُنگلار، جایینگ اوستونه چیقَپ، بامی سُکوپ آچدیلار. سُنْگرا

قُیوپ شفا بِردی. ۴۱ کَنسَینَدِن جینلار: «سین خودایینگ اُغلوسینگ!» دَیپ قیغیریشِپ چیقاریدی. اِمّا عیسی اُلا ر کَیپ، کَپَلَمکَلَرینه یُل بِرْمَیردی، سَبّی اُلا ر اُنونگ مسیحَدیگینی بیلیردی.

۴۲ اِرْتسی گون دانگ آتанда، عیسی اُیدِن چیقَپ، بیر بُش یره گیتدی. خالق هم اُنی گُزَلْمَگه چیقَدی. اُلا ر عیسائی تاپانلاریندا، اُنی اُز یانلاریندا اَلِپ قالماغا ایسلدیلر. ۴۳ عیسی اُلا ر: «مِن خودایینگ پادیشاهلیغینینگ خوش خابارینی بیلکی شَهْرلَرده-ده واغیظ اِتَمَلی، اِدیل شُنونگ اوچین هم ایبریلدیم» دیدی. ۴۴ شیدِپ، اُل جلیل کَنیسه لَرینده واغیظ اِتَمَگینی دُوام اِدیردی.

عیسانینگ اُولکی شَگِرتلری

مَتّی ۲۲: ۱۸-۲۲؛ مَرْفُس ۱۶: ۱-۲۰

بیر گون عیسی جَنیسا رت دَریاسینینگ* کَناریندا واغیظ اِدیرکّه، خالق خودایینگ سَزوننی دینگَلِمک اوچین، اُنونگ داشینا اویشدیلر. ۲ شُندا عیسی دَریانینگ کَناریندا دوران ایکی قایقی گُردی. بالیقچیلار قایقلاردان دوشوپ، تُرلارینی یووپ دوردیلار. ۳ عیسی قایقلارینگ بیرینه مینیپ، قایقینگ اِیسی شمعوندان بیرآز اوزاقلاشماغی کَناردان خاهش اِتدی. سُنْگرا اُل قایقدا اُتوران یریندَن خالفا اُرتَمَگه دوردی.

۴ عیسی سَزوننی تاماملاندان سُنْگ، شمعونا: «دَریانینگ چونگُور یرینه گیدینگ-ده، بالیق توتماق اوچین تُرلارینگیزی سووا زینگینگ» دیدی. ۵ شمعون اُنکا: «اُستاد! تامام گِیجه جان یاقدیق-دا، هیچ زات توتوپ بیلَمَدیک، یُنّه سَنینگ سَزونگ خاطیرینا تُرلاری پَنه زینگایلینگ» دیدی. ۶ مونی آیدیلیشی یالی اِدَنلَرینده، اُلا ر شیلّه بیر کَن بالیق توتدولار ولین، تُرلاری-دا یرتیلپ باشلادی. ۷ شُنْگا گُره اُلا ر بیلکی قایقداقی یُلداشلارینینگ گَلِپ کُمکَلِشْمکَلَری اوچین، اِلَرینی بولاپ ایشارات اِتدیلر. اُلا ر گَلِپ، ایکی قایقی-دا بالیقدان دُلوردیلار. قایقلار تاس سووا باتیددی. ۸ شمعون پَطرُس مونی گُرنده، عیسانینگ آیاغینا ییقِیلپ: «ای آقام! مَنینگ یانیمدان آیریل، مَن بیر گونَه لی آدام!» دیدی.

* ۱:۵ جَنیسا رت دَریا - بو جلیل دَریانینگ باشغا آدی.

آراز توتماق بارادا سراق

متی ۹: ۱۴-۱۷؛ مرقس ۲: ۱۸-۲۲

۳۳ أَلار عیسی: «یحیانینگ شگیرتلیری باسیم-باسیمدان آراز توتوپ، دُغا اَدیرلر، فریسیلرینگ شگیرتلیری هم شيله، اَمّا سنینگ شگیرتلیرینگ ایپ-ایچیپ یُرلر» دیدیلر. ۳۴ عیسی: «طوبدا داماد دُستلارینینگ یانینداقا، سیز اُونوگ میهمانلارینا آراز توتدوروپ بیلر سینگیزی؟ ۳۵ اَمّا داماد اَلاردان آلینجاق گونلری گِلر، شُندا اَلار آراز توتارلار» دیپ جُغاپ بردی.

۳۶ عیسی اَلارا شو میثالی آیدپ بردی: «هیچ کیم تَره لِباسدان بیرتپ، کُهنه لِباسا یاما سالماز. بیتسه، تَره لِباس هم بیرتیلر، تَره لِباسدان اَلتان یاما-دا کُهنه لِباسا گِلشیمز. ۳۷ هیچ کیم تَره شرابی کُهنه مِشیکلره قویماز. یُعسا تَره شراب مِشیکلری بوسوپ، شراب یره دُکولر، مِشیکلر-ده ضایالانار. ۳۸ تَره شراب تَره مِشیکلره قویولمالیدیر. ۳۹ هیچ کیم کُهنه شرابی ایچندن سَنگ تَره نی ایسلیمز، ”کُهنه سی قاوی“ دیر.»

سَبَت گونی بارادا گورونگ

متی ۱۲: ۱-۱۴؛ مرقس ۲: ۲۳-۲۶

۶ بیر سَبَت گونی عیسی بوغدا یلیغینگ آراسیندان گِچیپ باریاردی. اُونوگ شگیرتلیری بوغدا یینگ باشلارینی یُلوپ، اَللرینده اُورادیپ اییردیلر. ۲ فریسیلرینگ کبیری اَلاردان: «نمه اوچین سَبَت گونی قاداغان اَدیلن زادی اَدیر سینگیزی؟» دیپ سُرادی. ۳ عیسی اَلارا: «داوود بیلن یانیندا قیلار آچ قالانلاریندا، سیز داوودینگ نمه اِندیگینی اصلا اُقیمادینگیزی؟ ۴ اَل خودایینگ اُیونه گیرپ، کاهینلاردان باشغالارا قاداغان اَدیلن هُدور چُرکلرینی آلپ ایددی و یانیندا قیلارا هم بردی» دیدی. ۵ عیسی اَلارا ینه-ده: «اینسان اُغلی حتّی سَبَت گونونینگ-ده حُکومداریدیر» دیدی.

۶ باشغا بیر سَبَت گونی عیسی کَنیسه باریپ، خالقا اُرتَمگه دوردی. اَل یرده ساغ اِلی قوران بیر آدم باردی. ۷ دین عُلَمالار بیلن فریسیلر عیسانی عاییلاما قچی بُلدولار: سَبَت گونی مریض شفا بریمیکه دیپ، اُنی گُرلیدیلر. ۸ عیسی اَلارینگ فیکرلرینی بیلپ، اِلی قوران آداما:

فِلجی دوشگی بیلن بامدان سالاپ، عیسانینگ اُیونه دوشوردیلر. ۲۰ عیسی اَلارینگ ایمانی گروپ، فِلجه: «دُست، سنینگ گونَه لَرینگ باغیشلانندی» دیدی.

۲۱ دین عُلَمالار بیلن فریسیلر: «خودایا دیل یتیرن بو آدم کیم؟ گونَه لری یکه خودایدان باشغا کیم گِچیپ بیلر؟» دیپ، ایچینده کِیلَمگه باشلادیلار. ۲۲ اَمّا عیسی اَلارینگ نمه فیکر اَدیندیکلرینی بیلپ، اَلارا: «نمه اوچین یورگینگیزه یيله فیکرلر گتیریر سینگیزی؟ ۲۳ هایسینی ایتماق آنکسات: ”گونَه لَرینگ باغیشلانندی“ دیمکمی یا-دا ”تور-دا، یُری“ دیمک؟ ۲۴ اَمّا سیز اینسان اُغلونینگ یر یوزونده گونَه لری باغیشلاماغا-دا ایختیارینینگ باردیغینی بیلپ قُیونگ» دیدی. سَنگرا اَل فِلجه: «سانگا دیرین، تور، دوشگینگ اَل-دا، اُیونگه گیت» دیدی. ۲۵ اَل هم هِمَلرینگ گُزونینگ اُیونده دِرّو یریندن توردی و دوشگینی بیغنادی، خودایی اُوپ اُیونه گیتدی. ۲۶ همّه آداملار حایران قالپ، خودایی اُودیلر. اَلاری قُرُق قاپلاپ اَلدی، اَلار: «بو گون شيله بیر گَنگ زاتلار گُردوک» دیشدیلر.

عیسی لایونی چاغیرار

متی ۹: ۹-۱۳؛ مرقس ۲: ۱۳-۱۷

۲۷ شوندان سَنگ عیسی داشاری چیقاندا، مالیات آلانچی لایونی اُتیرقا گروپ، اُنکا: «مینگ ایزیم دوش!» دیدی. ۲۸ اَل هم یریندن توردی-دا، همّه زادی گِیریپ، اُونوگ ایزینا دوشدی. ۲۹ لایو اَز اُیونده عیسی اوچین بیر اولی میهمانچیلیق قوردی. ساچاغینگ باشیندا اَلار بیلن بیرتپار مالیات آلانچیلار و باشغا-دا کَن آداملار ناهار ایپ اُتیردیلار. ۳۰ فریسیلر بیلن دین عُلَمالار اُونوگ شگیرتلیرینه: «نمه اوچین مالیات آلانچیلار و گونَه کرلر بیلن یيله ایپ-ایچیر سینگیزی؟» دیپ زیرنیردیلر. ۳۱ عیسی اَلارا: «طیب ساغ آداملار دَل-ده، مریضلره گرکدیر. ۳۲ مَن دُغری آداملاری دَل-ده، گونَه کرلری توبا چاغیرماغا گِلدیم» دیپ جُغاپ بردی.

چونکی خوداینگ پادیشاهلیغی سیزینگکیدیر!
 ۲۱ ای شو وقت آچلیق چکینلر، خوشوقتسینگیز،
 چونکی دیارسینگیز.
 شو وقت آغلایانلار، خوشوقتسینگیز،
 چونکی شاتلیقدان گولرسینگیز.

۲۲ اینسان اُغلی سِپلی آداملار سیزدن ییگرِنپ، آرالاریندان
 قُوان وقتی، سیزه سِوپ، آدینگیزی قارالان وقتی
 خوشوقتسینگیز! ۲۳ شل گون شاتلانینگ، بگنچدن بکونگ،
 سِبی آسماندا آلقاق سیلاغینگیز اولودیر. آلارینگ
 آتا-بابالاری-دا پیغامبارلارا شِیله اِندیرلر.

۲۴ اِما وای حالینگیزا، ای بایلار!
 چونکی سیز اِسیم تَسلینگیزی آلانسینگیز.
 ۲۵ وای حالینگیزا، ای شو وقت دُقلار!
 چونکی سیز آچلیق چکرسینگیز.
 وای حالینگیزا، ای شو وقت گولیلر!
 چونکی سیز یاس توتوب آغلارسینگیز.
 ۲۶ هَمه آداملار سیزی تعریفلان ماحالی وای حالینگیزا!
 چونکی آتا-بابالاری-دا یالان پیغامبارلارا
 شِیله اِندیرلر.

دوشمانلارینگیزی سئونگ

مَتّی ۵: ۳۸-۴۸؛ ۷: ۱۲

۲۷ «اِما، ای مِنی دینگیلنلر، سیزه شِیله دِییرن:
 دوشمانلارینگیزی سئونگ، اُزونگیزدن ییگرِنیلره یاخشلیق
 اِدینگ. ۲۸ اُزونگیزه قارغایانلار اوچین یاخشلیق دِیلنک،
 اُزونگیزی اینجیدیانلار اوچین خودایا دُغا اِدینگ. ۲۹ بیر
 یانگاغینگا اورانا ییلکی یانگاغینگ-دا توت. دُنونگی
 آلاندان کُینگینگ هِم قایغیرما. ۳۰ دِیلنه - بر، اُزونگدن
 بیر زات آلاندان ایزینا سُرما. ۳۱ آداملار اُزونگیزه نَمه
 اِتموگینی ایسلین بُلسانگیز، سیز-ده اُلارا شُنی اِدینگ.
 ۳۲ سیز اُزونگیزی سِیلنری سِین بُلسانگیز، مونونگ بیلن
 نَمه حُرمت قازانیارسینگیز؟ گونه کرلر-ده اُزیرینی سِیلنری،
 سِیرلر آخیرین. ۳۳ سیز اُزونگیزه یاخشلیق اِدینلره یاخشلیق

«پیرینگدن تور-دا، اُرتا چیق» دیدی. اُل هِم پیریندن
 توروپ، اُرتادا دوردی. ۹ سَنگرا عیسی اُلاردان: «سیزه بیر
 سُرغیم بار: شریغاتدا سَت گونی یاخشلیق اِتمک دُغرومی
 یا-دا یامانلیق؟ پیرینگ جانینی نجات بَرِمک دُغرومی
 یا-دا اُلدورمک؟» دِیپ سُرادی. ۱۰ عیسی تُوَرگیندکیلرینگ
 هَمسینه کُر گزدرپ چِقدی-دا، یانگفی آداما: «الینگ
 اوزات!» دیدی. اُل هِم اِلنی اوزاتدی شو وقتدا، اِلی دِرُو
 شفا تاپدی. ۱۱ اُلار بُلسا قاهر-غاضابا مینپ، عیسائی نَمه
 اِتملیدیگی بارادا اُز آرالاریندا ماصلاحاتلاشماغا باشلادیلار.

عیسی اُنایکی شَگیردینی سایلار

مَتّی ۱۰: ۱-۴؛ مَرَقَس ۳: ۱۳-۱۹

۱۲ شل گونلرده عیسی دُغا اِتمک اوچین داغا چِقدی و
 تامام گِجَهَنی خودایا دُغا اِدپ گِچیردی. ۱۳ گون دُغاندا،
 شَگیرتلرینی یانینا چاغیردی. اُلاردان اُنایکی سانیسینی
 سایلپ، اُلاری رَسولِغا بِلدی. اُلار شولاردیر: ۱۴ شمعون
 (عیسی اُنکا پطرس لاقابینی بَرَدی)، اُنونگ دُغانی آندریاس،
 یعقوب، یوحنا، فیلیپس، بارتولما، ۱۵ مَتّی، توما، حلفینگ
 اُغلی یعقوب، غایراتلی شمعون، ۱۶ یعقوبینگ اُغلی یهودا و
 عیسی خاینلیق اِدین یهودا اسخریوطی.

۱۷ عیسی اُزونینگ اُنایکی شَگیردی بیلن داغدان آشق
 دوشوپ، بیر تَکیز پرده دوردی. اُل پرده اُنونگ باشغا-دا
 اِنچمه شَگیرتلری اویشوپ، تامام یهودیه-دن، اورشلیم-دن،
 صور بیلن صیدونینگ دریا کَناریندان سانسیر آداملار
 گِلپیدی. ۱۸ اُلار عیسائی دینگلِمگه و مِرِضلریندن شفا
 تاپماغا گِلپیدیلر. آرخو-جینلاردان حُرلوق چکینلر-ده شفا
 تاپاردیلار. ۱۹ هَمه آداملار عیسی اِل دِگیرچک بُلباردیلار،
 سِبی اُندان چیقان گویچ اُلارینگ هَمسینه شفا بَرِردی.

خوشوقتلار و خوشوقتسیزلار

مَتّی ۵: ۱-۱۲

۲۰ سَنگرا عیسی شَگیرتلرینه ناظارینی تکیپ، شِیله
 دیدی:

«ای قاریلار، خوشوقتسینگیز،

سَبَبی تیکنلی بیتاندا اینجیر، یانداقدان-دا اوزوم ییغیلان دلدیر. ^{۴۵} یاخشی آدام یورگینینگ یاخشلیق خازیناسیندان یاخشی زاتلاری چیقاریاندیر. یامان آدام یورگینینگ یامانلیق خازیناسیندان بیدرک زاتلاری چیقاریاندیر. اینسانینگ دیلی یورگیندن جُشانینی سُرلَندیر.

ایکی اُی

مَتّی ۲۴:۷-۲۷

^{۴۶} «نمه اوچین مانگا: «ای آقام! ای آقام!» دیپ-ده، آیدانلاریمی اِتمیرسینگیز؟ ^{۴۷} مَنینگ یانما گلین، سُرلیمی اِشیدپ، اُلاری برجای اِدین آدامینگ کیمه مَنگَریندیکینی سیزه بیان اِدین: ^{۴۸} اُل اُی سالماق اوچین پری چونگور قازپ، اُنونگ پایاسینی قایانینگ اوستونده توتان آداما مَنگَریر. سیل گِلنده، آرنا جُشوپ، بو اُیه اورولسا-دا، اُنی سارسدیرپ بیلمز، سَبَبی اُل قاوی سالنپیدی. ^{۴۹} اِما مَنینگ سُرلیمی اِشیدپ-ده، برجای اِتمدیک کیشی چَگه نینگ اوستونده بُیادسیز اُی سالان آدام یالیدیر. آرنا جُشوپ، اُل اُیه اوران واقتیندا، اُی ییقیلار. اُنونگ دارغایشی-دا قُرُقونج بِلار.»

اَفسَرینگ ایمانی

مَتّی ۵:۸-۱۳

عِسی اُزونی دینگلین خالقا بو سُرلرینگ هِمَسینی **۷** آیدپ بِلاندان سَنگ، کَفَرناحوم شَهرینه گیتدی. ^۲ بو یرده بیر اَفسَرینگ عزیز گُروپ خُرماتلایان خیدماتگری مریضلپ، اُلوم یاسیغیندا یاتیردی. ^۳ اَفسَر عِسی حاقیندا اِشیدنده، اُز خیدماتکرینه شِفا بَرَمگینی سُرپ، اُنونگ یانینا بیرنچه یهودی یاشولیلارینی ایپردی. ^{۴-۵} اُلار عِسانینگ یانینا گِلپ، اُنکا یورکدن یالبارپ: «بو آدام سَنینگ کُمک اِتمگینگه میناسپ، سَبَبی اُل بیزینگ خالقیمیزی سَیر، حتّی بیزه کِنیسه هِم قوروپ پردی» دیدیلر. ^۶ شِیللیکده، عِسی اُلار بیلن گیتدی.

اُلار اَفسَرینگ اُیونه یاقینلاشانلاریندا، اَفسَر دُستلاریندان اُنکا شِیله خابار ایپردی: «آقام، زَحْمَتَه قالما، سَبَبی سَنینگ اُیومه گِلمگینگه مَن میناسپ دَل. ^۷ سُنونگ اوچین هِم مَن اُزومی سَنینگ یانینکا بارماغا لایق گُرمَدم. اِما بیرجه

اِدین بُلسانگیز، مونونگ بیلن نمه خُرمات قازانیارسینگیز؟ گونه کرلر-ده شِیله اِدیندیرلر. ^{۳۴} ایزینا اَلماق تاماسی بیلن قارض بَرین بُلسانگیز، مونونگ بیلن نمه خُرماتا میناسپسینگیز؟ گونه کرلر-ده برپ ایزینا اَلماق نِیتی بیلن گونه کرلر قارض بَریندیرلر. ^{۳۵} دوشمانلارینگیزی سُونگ، یاخشلیق اِدینگ، ایزینا اَلماسیز قارض بَرینگ. شُندا سیزینگ سیلاغینگیز اولی بُلوپ، بَیک خودایینگ اُغوللاری بُلارسینگیز، سَبَبی اُل قادیر بیلمزله-ده، تَلکه لره-ده مَهرلیدیر. ^{۳۶} آسمانداقی آتانگیزینگ رَحْملی بُلشی یالی، سیز-ده رَحْملی بُلونگ.

باشغالاری گونه کرلَمَنگ

مَتّی ۱:۷-۵

^{۳۷} «باشغالاری گونه کرلَمَنگ، شُندا سیز هِم گونه کرلَمَرسینگیز. هِیچ کیمی مَحکوم اِتمَنگ، اُندا سیز-ده مَحکوم بُلمارسینگیز. باغیشلانگ، سیز-ده باغیشلانارسینگیز. ^{۳۸} بَرینگ، سیز-ده برلر. دُس-دُلی دُلدوریلپ، آغزینا چنلی اِدیلپ، قوجاغینگیزی دُلُپ-اَقیان اُلچگ بیلن دُلدوریلپ برلر. هایسی اُلچگ بیلن اُلچسینگیز، سیزی-ده شُل اُلچگ بیلن اُلچرلر.»

^{۳۹} عِسی اُلارا بیر میثال هِم آیدپ پردی: «کُر کُری آیدپ بیلر می؟ ایکسی هِم چوقورا قاجمازمی؟ ^{۴۰} شَگیرت اُز مُعَلِّمیندن یقاری دلدیر، اِما کَمیلَشنَندن سَنگ، هر کِس اُز مُعَلِّمی یالی بِلار.

^{۴۱} «نمه اوچین سَن دُغانینگ گُرونَدکی چُپی گُریسینگ-ده، اُز گُرونَدکی آغاجی سایغارما یارسینگ؟ ^{۴۲} ندپ سَن اُز گُرونَدکی آغاجی گُرمَن، دُغانینکا: «دُغان! گِل، گُرونَدکی چُپی چیقاراین» دیجَک؟ اِی ایک یوزلی! اُول اُز گُرونَدکی آغاجی چیقار. شُندا دُغانینگ گُرونَدکی چُپی چیقارماغی قاوی سایغارارسینگ.

باغ و اُنونگ میوه سی

مَتّی ۱۶:۷ و ۲۰-۲۴؛ ۲۷-۳۳؛ ۳۵

^{۴۳} «قاوی باغینگ تَلکه میوه بَرَمیشی یالی، تَلکه باغ-دا قاوی میوه بَرَمز. ^{۴۴} باغ اُز میوه سیندن تانیلیاندیر.

شُل سِنمی یا-دا بیز باشغا بیرینه قاراشمالیمی؟“ دییپ،
سُراماغا بیزی سِنینگ یانینغا ایپردی» دیدیلر.

۲۱ شُل واقتلار عیسی کَن مریضلری، ناخشلاری،
تِلکه روح ایلنلری شفا برپیدی، انچمه کُرلرینگ
کُرلرینی آچپیدی. ۲۲ شونلوقدا، عیسی گیلنلره: «بارینگ-دا،
گروپ-اشیدنلرینگیزی یحیی خاوار برینگ: کُرلر گُریر،
آسقالار یُریر، جُزاملار پَکلنیر، کِرلر اِشیدیر، اُلور دیرلیر،
قاریلار خوش خاوار واغیظ ادیلیر. ۲۳ مَن دِن اِل چکمدیک
خوشواقتمدیر!» دییپ جُغاپ بردی.

۲۴ یحیانینگ ایبرنلری گیدندن شنگ، عیسی جِماغاتا
یحیی بارادا گورونگ برمگه باشلادی: «بیابانا نَمه گُرمگه
گیتدینگیز؟ یله ایرغیلیان قامشیمی؟ ۲۵ اُندا، سیز نَمه گُرمگه
گیتدینگیز؟ نفیس لِباسلار گین آدمیمی؟ اِما باهالی لِباسلار
گینپ، شادی-خُراملیقدا یاشایانلار پادیشاه کاخلاریندادیر.
۲۶ اُندا، سیز نَمه گُرمگه گیتدینگیز؟ بیر نَبینیمی؟ هاووا!
من سیزه شونی آیدیارین، اُل گُرَن کیشینگیز حتّی نَبیدن
هم اولیدیر. ۲۷ ”اُوندن یُل تاییارلار یالی، اینه، من اُز
رِسولیمی ایبریرین“ دییپ یازیلان سُرلر هم خاص شنگا
دِگیشلیدیر. ۲۸ سیزه شونی آیدیارین، اِندن دُغلانلارینگ
آراسیندا یحیی تَعمید برینچیدن بییگی یُقدور، اِما خودایینگ
پادیشاهلیغیندا اینگ کیچیمی هم اُندان بیکدیر. ۲۹ هَممه
خالق، حتّی مالیات آلانچیلار هم یحیانینگ سُرلرینی
اِشیدپ، یحیی طارافیندان تَعمید آماق بیلن خودایینگ
یُلونینگ دُغرودیغینی تصدیقلادیلار. ۳۰ اِما فریسیلر و دین
عُلملار یحیی طارافیندان تَعمید آلمادان یُون تُولماق بیلن
خودایینگ اُزلری اوچین نیتلَن مقصادیندان یوز اُورودیلر.»

۳۱ عیسی سزونی دُوام اِتدیردی: «من بو نَسلی کیمه
مَنگَرَدین؟ اَلار کیمه مَنگَریر؟ ۳۲ اَلار بازاردا اُتورپ،
بیری-بیریلرینه: ”سیزه تویتوک چالدیق، رَقص اِتمدینگیز،
یاس توتدیق، آغلامادینگیز“ دییپ قیغیران چاغالارا
مَنگَریرلر. ۳۳ اینه، یحیی تَعمید برینچی گلدی، اُل نه ایبر نه
ایچیر. سیز بُلسا اُنکا ”جینلی“ دَیَرَسینگیز. ۳۴ اینسان اُغلی
گلدی، اُل هم ایبر، هم ایچیر، سیز اُنکا: ”اینه، بو اییگنه
و عاراقخُرا سِرادینگ! اُل مالیات آلانچیلار و گونه کُرلر بیلن

سُز آیتسانگ بَس، مَنینگ خیدماتکریم شفا تاپار. ۸ مَن هم
حُکوم آشاغینداقی آدمدیرین، ایختیاریمدا سِرَبازلاریم بار.
اَلارینگ بیرینه ”گیت“ دییسم گیدیر، باشغا بیرینه ”گِل“
دییسم گِلیر. خیدماتکریمه-ده ”شونی اِت!“ دییسم اِدیر.»
۹ عیسی بولاری اِشیدپ، اَفسره حایران قالدی. اُل
ایزینا دوشوپ گِلن جِماغاتا طاراف اُورولپ: «سیزه شونی
آیداین: مَن حتّی اسرائیلدا-دا شِیله اولی ایمانی گُرمدم»
دیددی. ۱۰ سُنْگرا ایبریلن آدمالار ایزینا اُورولپ بارانلاریندا،
خیدماتکر شفا تاپاندیغینی گُردیلر.

عیسی دول آیلینگ اُغلونی دیرلدیر

۱۱ موندان بیر آز سُنْگرا عیسی نائین دین شهره گیتدی.
شَگیرتَلری بیلن اولی جِماغات هم اُنونگ ایزینا دوشوپ
گیتدی. ۱۲ عیسی شَهرینگ دروزه سینه قُلایلان واقتی بیر
دول آیلینگ یکه اُغلونی جایلاماغا آلپ باریان میشدیلار.
شَهردن گِلن اولی جِماغات هم بو آیلینگ یانیندادی.
۱۳ عیسی بو آیالی گُروپ، اُنکا یورگی آویدی. اُل آیالا:
«آغلاما!» دیدی.

۱۴ سُنْگرا عیسی باریپ، تابوتا الینی دِگِردی، اُنی گُتُرپ
باریانلار ساقلاندىلار. عیسی: «ای یاش ییگیت، سانگا
دَیَرین، تور!» دیدی. ۱۵ سُنْگرا مَرحوم توروپ، کِپلَمگه
باشلادی. عیسی اُنی اِنسینه قایتاریپ بردی. ۱۶ هَملرینه
قُرقی باسدی. اَلار: «آرامیزدا اولی بیر نبی گُروندی! خودای
اُز خالقینا ناظار سالدی» دییپ، خودایی اُودیلر. ۱۷ عیسی
باراداقی بو خاوار هَممه یهودیه و داش-تُورکدَکی اطرافلارا
یایرادى.

عیسی بیلن یحیی تَعمید برینچی

مَتّی ۱۱:۲-۱۹

۱۸-۱۹ یحیانینگ شَگیرتَلری بو واقفالارینگ بارینی اُنکا
گورونگ بردیلر. یحیی اَلاردان ایکیسینی یانینا چاغیرپ:
«گِلْملی شُل سِنمی یا-دا بیز باشغا بیرینه قاراشمالیمی؟»
دییپ، عیسادان سُراماق اوچین اَلاری ایپردی. ۲۰ اَلار
عیسانینگ یانینا گِلپ: «یحیی تَعمید برینچی: ”گِلْملی

باغیشلايان بو کیمکه؟» دیشمگه باشلادیلار. ^{۵۰} عیسی
 بلسا آیالا: «سنى ایمانینگ نجات بردی، آرقاین گیدییر»
 دیدی.

دُست بُلدی، دیرسینگیز. ^{۳۵} اَمّا حکمتینگ حاقدیغی اُنونگ
 اُغلانلارینگ همی طارافیندان تاصدیقلانار.

گونه لی آیال عیسایا یاغ چالبار

^{۳۶} بیر گون فریسیلردن بیرى عیسانى ناھارا چاغیردی. اُل
 هم فریسینینگ اُیونه باریپ، ساچاق باشیندا اُتوردی. ^{۳۷} شُل
 شهرده گونه کر بیر آیال باردی. اُل آیال عیسی فریسینینگ
 اُیونده ناھارلانیاندیغینی بیلپ، مرمر قاپدا عاطیرلی یاغ
 گتیردی. ^{۳۸} آیال عیسانینگ اُیونده دیرینا چُکوپ آغلاپ،
 گزیاشلاری بیلن اُنونگ آیاقلارینی یووماغا باشلادی. سُنْگرا
 آیاقلارینی ساجی بیلن سوپورپ اُغشادی و عاطیرلی یاغ
 چالدى. ^{۳۹} عیسانى چاغیران فریسی مونى گروپ: «اگر
 بو آدم نبی بلیان بلسا، اُزونی اِلین آیلینگ کیمدیگینی،
 نهیلیدیگینی بیلردی. بو آیال گونه کر آخرین» دیشپ،
 ایچینده کپلدى. ^{۴۰} مونونگ اوچین عیسی اُنْگا: «شمعون،
 مینینگ سانگا ایتمالی زادیم بار» دیدی. اُل هم: «آدیدیر،
 اُستاد» دیدی. ^{۴۱} «بیر آدم ایکی آداما قارض پول بریدیر:
 بیرنه - بش یوز کوموش سِکْه، بیلکسینه - اِلْی کوموش
 سِکْه. ^{۴۲} برگیسینی برمگه هیچ پوللارینینگ یُقدوغی اوچین،
 اُل بولارینگ ایکسینینگ هم برگیسینی گچیدیر. مونونگ
 اوچین اُارینگ هایسیسی اُنْی خاص کن شیر؟» ^{۴۳} شمعون:
 «مینگ فیکریمچه، برگیسی کن گچیلن آدم» دیشپ جُغاپ
 بردی. عیسی: «دُغری فیکر اُتدینگ» دیدی.

^{۴۴} سُنْگرا عیسی آیالا طاراف اُورولپ، شمعونا شيله
 دیدی: «بو آیالی گُرنِگمی؟ مَن سنینگ اُیونگه گلدیم،
 سَن بلسا آیاقلاریمی یووماغا سو-دا برمدینگ، اَمّا بو آیال
 آیاقلاریمی گزیاشی بیلن یوووپ، ساجی بیلن سوپوردی.
^{۴۵} سَن مَنی اُغشامادینگ، اَمّا بو آیال مَن اُیه گیرنیمدن بری
 آیاقلاریمی اُغشاپ اُتیر. ^{۴۶} سَن باشیما یاغ چالمادینگ،
 اَمّا بو آیال آیاقلاریمدا خوش ایسلی یاغ چالدى. ^{۴۷} شُونونگ
 اوچین هم مَن سانگا آیدیارین: بو آیالینگ کن گونه لری
 باغیشلاناندیر. چونکی اُنونگ سِگوسی کُندیر. گونه لری آز
 باغیشلانانلارینگ بلسا سِگوسی آذیر. ^{۴۸} سُنْگرا عیسی اُل
 آیالا: «سنینگ گونه لرینگ باغیشلاندى» دیدی. ^{۴۹} عیسی
 بیلن بیر ساچاقدا اُتورانلار اُز آرالاریندا: «گونه لری-ده

تُخوم میثالی

مَتّی ۱۳: ۱-۲۳؛ مَرْقُس ۴: ۱-۲۰

بو واقادان سُنْگرا عیسی شَهرلری و اُبالاری
 آیلانیپ، خودایینگ پادیشاهلیغی باراداقی خوش
 خاباری واغیظ اِتمگه باشلادی. اُن ایکی شَگِردی هم
 اُنونگ یانیندادی. ^{۲-۳} شيله هم، تلکّه روحلاردان و
 مریضچیلیکلردن شفا تاپان بیرنچه آیالار، ایچیندن یدی
 جین چیقان مَجْدَلیلی مریم هم-ده هیرودیسینگ اُیونی
 دُلدنیریان خوزانینگ آیالی یوئا، سوسن، باشغا-دا بیرتبار
 آیالار عیسانینگ یانیندادی. بو آیالار اُز مال-مولکلیری
 بیلن اُارا کُمک اِدیردیلر.

^۴ اولی بیر جماعات اویشوپ، همّه شَهرلردن آداملار
 عیسانینگ یانینا گلدی. شُندا عیسی اُارا شو میثالی
 گورونگ بردی: ^۵ «بیر تابخان تُخوم سِلمگه چیقبار. سِپ
 یُرکّه، تُخوملارینگ بیرنچسی یُلونگ اوستونه دوشیر، اُار
 دِپَلنیر و قوشلار گلیپ، اُاری چُقچُلایلارلار. ^۶ بیرنچه تُخوم
 داشلی یره دوشیر. اُار گُرن واقیندا سوسوزلیقدان قوراپ
 گیدیرلر. ^۷ بیرنچسی تیکنکلیگینگ آراسینا دوشیر. تُخوم بیلن
 گُرن تیکنلر اُاری باسیار. ^۸ بیرنچسی-ده قاوی یره دوشیر.
 اُار گُریپ چقیپ، هر بیر یوز بارابار حاصیل بریر.»
 بولاری گورونگ برندن سُنْگ، عیسی: «اِشیتمگه قولاغی
 بار آدم اِشیتسین!» دیشپ قیغردی.

^۹ شَگِرتلری اُندان: «بو میثالینگ مَعْنِسی نَمّه؟» دیشپ
 سُرادیلار. ^{۱۰} اُل شيله دیدی: «خودایینگ پادیشاهلیغینینگ
 سیرلارینا دوشونمه سیزه بریلدی، اَمّا باشغالار گُزَلپ
 گُرمسینلر، اِشیدپ دوشونمِسینلر دیشپ، اُارا میثاللار
 سَبْی آیدیلار. ^{۱۱} میثالینگ مَعْنِسی شيله: تُخوم خودایینگ
 سُرودیر. ^{۱۲} یُلونگ اوستونه دوشن تُخوملار سُرّی اِشیدین
 آداملاردیر. اَمّا شیطان گلیپ، ایمان گتیرمِسینلر و نجات
 تاپماسینلار دیشپ، اُارینگ قالبیندان سُرّی سُغوروپ آلیار.
^{۱۳} داشلی یره دوشنلر بلسا سُرّی اِشیدنلرینده، شاتلیق بیلن

قاييق بلسا سودان دُلُوب باشلادی، اَلار قُرُقُولی یاغدا یا دوشدولر. ^{۲۴} شَگیرتِلر باریپ، عیسانی اُیاندیریپ: «اُستاد، اُستاد، بیز هَلک بُلُوب باریاریس!» دیدیلر. عیسی تورُوب، یله هَم مُوج آیان سولارا کیددی. طوفان یاتیب، اومسوملیک بُلدی. ^{۲۵} عیسی شَگیرتِلرینه: «سیرینگ ایمانینگیز هانی؟» دیپ سُرادی. اَلار بلسا قُرُقوشپ هَم حایران قالپ، بیر-بیریندن: «بو آدام کیمکه؟ اَل یله هَم سووا دِستور بریر، اَلار-دا اُنکا قولاق آسپار!» دیشیدیلر.

عیسی آرخو-جین ایلن آدمی شفا بریر

مَتّی ۸: ۲۸-۳۴؛ مَرْفُس ۵: ۱-۲۰

^{۲۶} اَلار جلیلَنینگ قارشیسیندا پرلشین جَدَریلیلرینگ یوردونا گلدیلر. ^{۲۷} عیسی کِناردا قایقدا دوشنده، اُنکا جینلار ایلن بیر آدام دوش گلدی. اَل آدام کَن وقت بری هیچ هیل یاس گیمیردی، اُیده یاشامان، قایرلارینگ آراسیندا یاشایاردی. ^{۲۸} اَل عیسانی گُرنده، قیغیرپ گُیبردی. اُنونگ اُوونده پره یوزین ییقیلپ، قاتی سس بیلن: «ای عیسی، بیک خودایینگ اُغلی! مِنینگ بیلن نَمه ایشینگ بار؟ یالباریارین، مانگا عاذاپ برمه» دیددی. ^{۲۹} چونکی عیسی آرخو-جینا اَل آدامان چیقماغی دِستور بردی. جین اُنی باسیم-باسیمدان توتیاردی. مونونگ اوچین اَل آدمی زینجیرلاپ، کوندلپ ساقلایاردیلار، اِمّا اَل زینجیرلارینی قیرپ آتاردی، جین اُنی بیابانلارا اکیذردی. ^{۳۰} عیسی اُندان: «آدینگ نَمه؟» دیپ سُرادی. اَل هَم: «لُژیون»* دیپ جُغاپ بردی، سَبی اُنکا سانسیر جین گیرپیدی. ^{۳۱} آرخو-جینلار اُز لرینه دُزاخا گیتمگی بویورماسین دیپ، عیسی یالباردیلا. ^{۳۲} شُل یرده داغینگ اوستونده اولاقان بیر دُنکوز سوروسی اُتلاپ یُردی. آرخو-جینلار دُنکوزلارینگ ایچینه گیرمگه اِجازا برمگینی سُراپ، عیسی یالباردیلا. اَل هَم اِجازا بردی. ^{۳۳} اَلار یانگق آدامان چیقپ، دُنکوزلارا گیردیلر. شُندان سُنک سوری قایادان دریایا زینگیشیپ غارق بُلدیلا.

^{۳۴} بُلان زادی گُرلرینده، چُپانلار قَچپ، شَهر و اُبالارا مونی خابار بریدیلر. ^{۳۵} خالق بُلان واقانی گُرْمک

قابل اِدین آداملاردیر. یُنه اَلار کُک اورماندیغی اوچین، آز واکتلا بیلن ایمان گتیرپ، ایمتَحان وقتی ایماندان دَنیرلر. ^{۱۴} تیکینکلیگینگ آراسینا دوشنلر بلسا سُرزی اِشیدیلردیر، اِمّا عُمورونگ قایغیلاری، بایلیقلاری، کِپی-صاپاسی اَلاری باردیغچا بُغبار، اَلار حاصل برمیرلر. ^{۱۵} قاوی پره سِیلنلر بلسا، سُرزی اِشیدپ، اُنی یاخشی هَم پَک یورکده ساقلایانلاردیر. اَلار صایرلیلیق بیلن میوه بریندیرلر.

چیراغ میثالی

مَرْفُس ۲۵: ۲۱-۲۵

^{۱۶} «هیچ کیم چیراغی یاقپ، اُنونگ اوستونی قاب بیلن اُرْتین دَلدیر یا-دا اُنی میزینگ آشاغیندا قُیان دَلدیر. قایتام، ایچری گیرنلر نوری گُرر یالی، اُنی چیراغدانینگ اوستونده قُیاندیر. ^{۱۷} اِلْبَتّه بَلّی بُلماجاق گوزگین زات یُقدور، بیلنمچک، اوستو اچیلماجاق بیغشیرین زات یُقدور. ^{۱۸} شُونونگ اوچین هَم اِشیدینگیزه دِقات برینگ. کیمده بار بلسا، اُنکا پنه بریلر، یُنه کیمده یُق بلسا، اُزونینگکی حاساپ اِدین زادی هَم اِلیندن اَلار.»

عیسانینگ اِنسی بیلن دُغانلاری

مَتّی ۱۲: ۴۶-۵۰؛ مَرْفُس ۳: ۳۱-۳۵

^{۱۹} عیسانینگ اِنسی بیلن دُغانلاری اُنی گُرْمگه گلدیلر، اِمّا اویشن جِماغاتدان یانگا اُنونگ یانینا گیرپ بیلمدیلر. ^{۲۰} اُنکا: «اِننگ بیلن دُغانلارینگ سنی گُرْمک اوچین داشاردا گُرلشیپ دورلار» دیپ خابار بریدیلر. ^{۲۱} اِمّا عیسی: «مِنینگ اِنم، دُغانلاریم - خودایینگ سُرونی دینگلپ، اُنی برجای اِدینلردیر» دیپ جُغاپ بردی.

عیسی طوفانی یاتیریار

مَتّی ۸: ۲۳-۲۷؛ مَرْفُس ۴: ۳۵-۴۱

^{۲۲} بیر گون عیسی شَگیرتِلری بیلن قایقا مینپ، اَلارا: «گَلینگ، دریانینگ بیلکی طارافینا گِچلینگ» دیددی. شَیدپ، اَلار یلا دوشدولر. ^{۲۳} اَلار قایقدا مینپ باریارقلا، عیسی اوقا گیتدی. دریادا بیردن گویچلی طوفان توردی.

* ۸: ۳۰ لُژیون - بو آد یونانیچا دوزومینده اَلتی مونگ سرباز بُلان قُشونی بیلدیردیر

إلینی دِگَرِندیگینی، شو وقتا هِم شفا تاپاندیغینی گورونگ بردی. ^{۴۸} عیسی اُنْگا: «ای قیز، ایمانینگ سانگا شفا بردی. ساغ-آمان گیت» دیدی.

^{۴۹} عیسی بو سزلی آیدپ دورقا، کَنیسه باشلیغینینگ اُونْدِن گِلن بیر آدام یایروسا: «قیزینگ اُلدی. اُستادی بیدِرک زَحْمَتَه قُیما» دیدی. ^{۵۰} اِمّا عیسی مونى اِشیدپ، اُنْگا: «قُوما، یکه ایمان گیتیر، قیزینگ شفا تاپار» دیدی. ^{۵۱} عیسی اُنونگ اُیونه گِلنده، پطرس، یوحنا، یعقوب و قیزینگ اِنه-آتاسیندان باشغا هیچ کیمه ازی بیلن ایچری گیرمگه اِجازا بَرمدی. ^{۵۲} هَمِلَر اَغلاشیپ، یاس توتوپ اُتیردیلار. اِمّا عیسی: «اَغلامانگ، اُل اُلُتُق، اوقلاپ یاتیر» دیدی. ^{۵۳} آداملار قیزینگ اُلندیگینی بیلندیکلری اوچین اُنونگ اوستونْدِن گولدولر. ^{۵۴} اِمّا عیسی هَمْسینی داشاری قُوپ، قیزینگ اِلیندن توتدی-دا، چاغیرپ: «قیزیم، تور!» دیدی. ^{۵۵} اُنْگا جان گیرپ، قیز شو وقتا یرینْدِن توردی. سُنْگرا عیسی قیزا ناهار بَرْمَکَلَرینی بویوردی. ^{۵۶} قیزینگ اِنه-آتاسی حایران قالدی. عیسی بُلْسا اَلْرا بُلُوپ گِچن واقانی هیچ کیمه اَیتمازلِیغی تابشیردی.

عیسی اُنْایکی شَگیردینی اَیِریر

مَتّی ۱۰:۵-۱۵؛ مَرْقُس ۶:۷-۲۹

عیسی اُنْایکی شَگیردینی یانینا چاغیرپ، اَلْرا هَمّه جینلاری چیقارماغا، هر هیلِی مَرِیضْچیلِکَلری شفا بَرْمَگه گوچ و اِیختیار بَرْدی. ^۲ سُنْگرا اَلْاری خودایینگ پادشاهلیغینی واغیظ اِتمَگه و مَرِیضْلِری شفا بَرْمَگه اَیِرْدی. ^۳ عیسی اَلْرا: «ئیل اوچین هیچ زات آلمانگ: یانینگیزدا نه تایاق، نه تَرَبّا، نه چُرْک، نه پُول، نه اَرْتِیقماچ کُیْنِک - هیچ زات بُلْماسین. ^۴ هایسی اُیه گیرسَنگیز، تا اُل شَهْرِدِن چیقپ قایدانچانگیز، شُل اُیده بُلونگ. ^۵ اِگر آداملار سیزی قبول اِتمِسلِر، اَلارینگ شَهْرینْدِن چیقپ قایدانینگیزدا، اَلْرا قارشى شاهاتلیق حُکْمونده اَیاغینگیزینگ تَرْونى قاقینگ» دیدی. ^۶ اِشیدپ، اَلْرا یلا چیقْدیلار، هر بیر باران یرینده خوش خاباری واغیظ اِدیپ، مَرِیضْلِری شفا بَرپ، اُبا-اُبا ایلاندیلار.

اوچین گلدیلر. اَلْار عیسانینگ یانینا گِلنلرینده، اِیچینْدِن جینلار چیقان آدامینگ گَیْنِپ، عیسانینگ آياغْاوجوندا اُتوراندیغینی، عاقیلینینگ هِم یرینْدیگینی گُرُوپ قُردولار. ^{۳۶} بو واقانی گُرُنلر بُلْسا، اَلْرا دیوانا آدامینگ نَهیلِی شفا تاپدیغی بارادا گورونگ بَرْدیلر. ^{۳۷} سُنْگرا جَدْرِیلِکَلرینگ هَمّه ایلاتی عیسادان اَز یانلاریندان گیتْمَگینی خاهیش اِتدیلر، سَبْی اَلْاری اولی قُرْقی توتوپ اَلْپیدی. عیسی هِم قایقما مینپ، ایزینا گیتدی. ^{۳۸} اِمّا اِیچینْدِن جینلار چیقان آدام عیسادان اُزی بیلن گیتْمَگه اِجازا شُرْاپ یالباردی. ^{۳۹} عیسی بُلْسا: «بار، اُیونگه گیت، خودایینگ سانگا نَمِلر اِندیدِگینی گورونگ بَر» دیپ، اُنْی اوغراتدی. اُل هِم گیدپ، عیسانینگ اُزونه اِندلرینی هَمّه شَهْره اِعلان اِتدی.

دیرلن قیز، شفا تاپان آیال

مَتّی ۹:۱۸-۲۶؛ مَرْقُس ۵:۲۱-۴۳

^{۴۰} عیسی ایزینا دُلانپ گِلنده، خالق اُنْی قیزقین قارشیلادی، سَبْی هَمِلَر اُنْگا گُرْلشیردی. ^{۴۱} شُل وقت کَنیسه-نینگ باشلیغی یایروس دین آدام گِلپ، عیسانینگ اَیاغینا بیقیلیپ، اُندان اُیونه بارماغینی خاهیش اِتدی. ^{۴۲} مونونگ سَبْی اُنونگ اُنْایکی یاشلاریندافی یِکِجه قیزی اَلوم یاسیغیندا یاتیردی.

عیسی اُل یره گیدپ باربارقا، جِماغات اُنْی هر یاندان قیسپ-قاوروپ باریاردی. ^{۴۳} جِماغاتینگ اِیچینده اُنْایکی بیلدان بَری قان اَقْما دِرْدلی بیر آیال هِم باردی. اُل هیچ کیمْدِن خایر تاپماندی. ^{۴۴} اُل عیسانینگ اَرْقا طارافیندان بارپ، اُنونگ دُنونینگ اَشاغینا اِلینی دِگِردی ولین، شو وقتا اُنونگ قان اَقْماسی کِسیلدی. ^{۴۵} عیسی: «مانگا کیم اِلینی دِگِردی؟» دیپ سُرادی. هیچ کیم یُون اَلْمدادی. سُنْدا پطرس: «اُستاد! خالق داشینگ اَلپ، سِنی قیسپ-قاوروپ باریار، سِن بُلْسا: ”مانگا کیم اِلینی دِگِردی؟“ دِیرْسینگ» دیدی. ^{۴۶} اِمّا عیسی: «مانگا بیری اِلینی دِگِردی، سَبْی مَن اُزومْدِن بیر گویجونگ چیقاندیغینی بیلدیم» دیدی. ^{۴۷} آیال اِدن ایشینینگ موندان آنگری گوزگین قالماجاقدیغینی بیلْسَنگ، تیتَرَب گِلپ، عیسانینگ اَیاغینا بیقیلدی. هَمّه خالقینگ اُونده اُزونینگ نَمه اوچین عیسی

دیر؟» دیپ سُرادی. ۱۹ اَلار: «کیرلری یحیی تعمید برینچی، کیرلری ایلاس، باشغا بیرلری بلسا قادیمی پیغامبارلارینگ بیر دیرلیدیر دیر» دیپ جُغاپ بردیلر. ۲۰ عیسی اَلاردان: «سیر مانگا کیم دیرسینگیز؟» دیپ سُرادی. پطرس: «سن خوداینگ مسیحسینگ» دیپ جُغاپ بردی. ۲۱ عیسی بلسا مونی هیچ کیمه آیتمازلیغی اَلارا قاتی تابشیردی.

عیسی اَلوپ دیریلجگینی اُوندین آیدیار

مَتّی ۱۶: ۲۰-۲۸؛ مَرْفُس ۸: ۳۰-۹: ۱

۲۲ اَل سُرونی دُوام اِدپ: «اینسان اُغلی کَن عاذاپلار گرملی، یاشولیلار، یلباشچی کاهینلار و دین عُلَمالار طرافیندان رد اِدیلملی، اَلدوریلملی و اُنَدین سَنگ اوچولنجی گون دیرلیدیر» دیدی. ۲۳ عیسی اَلارینگ هِمسینه شیلَه دیدی: «کیم مَنینگ ایزیم دوشمک ایسلین بلسا، اُزونی اینکر اِتسین-ده، هر گون صلیبینی آلیپ، ایزیم دوشسون. ۲۴ هر کیم جانینی نجات برمک ایسلین، اُنی بیتیر، اَمّا کیم جانینی مَنینگ اوچین بیتیرسه، اُنی نجات برر. ۲۵ اینسان هَمه دونه‌نی قازانسا-دا جانیندان ماحروم بلسا، مونونگ اُنْگا نَمه پیداسی بار؟ ۲۶ کیم مَنَدین و مَنینگ سُرلیمَدین اوتانسا، اینسان اُغلی-دا اُزونینگ، آتاسینینگ و مُقَدّس پریشده لرینگ بیکلی بیلن گلن ماحالی اُندان اوتانار. ۲۷ اَمّا سیره دُغروسینی آیدیارین: بو یرده دورانلارینگ کیرری خوداینگ پادشاهلیغینی اَلْمَنْگه گرلیر.»

عیسانینگ گرنوشی اویتگیر

مَتّی ۱۷: ۱۷-۸؛ مَرْفُس ۹: ۲-۸

۲۸ عیسی بو سُرلری آیداندان سَنگ آرادان سَکیز گون گچدی. اَل پطرس، یوحنا و یعقوبی یانینا آلیپ، خودایا دُغا اِتْمک اوچین داغا چیقدی. ۲۹ دُغا اِدپ اُتیرقا، اُنونگ یوزی اویتگپ، لِبَاسی یالپیلداپ دیم-آق بُلدی. ۳۰ اینه، ایکی آدام اُنونگ بیلن گورونگلشپ دوردی. بو موسی بیلن ایلاسدی. ۳۱ اَلار بیکلیک ایچینه گرونوپ، عیسانینگ دونه‌دن آینمالی وقتی بارادا گورونگ اِدیردیلر. بو وَاقا اورشلیمده یرینه یتملیدی. ۳۲ پطرس بیلن اُنونگ یانیندا قیلاری اوقی باسیدیر، اَمّا اَلار اوقودان آچیلپ،

۷ شُل وقت هیرودیس پادشاه بُلان واقالارینگ بارینی ایشیدپ، قاتی اَلدیرادی. سَببی کیر آداملار: «یحیی دیرلیدیر!» دیردیلر. ۸ کیرلری: «ایلاس گرونوپدیر!»، باشغا بیرلری هَم: «قادیمی پیغامبارلارینگ بیر دیرلیدیر!» دیشیردیلر. ۹ هیرودیس بلسا: «مَن یحیانینگ باشینی چاپدیریم، اُندا بو آدام کیمْگه؟ اَل حاقد اویتگشیک خابارلار ایشیدین» دیدی. اَل عیسانی گرْمَگینی ایسلیردی.

عیسی بَش مونگ آدامی دُیوریار

مَتّی ۱۴: ۱۳-۲۱؛ مَرْفُس ۳۰: ۶-۴۴؛ یوحنا ۶: ۱-۱۴

۱۰ رسوللار ایزینا گِلندنگ سَنگ، اَز اِدن ایشلرینی عیسی خابار بردیلر. اَل هَم اَلاری یانینا آلیپ، بیت صیدا دین شَهْرینگ قَلاینداقی بیر بَش یره گیتدی. ۱۱ اَمّا جِماغات مونی بیلپ، اُنونگ ایزیندان باردیلار. اَل هَم اَلاری گولر یوزه قارشیلاپ، خوداینگ پادشاهلیغی حاقد اِگورونگ بردی و شِفا مَحْتَج آداملاری شِفا بردی.

۱۲ گون یاشپ باریقا، اُنایکی شگیرتلر عیسانینگ یانینا گلیپ: «بو جِماغاتی گِیِر، تَوْرکدکی اَبالارا و اِکینچیلیکله گیدپ، یاتماغا یر و ایمیش تاپسینلار، سَببی بیز بیر بَش یرده آخیری» دیدیلر. ۱۳ اَمّا عیسی: «اَلارا ایْمْگه زادی سیر برینگ» دیدی. اَلار هَم: «بیز مونچا جِماغات اوچین اییمیت ساتین اَلماغا گیدیلیمی؟ بیزینگ بَش چُرک بیلن ایکی بالیقدان باشغا زادیمیز یُق آخیری» دیدیلر. ۱۴ اَل یرده بَش مونگه یاقین آدام باردی. اَمّا عیسی شگیرترلرینه: «اَلاری اَلّی-اَلّیدن دَسّه-دَسّه اِدپ اُتوردینگ» دیپ تابشیردی. ۱۵ اَلار هَم شیلَه اِدپ، هَملری اُتوردیلار. ۱۶ عیسی بلسا بَش چُرک بیلن ایکی بالیغی آلیپ، گزیرینی آسمانا تکیپ شوکور اِندی. سَنگرا بولاری خالقا پایلار یالی بُلوشدیرپ شگیرترلرینه بردی. ۱۷ هَملر ایپ دُیدولار، آرتپ قالان چُرک بُلکلرینی بیغناپ، اُنایکی سَبدی دُلدوردیلار.

پطرس عیسانینگ مسیحدیگینی قَبول اِدیر

مَتّی ۱۶: ۱۳-۲۸؛ مَرْفُس ۸: ۲۷-۹: ۱

۱۸ بیر گون عیسی پکلیکده خودایا دُغا اِدیردی، شگیرتلری هَم اُنونگ یانیندادی. عیسی اَلاردان: «خالق مانگا کیم

آداملارینگ اینه تابشیرلار» دیدی. ^{۴۵} امارا بو سزه دوشونمیدیلر. بو سزونگ معنسی امارا اوچین گوزگین بُلوپ قالدی، امارا بو بارادا عیسادان سراماغا-دا قُردولار.

اینگ اولی کیم؟

متی ۱۸: ۱-۵؛ مرقس ۹: ۳۳-۳۷

^{۴۶} شگرتلرینگ آراسیندا اُلاردان کیمینگ اینگ بیکدیگی بارادا جِدِل یوزه چیقدی. ^{۴۷} عیسی اُلرینگ یورگیندکی فیکری دوشونپ، بیر چاغانی آلدی-دا، یانیندا قُیدی. ^{۴۸} سُنْگرا اُلارا: «هر کیم بو چاغانی مینینگ آدمندان قبول اِتسه، منی قبول اِتدیگیدير. هر کیم منی قبول اِتسه، منی ایبرنی قبول اِدیندیر. آرانگیزدا کیم هِمْدِن کِیچی بُلُسا، اینگ اولی شُلدور» دیدی.

^{۴۹} یوحنا عیسی یوزلنپ: «اُستاد! بیز سنینگ آدینگ بیلن جینلاری چیقاریان بیر آدمی گُردوک، امارا اُنی ساقلادیق، سِبی اُل بیزینگ بیلن سنینگ ایزینگا دوشنُق» دیدی. ^{۵۰} عیسی اُنْگا: «اُنی ساقلامانْگ! کیم سیزه قارشى بُلُماسا، اُل سیزینگ طارافینگیزدادیر» دیدی.

سامره لیلر عیسی قارشى بُلُیارلار

^{۵۱} آسمانا آینمالی وقتی قُلایلاندا، عیسی اورشلیمه گیتمگی یورگینه دوووپ، یلا دوشدی. ^{۵۲} اُل اُزونْدِن اُنْگ بیرنجه یُلچینی یُلاَدی. امارا هِم اُنونْگ گِلرینه تاییارلیق گُرومک اوچین، سامره لیلرینگ بیر اُباسینا گیردیلر. ^{۵۳} امارا سامره لیلر عیسانی قبول اِتمدیلر، سِبی اُنونْگ یُلی اورشلیمه طارافدی. ^{۵۴} عیسانینگ شگرتلری یعقوب بیلن یوحنا مونی گُروپ، اُندان: «ای اقام! اُلاری یُق اِتْمک اوچین [الیاسینگ اِدیشی یالی] آسماندا اُد یاغدیروماغیمیزی ایسلیرسینگمی؟» دیپ سُرادیلار. ^{۵۵} امارا عیسی اُورولپ، اُلارا کِیدی [و آیتدی: «سیز هایسی روحا باغلیدیغینگیزی بیلْمیرسینگیز.»] ^{۵۶} چونکی اینسان اُغلی آداملاری هَلْک اِتْمْگه دَل-ده، اِیسم اُلاری نجات بَرْمْگه گِلندیر. سُنْگرا امارا باشغا اُبا گیتدیلر.

عیسانینگ بیکلیگینی هِم اُنونْگ یانیندا دوران ایکی آدمی گُردولر. ^{۳۳} موسی بیلن الیاس عیسانینگ یانیندا ایریلیپ باریارقالار، پطرس نَمه دِیینی اُزی-ده بیلْمَن، اُنْگا: «اُستاد! بیزه بو یرده بُلماق قاوی، گِل، اوچ ساییان دیکیلی: بیرى - سانْگا، بیرى - موسی، بیرى - الیاس» دیدی.

^{۳۴} پطرس بولاری آدیپ دورقا، بیر بولوت گِلپ، اُلرینگ اوستونی اُردی. اُزیرینی بولوت قاپلاپ اَلاندا، امارا قاتی قُردولار. ^{۳۵} بولوتدان: «بو مینینگ اُغلودیر، سایلپ-سِچنمدیر! اُنْگا قولاق آسینگ» دِیین سِس گلدی. ^{۳۶} بو سِس کَسیلن وقتی، عیسی یکه قالدی. شگرتلر بُلُسا سِسیز بُلُوپ، گُرن زاتلاری بارادا شُل گونلرده هیچ کیمه گورونْگ بَرمدیلر.

عیسی آرخو-جین ایلن اُغلانی شفا بَریر

متی ۱۷: ۱۴-۱۸؛ مرقس ۹: ۱۴-۲۷

^{۳۷} شُل گونونْگ اِرْتسی داغدان آشاق دوشن وقتی، بیر اولی جِماغات عیسانی قارشیلادی. ^{۳۸} جِماغاتینگ ایچیندن بیر آدم فیغیرپ، شبله دیدی: «اُستاد! بالباریان، مینینگ اُغلوما ناظرینگى سال، اُل مینینگ یکهجه اُغلانیم. ^{۳۹} اینه، اُنی بیر آرخو-جین ایلیر، اُل بیردن چیغیرپ باشلایار. اُل روح اُنونْگ آغزیندا اَق کُپوک گِلنچَه سیلترلیر، یر بیلن یگسان اِدپ، اُندان زُردان ایریلیار. ^{۴۰} شگرتلرینگه اُنی چیقاریپ یر دیپ یالباردیم، امارا امارا بشارمادیلار.» ^{۴۱} عیسی: «ای ایمانسیز هِم یُلدان چیقان نسل! مَن هاچانا چنلی سیزینگ بیلن بیلَه بُلُوپ، سیزه جیداین؟ اُغلونگی بَریک گتیر» دیدی. ^{۴۲} اُغلان عیسانینگ یانینا گِلیرکه، جین اُنی یره اوروپ، کَن سیلترلدی. امارا عیسی آرخو-جینی کَیپ، اُغلانی شفا بَرپ، آتاسینا قاوشوردی. ^{۴۳} هَمْلِر خوداینگ بیکدیگینه حایران قالدیلار.

عیسی اُلُوپ دیریلجگینی پنه آیدیار

متی ۲۲: ۱۷-۲۳؛ مرقس ۹: ۳۰-۳۲

هَمْلِر عیسانینگ اِدِن ایشلرینه گنگ قالدی. عیسی اُز شگرتلرینه: ^{۴۴} «بو سُرلر قولاغینگیزدا قالسین: اینسان اُغلی

* ۵۴: ۹ گروشه معنسی - کبیر قادیمی یونانیچا اِل یازمالاردا یُق سُرلری گروشه ایچینده قُیلاندیر

عیسانینگ ایزینا دوشمک

متی ۸: ۱۹-۲۲

۵۷ ئلدا بار یارقالار، بیر آدام عیسی: «نیره گیتسینگ، من هم سنینگ ایزینگا دوشمک» دیدی. ۵۸ عیسی اُنکا: «تیلکیلرینگ جایی، قوشلارینگ کیتکیلری باردیر، اِمّا اینسان اُغلونینگ باشینی قیماغا-دا پری یقُدور» دیدی.

۵۹ باشغا بیرینه: «منینگ ایزیم دوش» دیدی. اِمّا اُل: «آقام، اجازا پر، اَوّل گیدیپ، آتامی جایلاپ گلیین» دیدی. ۶۰ اِمّا عیسی اُنکا: «قُی، اُلورینی اُلورینگ اُزلیری جایلا سینلار، ئنه سن گیت-ده، خودایینگ پادیشاهلیغینی واغیظ اِت» دیدی.

۶۱ ینه بیرسی: «آقام! سنینگ ایزینگا دوشیین، ئنه اجازا پر، اُونچک ماشغالام بیلن خوشلاشیین» دیدی. ۶۲ عیسی اُنکا: «الینه آزالی آلانسونگ، ایزینا سرادین آدام خودایینگ پادیشاهلیغینا میناسیپ دلدیر» دیدی.

عیسی پتمیش شگیردی ایبریر

شوندان سَنگ عیسی باشغا پتمیش* آدامی بَلپ، اُلاری اُزونینگ گیتمکچی بلیان همّه شَهرلرینه و یرلرینه ایکی-ایکیدن اُوندن بِلادی. ۲ اَلارا شیلّه دیدی: «حاصل بُل، ئنه ایشچی آز. شُونگ اوچین هم اُز حاصلینی بیغماغا ایشچی ایبرر یالی، حاصل اِیسینه یالبارینگ. ۳ گیدینگ! اینه، من سیزی قورتلارینگ آراسینا قوزولار یالی یَلایارین. ۴ یانینگیزا پول حالتا-دا، تْربا-دا، کُوش-ده آلمانگ. ئلدا هیچ کیم بیلن سالاملاشمانگ. ۵ هایسی ایه بارسانگیز، اُونچک: «اُیونگیز آبادان بُلسون!» دیتْگ. ۶ اُل ایده پاراحتلیغی سِیین آدام بار بُلسا، سیزینگ دیلن پاراحتلیغینگیز اُونگ اوستونه اینر، یُق بُلسا-دا، ینه اُزونگیزه دُنانار. ۷ اُل ایده قالپ، اُلارینگ برنلرینی ایپ-ایچینگ، سِبی ایشچی اُز ایشینه میناسپیدیر. اُیدن-ایه گُچوپ یُرمگ.

۸ «بیر شَهر بارانینگیزدا، قبول اِدیلمسینگیز، اُونگیزده نمه قُیولسا، شُنی اییْگ. ۹ اُل یردکی مریضلری شفا برینگ و اَلارا: «خودایینگ پادیشاهلیغی سیزه قُیلاادی!» دیتْگ.

* ۱۰:۱۰ کبیر سَنگقُی اِل یازمالاردا: پتمیش ایکی

۱۰ اِمّا باشغا بیر شَهره بارانینگیزدا، قبول اِدیلمسینگیز، اُونگ کوچهرینه چیقینگ-دا، اَلارا: ۱۱ «شَهرینگیزده آیاغیمیزا یاپیشان تْزان-دا سیزه قارشى قاقیاریس. اِمّا شونی بیلینگ: خودایینگ پادیشاهلیغی قُیلااندیر!» دیتْگ. ۱۲ من سیزه قیامات گونی اُل شَهرینگ یاغدایینینگ سُدومینگ یاغداییندان خاص بتر بُلجاقدیغینی آیدیارین.

۱۳ «وای گونونگه، ای خورازین! وای گونونگه، ای بیت صیدا! سیزده گُرکزیلن قودراتلار صور بیلن صیدوندا گُرکزیلن بُلسادى، اُندا اَلار بیرایم پالاس گینپ، کول اوستونده اُتورپ توبا اِردیلر. ۱۴ اِمّا قیامات گونی سیزینگ یاغدایینگیز صور بیلن صیدونینگ یاغداییندان خاص بتر بُلار! ۱۵ ای کَفْرناحوم! سِن عارشا گُتریلرین دیپ گومَن اِدرسینگمی؟ یُق، سِن دُوزاخا زینگیلارسینگ.

۱۶ «سیزی دینگلن منی دینگلر، سیزی رد اِدن منی رد اِدر. منی رد اِدن بُلسا منی ایبرنی رد اِدر.»

۱۷ سَنگرا شُل پتمیش شگیرت اولی شاتلیق بیلن دُلانپ گلیپ: «ای آقام! سنینگ آدینگى آغزامیزدا، جینلار هم بیزه موطیع بُلبارلار» دیدیلر. ۱۸ عیسی اَلارا: «من شیطانینگ آسماندان بیلدیریم یالی بُلپ آشاق اینینی گُردوم. ۱۹ من سیزه ییلانلاری، عقربلاری و دوشمانینگ همّه گوچونى دِپلمگه ایختیار پردیم، هیچ زات سیزه ضرر یتیرمز. ۲۰ شیلّه هم سیز جینلارینگ اُزونگیزه موطیع بُلماغینا دل-ده، اَدلارینگیزینگ آسماندا یازیلماغینا بگینگ» دیدی.

۲۱ شُل وقت عیسی مُقادّس روح سِبی شاتلانپ: «ای آتام، یرینگ و آسمانینگ حُکومدارى! بو زاتلاری عاقیدلارلاردان و دانالاردان گوزگپ، چاغالارا آیان اِنددینگینگ اوچین، سانگا شوکور اِدرین. هاووا، آتام، سنینگ ایسلگینگ شیلدی.

۲۲ «آتام همّه زادی مانگا تابشیردی. اُغلونگ کیمدیگینی اتادان باشغا هیچ کیم بیلمز. آتانینگ هم کیمدیگینی اُغولدان و اُغلونگ اشکر اِتْمک ایسلین آداملاریندان باشغا هیچ کیم بیلمز» دیدی.

۲۳ سَنگرا عیسی شگیرتلرینه یوزلینپ، اَلارا یکلیکده بَلپ: «سیزینگ گُرن زاتلارینگیزی گُرن گُزیر ناقدار

عیسی مارتا بیلن مریمینگ ائوند

۳۸ عیسی بیلن شَگیرتلیری یُللارینی دُوام اِدیپ، بیر اُبا پتدیلر. عیسی اُبا گیرنده، مارتا آدلی بیر آیال اُنی میهمان آلدی. ۳۹ بو آیالینگ مریم آدلی بیر قیز دُغانی باردی. اُل عیسانینگ آیاق باشیندا اُتورپ، اُنونگ سُرلیرینی دینگیلیردی. ۴۰ مارتا بُلسا ایشلیرینینگ کندیگیندن یانگا باشاغایدی. اُل عیسانینگ یانینا گلیپ: «آقام! آیال دُغانیم مینینگ یکه اُزومه خیدمات اِتدیرپ اُتورماغی سانگا هیچ اَهمیتی یَقمی؟ اُنکا آیت، مانگا کُمکلیشسین» دیدی. ۴۱ عیسی اُنکا: «واخ، مارتا، مارتا! سِن کَن زاتلار بارادا قایغیلانیپ باشاغای بُلیارسینگ. ۴۲ یکه بیر زات گرکلیدیر. مریم اینگ قاووسینی سایلادی و بو اُنونگ ایلندن هیچ اَلینماز» دیپ جُغاپ بردی.

عیسی خالقا دُغا اِتمگی اُوردیر

متی ۹:۶-۱۳؛ ۷:۱۱

بیر گون عیسی خودایا دُغا اِدپ اُتیردی. اُل مونی قوتاران وقتی، شَگیرتلیرینینگ بیر اُنکا: «ای آقام! یحیانینگ اُز شَگیرتلیرینه اُردیشی یالی، سِن هم بیزه خودایا دُغا اِتمگی اُورتسینه» دیدی. ۲ عیسی اُارا خودایا دُغا اِدنکیزده شَیله دیننگ:

«ای آتامیز، آدینگ مُقادس بُلسون.

پادشاهلیغینگ گلسین.

۳ گونلیک چُرگیمیزی بیزه گونده بر.

۴ بیزه قارشى گونَه اِدنلری باغیشلاشیمیز یالی،

سِن هم بیزینگ گونَه لَریمیزی باغیشلا.

بیزی وِسوسه لَردن داش ساqlا» دیدی.

۵ سُنْگرا عیسی اُارا شَیله دیدی: «آیدایلی، سیزینگ بیرینگیزینگ دُستونگیز بار. سِن یاری گيجه شُل دُستونگ یانینا باریپ: ”دُست! مانگا اوچ چُرک قارض برسنه. ۶ اوزاق یُلدان یاقین دُستوم گلدی. اُنونگ اُونده قُیارا زادیم یُق“

خوشوقت! ۲۴ سیزه شونی آیدیارین: کَن پیغامبارلار و کَن پادشاهلار سیزینگ گُرینلیرینگیزی گُرمک ایسلدیلر، اِما گُرمدیلر، سیزینگ اِشیدیلیرینگیزی اِشتیمک ایسلدیلر، اِما اِشتیمدیلر» دیدی.

قاوی سامرهلی

۲۵ بیر دین عالیم عیسانی ایمتحان اِتمک اوچین، پریندن توروپ: «اُستاد! ایدی یاشیشی میراث آلماق اوچین مَن نَمه اِتملی؟» دیپ سُرادی. ۲۶ عیسی اُنونگ اُزونه سُرآق بیلن یوزلنپ: «توراتدا نَمه یازیلیدیر؟ سِن مونگا نهیلی دوشونیرسینگ؟» دیدی. ۲۷ اُل: «تانگری خودایینگیزی هَمه یورگینگیز، هَمه جان-تینگیز، هَمه گویجونگیز و بار دوشونجنگیز بیلن سُیونگ. شَیله هم: هَمسایانگی اُزونگی سُیشونگ یالی سُی» دیدی. ۲۸ عیسی اُنکا: «دُغری جُغاپ بردینگ، سِن هم شَیله اِت، شُنْدا یاشارسینگ» دیدی. ۲۹ اِما اُل اُزونی اَقلاجاق بُلوپ، عیسادان: «مینینگ هَمسایام کیم بُلیار؟» دیپ سُرادی.

۳۰ عیسی اُنکا شَیله جُغاپ بردی: «بیر آدام اورشلیمدن اَریحا باریارقا، یُل کَسیانچیلارینگ اِلینه دوشیر. اُلا اُنونگ لیاسلارینی سپیریپ آیارلار-دا، اُزونی پنچپ، چالاجان حالدا آتپ گیدیرلر. ۳۱ شُماحال بیر کاهین شُل یُلدان باریارقا، اُل آدامی گُروپ، یُلونگ اُل طارافینا گچپ گیدیر. ۳۲ سُنْگرا بیر لاوی-ده شُل پره پتن وقتی اُنی گُروپ، یُلونگ بیلکی طارافینا گچپ گیدیر. ۳۳ شُل یُلدان گچپ باریان بیر سامرهلی بُلسا، بو آدامی گُروپ، اُنکا یورگی آویار. ۳۴ اُنونگ یانینا باریپ، زیتون یاغی بیلن شَراب قویوپ، یارالارینی ساریار. سُنْگرا اُل آدامی اُز اِشگینه میندیرپ، بیر میهمانخانا گتیرپ، اُنکا باقیار. ۳۵ شُل گونونگ اِرتسی میهمانخانانینگ اِیسینه ایکی دینار چیقاریپ برپ: ”مونگا قاووجا سِرات، کَن خارج اِتسینگ، ایزما گلیرکم برین“ دیر. ۳۶ سنینگ فیکرینگچه، بو اوچ آدامینگ هایسیسی یُل کَسیانچیلرینگ اِلینه دوشن آدامینگ هَمسایاسی بُلیار؟» ۳۷ دین عالیم: «اُنکا رَحْم اِدن آدام» دیپ جُغاپ بردی. عیسی هم اُنکا: «بار، سِن-ده شُونونگ یالی اِت» دیدی.

گوپچلی آدام دپه سیندن دیرناغینا چنلی یاراغلانیپ، از اونی قریان بلسا، ائونگ مال-مولکی خاطارسیزدیر. ۲۲ اِما اُزوندن گوپچلی آدام هوجوم اِدیپ، اُنی ینگسه، اُندا اُئونگ قووانیان همه یاراغلارینی اِلیندن آلپ و قازانچینی پایلار. ۲۳ مینینگ بیلن بلمادیق مانگا قارشیدیر، مینینگ بیلن ییغنامادیق اُنی دارغادیاندیر.

۲۴ «آرخو-جین آدامدان چیقاندان سَنگ، قوراق یرلره ایلانیپ، دینچلیق گُزلیر، اِما تاپمایار. سَندا اُل: «چقان اُیومه دُلاناین» دیپ ۲۵ گِلنده، اُیونگ سوپوریلگی، همه زادینگ ترتیبلی گُزیر. ۲۶ سَنگرا گیدیپ، اُزوندن هم تِلکه یدی روحی یانینا آلیار-دا، شُل یره باریپ، مِسکِن توتیار. شیللیکده، اُل آدامینگ سَنگفی یاغداپی اُزالقیسیندان هم تِلکه بلیار.»

۲۷ عیسی بو زاتلاری آیدیپ دورقا، جماعاتینگ آراسیندان بیر آبال سِیینی قاتالدیپ: «سَنی دُگران، سَنی اِمدیرن اِنه نَهیلی خوشوقت!» دیدی. ۲۸ عیسی بلسا: «هاووا، خودایینگ سَزونو اِشیدپ، اُنی بَر جای اِدینلر خاص هم خوشوقتدیر!» دیپ جُغاپ بردی.

یونسینگ علاماتی

مَتّی ۱۲: ۳۸-۴۲

۲۹ جماعات خاص کن اویشن وقتی، عیسی شِیله دیدی: «بو نسل تِلکه نسلدیر. اُلا علامات طلاب اِدیر، اِما اُنکا یونس پیغامبارینگقیدان باشغا علامات بریلمز. ۳۰ یونس نینوا خالقینا نَهیلی علامات بُلان بلسا، اینسان اُغلی-دا بو نسله اِدیل شُونگ یالی علامات بُلار. ۳۱ ایلرکی مِلکه قیامات گونی بو نسله قارشى چیقپ، اُنی مَحکوم اِدر، سَببی اُل سُلیمانینگ حَکمتینی دینگلِمک اوچین، یرینگ آنگری اوجوندان گلدی. اینه، بو یرده سُلیمانان-دا اوستون بیرى بار. ۳۲ نینوا خالقى قیامات گونی بو نسله قارشى چیقپ، اُنی مَحکوم اِدر، سَببی نینوا خالقى یونسینگ واغظی بیلن توبا گلدی. اینه، بو یرده یونسدن هم اوستون بیرى بار.

دیپ یالباریانگیز. ۷ سَندا دُستونگ اِچردن: «مَنی ناراحت اِتمه! قاپی تَره قولپلاندی، اُغلانلاریم، هَممیز اوقلاب یاتیریس. مَن توروپ، سانگا هیچ زات برپ بیلجک دَل» دیپ جُغاپ بریر. ۸ سِزه شونی آیداین، اُل آدام سانگا چُرگی دُستلوغینگ خاطیرینا برمه-ده، اُنی گونونه قِیمان، دُوام اِدپ سُربرسَنگ، اِسلَن سُران زادینگى توروپ برر.

۹ «مَن سِزه دِیرین: دِلَنگ، سِزه بریلر. اِغتارینگ، تاپارسینگیز. قاپینی قاقینگ، سِزه آچیلار. ۱۰ اِلِته، دِلَن اَلار، اِغتاران تاپار، قاپی قاقانا آچیلار.

۱۱ «سِزدن هایسی اُتا اُغلی بالیق دِلَنده، بالیغا دِرک اُنکا بیلان برر؟ ۱۲ یا بُلماسا یومورتغا دِلَنده، اُنکا عَقرب برر؟ ۱۳ شِیللیکده، سِز یامان بُلپ-دا از فِرزندلرینگیزه قاوی زادلار برمگی بیلن بُلسانگیز، اُندا آسمانداقی آتانگیز اُزوندن دِیلینلره مُقادِس روحی خاص-دا کن برمزی؟»

عیسی و آرخو-جینلارینگ حُکومدارى

مَتّی ۱۲: ۲۲-۳۰ و ۴۳-۴۵؛ مَرَقَس ۳: ۲۰-۲۷

۱۴ گونلرینگ بیرینده عیسی بیر آدامدان بیر لال جینی فُودى. جین چقان وقتیندا، لال آدام کِیلَمگه باشلادی، خالق مونگا حایران قالدی. ۱۵ اِما اُلارینگ کَبیری: «اُل جینلارینگ رئیسى بِلزبولونگ *کُمگی بیلن فُوپ چیقاریار» دیدیلر. ۱۶ بِلکِیلر هم آسماندان بیر علامات گُرکرمگینی طالاب اِدپ، اُنی اِیمتَحان اِتجک بُلدولار.

۱۷ اِما عیسی اُلارینگ فِیکرلرینی بیلپ، شِیله دیدی: «ایچینده بُلونیشیک بُلان پادیشاهلیق دارغار، از ایچیندن بُلون اُی ییقیلار. ۱۸ شِیطان از ایچیندن بُلونسه، اُندا پادیشاهلیغی دورامی؟ مونى سِزینگ مانگا جینلاری بِلزبول سَببی فُویار دِیینگیز اوچین آیدیارین. ۱۹ مَن جینلاری بِلزبولونگ کُمگی بیلن قُویان بُلسام، اُندا سِزینگ آداملارینگیز اُلاری کِیمینگ کُمگی بیلن فُویارلار؟ شو سَببلی هم از آداملارینگیز سِزه قاضیلیق اِدرلر. ۲۰ مَن جینلاری خودایینگ گویجی بیلن قُویان بُلسام، اُندا خودایینگ پادیشاهلیغی سِزه-ده گِلندیر. ۲۱ اِگر بیر

بَدِنِیڭ ایشیغی

متی ۵: ۱۵؛ ۶: ۲۲-۲۳

یوکلیرسینگیز، اُزونگیز بُلسا اُل یوکلره بارماغینگیز هم دِگیرمیرسینگیز.

۴۷ «وای حالینگیزا! سیز پیغامبارلارینگیز قاییرلارینی سالیارسینگیز، اِما اُلاری اُلدورنلر اُز اتالارینگیز دیر. ۴۸ شیتیمک بیلن، سیز اتالارینگیزینگیز اِدنلرینی تاصدیقلایارسینگیز. هاووا، پیغامبارلاری اتالارینگیز اُلدوردی، سیز هم اُلارینگیز قاییرلارینی دیکیرسینگیز. ۴۹ شو سَپِدِن هم، خودایینگیز حِکْمَتی شِیلَه دِییدیر: ”مِن اُلارا پیغامبارلار، رِسوللار ایبریرن، اُلارینگیز کِییرینی اُلدوررلر، کِییرینی هم اِذیت بررلر.“ ۵۰ شُنونگ اوچین هم دونیه یارادیلانی بری همه پیغامبارلارینگیز دُکولن قانی اوچین بو نسل جُغاپکَرَدیر. ۵۱ هاییلینگیز قانیدان باشلاپ، عیباداتخانا بیلن قربانلیق جابینینگیز آراسیندا اُلدوریلن زکریانینگیز قانینا چنلی بو نسل جُغاپکَرَدیر. هاووا، مِّن سیزه شونی آیدیارین: همه یامانلیقلاری اوچین شو نسل جُغاپ برر. ۵۲ وای حالینگیزا، ای دین عُلَمالارا! سیز بیلیمینگیز آچارینی آلیپ گیتدینگیز. اُزونگیز بو قایدان گیرمدینگیز، گیرمک ایسلیلره هم پَسْگِل بُلدونگیز.»

۵۳ عیسی اُل یرِدِن قایدان وقتی فریسیلر بیلن دین عُلَمالار اُنونگ قارشیسینا چقیپ، اوستونه کَن مِسْلَه لر باراداقی سُراغلاری یاغدیрмаغا باشلادیلار. ۵۴ شیدید، عیسانی سزونده توتجاق بُلوپ، میناسیپ وقتی گُزَلِیدیرلر.

عیسی ایکی یوزلیلیک بارادا بیلدیریر

متی ۱۰: ۲۶-۳۱؛ ۱۲: ۳۲

۱۲ شُل وقت مونگلرچه آدام اویشوپ، بیر-بیرلرینه قیسلیشپ دوردیلار. عیسی اَوَّل اُز شَگیرتَلرینه گورونگ برمگه باشلادی: «اُزونگیزی فریسیلرینگیز خامیرمایاسیندان، یَعْنی ایکی یوزلیلیکدِن قُرانگ. ۲ یاییق بُلوپ، اوستو آچیلماجاق، گوزگین بُلوپ، بیلیمچک زات یُقدور. ۳ قارانگقیلیقدا نَمه آیتسانگیز، یاغتیلقدا اِشیدیلر، ایچکی اُتاقلاردا یوواش آیدان زادلارینگیز اِعلان اِدیالر.

۴ «ای دُستلاریم، مِّن سیزه شونی آیدایین: بَدِنی اُلدورین، اِما اُنَدان سُنْگرا هیچ زات اِدیپ بیلْمینلرْدِن قُرْمانگ. ۵ مِّن

۳۳ «هیچ کیم چیراغی یاقیپ، اُغرین یرده یا-دا قایننگ آشاغیندا قُیان دَلدیر، تَرسینه، ایچری گیرنلر نوری گُز یالی، اُنی چیراغدانینگ اوستونده قُیاندیر. ۳۴ سنینگ بَدِنینگیز چیراغی گُزنگدیر. گُزونگ ساغ بُلسا، تامام بَدِنینگیز هم یاغتی بُلار، گُزونگ قاوی بُلماسا، تامام بَدِنینگیز هم قارانگق بُلار. ۳۵ شُنونگ اوچین هم خابارلی بُل، سِنْدَکی ایشیق قارانگق بُلایماسین. ۳۶ سنینگ تامام بَدِنینگیز یاغتی بُلوپ، هیچ بیر قارانگق یری یُق بُلسا، چیراغ سِنی اُز یالقیمی بیلن یاغتیلدیان یالی، بَدِنینگیز همسی یاغتی بُلار.»

وای حالینگیزا!

متی ۲۳: ۱-۳۶؛ مَرْقُس ۱۲: ۳۸-۴۰

۳۷ عیسی بو زاتلاری آیدپ دورقا، بیر فریسی اُنی اُیونه ناهارا چاغیردی. عیسی باریپ، ساجاق باشیندا اُتوردی. ۳۸ فریسی اُنونگ ناهاردان اُنْگ اِلینی یووماندیغینی گُروپ، گَنگ قالدی. ۳۹ اِما عیسی اُنْگا شِیلَه دیدی: «اینه، سیز فریسیلر کسه و قاپ-چاناغینگ داشینی آراسالایارسینگیز، اِما ایچینگیز آچْگُزلیکدِن هم کیرِدِن دُلودیر. ۴۰ اَحماقلارا! داشینی یارادان ایچینی-ده یاراتمادیمی؟ ۴۱ مَحْتَجَلره یورکدِن صاداقا برینگ، شندا همسی سیزینگیز اوچین آراسا بُلار.

۴۲ «وای حالینگیزا، ای فریسیلر! سیز نَعنادان و هر هیلی ایسلی اُندان اُندان بیر بُلْگی بریرسینگیز، اِما عادالات بیلن خودایینگیز شِیْگوسینی آسْگِرمیرسینگیز. بولارینگیز بیرینی برجای اِدیپ، بِلْکِیلرینی تَرک اِتملی دَلْسینگیز. ۴۳ وای حالینگیزا، ای فریسیلر! سیز کِنِسَه لَرده قاوی جایلاری و بازارلاردا اُزونگیزه سالام بریلْمِگینی حالایارسینگیز. ۴۴ وای حالینگیزا! سیز هیچ نیشانی بُلْما دِیق قاییرلارا مَنگِرِرسینگیز: اَداملار بیلْمَزْدِن شِیلَه قاییرلارینگیز اوستونه گَزیندیرلر.»

۴۵ دین عُلَمالارینگیز بیر اُنْگا: «ای اُستاد! سِن بو زاتلاری ایتماق بیلن، بیزینگیز هم گُونومیزه دِگیرسینگیز» دیدی. ۴۶ عیسی هم شِیلَه دیدی: «سیزینگیز هم وای حالینگیزا، ای دین عُلَمالارا! آغیر یوکلری اَداملارا

اوچین تایارلان زاتلارینگ کیمه قالار؟» دیر. ۲۱ ازی اوچین خازینا بیغنايان، اما خودایینگ ناظاریندا بای بلمادیق هر بیر آدمینگ سُنْگی شیلَه بَلار.

قایغی اِتمَنگ

متی ۲۵:۶-۳۴

۲۲ سُنْگرا عیسی شَگیرتَرینه شیلَه دیدی: «سُنْگا گُره سیزه دیرین، نَمه ایپ-ایچرین دیپ جانینگیزی، نَمه گیرین دیپ بدنینگیزی قایغی اِتمَنگ. ۲۳ جان اییمیتدن، بدن لباسدان خاص اهمیتلیدیر. ۲۴ قارغا قوشلار گُرنَگ، اَلار نه اِکیرلر، نه-ده اُریارلار. اَلارینگ نه اَمارلاری، نه-ده اییمیت ساقلانیاں جایی بار. مونگا باقمازدان، خودای اَلاری اییمیتلندیر. سیز قوشلاردان نَچه بارابار اهمیتلِسینگیز! ۲۵ سیزینگ هایسی بیرینگیز قایغی اِدیپ، عُمرونگیزی بیر ساغات اوزالديپ بیلیرسینگیز؟ ۲۶ بو کیچجیک زادی اِدیپ بیلیمین بُلسانگیز، اُندا نَمه اوچین قالان زاتلارینگ قابغیسینی اِدیرسینگیز؟

۲۷ «سوسن گوللرینگ اُسوشینه گُرنَگ: اَلار نه زَحمت چَکیرلر، نه-ده یوپ اِگیرلر. اما مِن سیزه شونی آیدیارین، حتّی سُلیمان هم، اُزونینگ هَمه بیکیلِگینده بولارینگ هیچ بیر یالی گینمندی. ۲۸ اما بو گون بار بُلوپ، اِرتیر تامدیرا زینگیلجاق بیابان اُتونی خودای شیلَه گیندیرین بُلسا، سیزی اُندان خاص کَن گیندیریر، ای ایمانی اَزَلار. ۲۹ شونونگ اوچین هم نَمه ایپ-ایچرین، نَمه گیرین دیپ قایغی اِتمَنگ. ۳۰ بو زاتلارینگ بارینی بو دونیه نینگ اَداملاری آغتریانیدیر. آتانگیز بولارینگ هَمسینینگ سیزه گرکدیگینی بیلیر. ۳۱ سیز بُلسا خودایینگ پادشاهلیغینی آغترینگ، شُندا بو زاتلار هم سیزه اُنونگ اوستونه قُشولپ برلر.

۳۲ «قُوما، ای کیچجیک سوری! چونکی آتانگیز پادشاهلیغی سیزه برمگی دُغری بیلدی. ۳۳ مال-مولکینگیزی ساتینگ، قاریلار اَصاذا بَرینگ. اُزونگیزه کُهلمین پول حالنار، آسماندا توکُمین خازینا تایارلانگ. اَل پره اُغری قُلایلان دَلدیر، گوپه ایین دَلدیر. ۳۴ خازینانگیز نیرده بُلسا، یورگینگیز هم شُل یرده بَلار.

سیزه کیمدن قُرمالیدیگینگیزی آیداین: اُلدورنِڊن سُنْگ دُوزاخا زینگماغا گویجی یِتین خودایدان قُرقونگ. هاووا، سیزه آیدیارین، اُندان قُرقونگ. ۶ بَش سرچه ایکی سَکّه ساتیلما یارمی نَمه؟ مونگا باقمازدان، خودای اَلارینگ هیچ بیرینی یاددان چیقارما یار. ۷ سیزینگ باشینگیزداقی ساچینگیز هم باری ساناغیلیدیر. قُرقمانگ، سیز سرچه لَرِدن خاص اَهمیتلِسینگیز.

۸ «سیزه شونی دیرین: کیم مِنی اینسانلارینگ اُوندَه ایقرار اِتسه، اینسان اُغلی هم اُنی خودایینگ پَریشده لَرینینگ اُوندَه ایقرار اِدر. ۹ کیم مِنی اینسانلارینگ اُوندَه اینکر اِتسه، اُنونگ اُزی-ده خودایینگ پَریشده لَرینینگ اُوندَه اینکر اِدیلر. ۱۰ کیم اینسان اُغلونا قارشى بیر سُر ایتسا، باغیشلانا، اما مُقَدّس روحا دیل یِتیرن باغیشلانا.

۱۱ «سیزی کینسه لره، بُلباشچیلارینگ، حُکومدارلارینگ حوضورینا گَیرنلرینده، اُزونگیزی نهیلی قُریجاقدیگینگیزی و نَمه دیجکدیگینگیزی قایغی اِتمَنگ. ۱۲ مُقَدّس روح سیزه نَمه دیمیلیدیگینگیزی شُل واقیتینگ اُزوندَه اُردر.»

بای آحماق میثالی

۱۳ جَماعاتینگ آراسیندان بیر عیسی: «اُستاد! دُغانیما آیت، قُی، اَل میراثی مَینگ بیلن پایلاشسین» دیدی. ۱۴ عیسی اُنْگا: «ای اینسان، کیم مِنی سیزینگ اوستونگیزدن قاضی یا-دا حاکیم اِدیپ بِلدی؟» دیدی. ۱۵ سُنْگرا اَلارا: «خاباردار بُلونگ! اُزونگیزی هر هیلی آچگُزلیکدن قُرانگ، سَبی اینسانینگ یاشایشی اُنونگ مال-مولکونینگ بُلوغینا باغلی دَلدیر» دیدی.

۱۶ سُنْگرا عیسی اَلارا بیر میثال ایدیپ بردی: «بیر بای آدمینگ پری بُل حاصیل بریر. ۱۷ اَل آدام: "نَمه اِسمَکَم؟ حاصیلیمی قُیماغا-دا یریم یُق" دیپ، ایچینده کِیلیر. ۱۸ سُنْگرا اَل: "هَه، مِن اینه، شیلَه اِدرین: اَمارلاریمی سَکوپ، اولوراق اَمارلار سالارین-دا، هَمه غلامی، بار زادیمی شُل پره بیغنارین. ۱۹ اُزومه بُلسا، ای جانیم، کَن بیل اوچین بیغنان کَن زادینگ بار، دینجینگ اَل، ایی، ایچ، کیپ چَک دیرین" دیر. ۲۰ اما خودای اُنْگا: "ای آحماق! اِدیل شو گیجه نینگ اُزوندَه جانینگ اَلنار. سُنْگرا اُزونگ

أيا هم تاييار بلونگ

متى ۲۴:۴۵-۵۱

پاراحتاليق دل-ده، بلونيشيك

متى ۳۴:۱۰-۳۶

۳۵ «بيللرينگيزي قوشانگ، چيراغلارينگيز ياقيلي بلسون. ۳۶ طويدان گليپ، آقالاري قاپيني قاقاندا، درو اُنكا قاپيني آچماغا قاراشيان آداملار يالي بلونگ. ۳۷ آقاسي اوريليپ گيلنده، اُنونگ ايا گرچك خيدماتكرلري نهيلي خوشواقدير! سيزه دُغروسيني آيديارين، آقاسي بيليني قوشاپ، خيدماتكرلريني ساقاق باشيندا اُتوردار. يانينا گليپ، اُلازا اُزي خيدمات اِدر. ۳۸ آقا حتّي گيجَهَنگ ياري، حتّي دانگدان گلسين، اُنونگ گيلنده، ايا گرچك خيدماتكرلري نهيلي خوشواقدير!

۳۹ «إما شوني بيلپ قيونگ: اُي ايسي اُغرينيگ هاييسي ساغاتدا گليجگيني بيلن بلسا، ايونگ زاتلاريني اُغريلاتمازدى. ۴۰ سيز هم تاييار بلونگ، سببي اينسان اُغلي سيزينگ قاراشمايان ساغادينگيزدا گيلر.»

۴۱ شندا بطرُس: «اِى آقام! بو ميثالى يكه بيزه آيديارسينگمي يا-دا هميره؟» ديپ سُرادي.

۴۲ عيسى مسيح شيله جُغاپ بردى: «آقاسينينگ صادق هم عاقيلي ايش دُلانديريجيسي كيم؟ بيلكي خيدماتكرلرينه واقتملى-واقتمندا ناهار بَرَمَك اوچين، اُلارينگ اوستوندين قيان آدمي دلمى؟ ۴۳ آقاسي دُلانيپ گيلنده، اُز ايشينينگ باشيندا گرن خيدماتكرى نهيلي خوشوقت! ۴۴ سيزه دُغروسيني آيديارين، آقاسي هممه مال-مولكوني شنگا اينانار.

۴۵ «إما شل خيدماتكر اُز ايچيندين: ”آقام گيج گيلر“ ديپ، قوللاري و كينزلى اورماغا، ايپ-ايچپ، سرخُش بُلماغا باشلاسا. ۴۶ اُل خيدماتكرينگ آقاسي بلسا اُنونگ قاراشمايان گونونده، گومَن اِتمين ساغاديندا گيلر. شنگرا اُنِي پارچا-پارچا اديپ و بيوفا آداملارينگ گوني يالي جزالانديرار.

۴۷ «آقاسينينگ ايسلگيني بيلسه-ده، تاييار بُلمايان، اُنونگ ايسلگيني بيرنه يتيرمين خيدماتكر كن پنجيلر. ۴۸ إِمّا بيلمزليكدن تايغا ميناسيپ ايش اِدن آدام اُز پنجيلر. كيمه كن برلن بلسا، اُندان خاص كن طالاب اديلر. كيمه كن زات آمانات برلن بلسا، اُندان كن زات هم ايسلير.

۴۹ «من ير يوزونه اُد ياغديرماغا گلديم. اِگر ديسيم، شل اُد ايندى توتاشيپ يانيپ باشلادى! ۵۰ من قاتى قايعى-حاسراتا باتيارين. بو بيرنه يتينجه، من قيسيليارين! ۵۱ مني ير يوزونه پاراحتاليق گتيرمگه گيلدير گومَن اديرسينگيزمي؟ يُق، بلونيشيك گتيرمگه گلديم دييرين. ۵۲ موندان بيلك بير اُيده ياشايان بَش آدم بلونيشيپ، اوچوسى ايكيسينه قارشى، ايكيسى هم اوچوسينه قارشى بُلار. ۵۳ اُتا اُغلونا، اُغول اُتاسينا قارشى، اِنه قيزينا، قيز اِنسينه قارشى، قايين اِنه گلنينه، گلين قايين اِنسينه قارشى بُلار.»

علاماتلارا دوشونيك

متى ۲۵:۵-۲۶؛ ۲۰:۱۶-۲۳

۵۴ عيسى جِماغاتا يوزلنيپ، شيله ديدى: «سيز گونباتاردان بير بولودينگ گيلنيني گرن واقتمينگيزدا: ”ياغين ياغار“ دييرسينگيز، شيله هم بُليار. ۵۵ ايلركى يلى اوسن بلسا: ”هُوا قيزقين بُلجاق“ دييرسينگيز، شيله هم بُليار. ۵۶ اِى ايكى يوزليلر! پرينگ هم آسمانينگ گرنوشيندن معنى چيقاريپ بيلينگيز-ده، نمه اوچين بو خضيركى زاماندا معنى چيقاريپ بيلينگيز؟

۵۷ «نمه اوچين اُزونگيزه دُغرى زادى سايلاپ آلپ بيلميرسينگيز؟ ۵۸ سِن داعواچينگ بيلن قاضينگ يانينا گيدن واقتمينگ، اُنونگ بيلن خضير يُلداقانگ ياراشماغا چاليش. يُعسام اُل سنى قاضيا، قاضى هم زيندان ساقچيسينا تابشيرپ، زيندانا دوشمگينگ آخمال. ۵۹ سانگا شوني آيدايين: اينگ آخيريچا سِكهَنگي تُلينچَنگ، اُل يردن اصلا چيقمارسينگ.»

توبا ادينگ

شل وقت بيرنجه آدم گليپ، پيلاُسينگ ۱۳ جليليلره اِذلىرى بارادا عيسى خابار برديلر. پيلاُس اُلارينگ كبيريني اُلدورپ، اُلارينگ قانلاريني دُكولوپ دوران قربانليقلارينا قُشوپدى. ۲ عيسى شيله جُغاپ بردى: «شيله عاذاپ چِكن بو جليليلرى بيلكى هممه

خَرْدَل تَخومى و خاميرمايا ميثالى

متى ۱۳: ۳۱-۳۳؛ مرقس ۴: ۳۰-۳۲

۱۸ سُنْگرا عيسى: «خودايينگ پاديشاهليغى نَمه مَنگَرِيَر؟ اُنَى نَمه مَنگَرِيَر؟ ۱۹ اُل بىر آدامينگ اَز پرينده اِكِن خَرْدَل تَخومينا مَنگَرِيَشْدِير. اُل اُسوپ، باغا اُورولِير، قوشلارام اُنونگ شاخالاريندا كِيك بَجَرِيَرلَر» ديدى.

۲۰ عيسى پنه-ده سُر آچيپ: «خودايينگ پاديشاهليغى نَمه مَنگَرِيَر؟ ۲۱ اُل خاميرمايا مَنگَرِيَر: آيال اوچ اُقارا اونا بيرجه بُلِك خاميرمايا قُشسا-دا، هَممه خامير چيشير» ديدى.

دار قايپى

متى ۷: ۱۳-۱۴ و ۲۱-۲۳

۲۲ عيسى اورشليمه طاراف گيديپ بارشينا، شَهَرلَرينگ، اُبالارينگ ايچيندن گچيپ، آداملار اُورْدِيَردى. ۲۳ بىر آدام اُنْدان: «اى آقام! نجات تاپجاقلارينگ سانى آز بُلارمىقا؟» دِيپ سُرادي.

عيسى اُلا شيله ديدى: ۲۴ «مَن سِزه دِيَرِيَن: دار قايپدان گيرمگه چاليشينگ، سَببى كَن آداملار بو قايپدان گيرمگه قاتى چاليشارلار، اِمّا باشارمازلار. ۲۵ بىر گون اُي اِيسى توروپ، قايپنى قولپلاند، سِز داشاردا قايپ: «آقام، بيزه قايپنى آچاى-دا» دِيپ، قايپنى قايپ يالبارارسينگيز. اُل هَم سِزه: «مَن سِزى آصلا تانيماق، نِيرِدَن گَلِينگيزى-ده بيلمُق» دِيپ جُغاپ بَر. ۲۶ شُندا سِز: «بِز سِنينگ بيلن اِيپ-ايچديك. سَن كوچه لريميزده بيزه دِرِس بَردينگ» دِيرسينگيز. ۲۷ اِمّا اُل پنه-ده: «مَن سِزى تانيماق! نِيرِدِنديگينگيزى-ده بيلمُق! يُق بُلونگ گُرومِدَن، اِى تَلِكه لِك اِدِينلَر!» دِيپ جُغاپ بَر. ۲۸ ابراهيمى، اسحاقى، يعقوبى و هَممه پيغامبارلارى خودايينگ پاديشاهليغيندا و اُرونگيزى بُلسا داشارى قُولانينگيزى گُرن واقئينگيز، اُل پَرده آغلاما هَم ديش قيچيرداما بُلار. ۲۹ گوندُغاردان و گونباتاردان، قايرادان و ايلردن آداملار گليپ، خودايينگ پاديشاهليغيندا ساجاق باشيندا اُتورارلار. ۳۰ دُغرو-دان-دا، اُولكيلر بُلجاق آخيرقى بُلار و آخيرقيلار بُلجاق اُولكى بُلار.»

جليليلردن خاص كَن گونَه لى حاساپلار سِينگيزمى؟ ۳ اِلْبَتّه، يُق! اِمّا توبا اِتْمِسينگيز، سِزِينگ هَمْنِگيز شُلار يالى هَلِك بُلارسِينگيز. ۴ يا سيلوفا ميناراسى اوستلرينه ييقيليپ اَلِن اُن سِكيز آدام يادينگيزدا دَلْمى؟ اِيسَم شُلار اورشليم دَكِيلَرِدَن خاص كَن گونَه كَر فيكر اِدِينگيزمى؟ ۵ اِلْبَتّه، يُق! اِمّا توبا اِتْمِسينگيز، سِزِينگ هَمْنِگيز شُلار يالى هَلِك بُلارسِينگيز. ۶ سُنْگرا عيسى اُلا شو ميثالى گُورُونگ بَردى: «بىر آدامينگ باغيندا بيتيپ اُتوران بىر اينجير باغى بار ميشديق. اُل گليپ، اُنْدان ميوه آغتاريار، يَنه هِچ زات تاپمايار. ۷ اُل باغبانا: «مَن اوچ بيلدان بَرى گليپ، بو اينجير باغيندان ميوه گُزَلِيَن، اِمّا بيري-ده تاپماق. اُنَى كِسيپ زينگ! اُل نَمه بيدرك پَر توتوپ اُتير؟» دِيَر. ۸ اِمّا باغبان اُنْگا: «آقام، اُنْگا بو بيل هَم دِگمه، مَن اُنونگ تُورگينى قازيپ تِرَك بَرِيَن. ۹ گَلِجَك بيل ميوه پَرَسَه نه ياخشى، بَرْمسه-ده، اُنَى كِسيپ زينگارسينگ» دِيَر.»

عيسى بيلي بوكور آيالى شفا بَرِيَر

۱۰ بىر سَبْت گونى عيسى كَنِيسه لَرينگ بيريده خالفا اُورْدِيَردى. ۱۱ اُل پَرده اُن سِكيز بيل بَرى ايچينده مريضليك روحى بُلان بيلي بوكور بىر آيال باردى. اُل ايكي اِيلَنِيپ، آصلا دِيكَلِيپ بيلمِيَردى. ۱۲ عيسى اُنَى گُرنده، يانينا چاغيرپ: «آيال! سَن چَكِيَن عاذاپلارينگدان آزاد بُلدونگ» ديدى. ۱۳ سُنْگرا عيسى اَللَرينى آيالينگ اوستونده قُيدى، شُل وقتدا دِيكَلِيپ، خودايى اُومْگه باشلادى. ۱۴ اِمّا عيسانينگ مريض آيالا سَبْت گونى شفا بَرِنِه قاهارى گِلِن كَنِيسه نينگ باشليغى خالفا يوزلِيپ: «ايشلِمَك اوچين اَلْتى گون باردير، شفا تاپماغا سَبْت گونى دَل-ده، باشغا گونلرده گَلِينگ» ديدى. ۱۵ عيسى هَم اُنْگا: «اِى ايكي يوزلِيلَر! سِزِينگ هايسى بيريگيز سَبْت گونى سيغيرينگيزى يا اِشْگِينگيزى آخورينگ باشيندان چُروپ، سووا ياقماغا اَكِيْتِمِيرسينگيز؟ ۱۶ بو آيال اُن سِكيز ييللاپ شيطان طارافيندان باغلانان ابراهيمينگ قيزيدير. اِيسَم سَبْت گونى بُلانى اوچين اُل بو زينجيران آزاد اِدِيلْمَلى دَلْمى؟» ديدى. ۱۷ عيسى بو سُرلى آيدان واقى، اُنْگا قارشى چيقانلارينگ هَمْمسى اوتاندى. خالق بُلسا اُنونگ اِدِين عجايب ايشلَرينه بَگِندى.

عیسی اورشلیمه قینایار

مَتَّى ۲۳: ۳۷-۳۹

۳۱ شُل وقت کبیر فریسلیر گلیپ، عیسی: «بو یردن چیقپ، باشغا یره گیت. هیرودیس سنی اُلدورمک ایسلیر» دیدیلر. ۳۲ عیسی اُلا شیله دیدی: «گیدینگ-ده، اُل تیلکه آیدینگ، اینه، مَن بو گون و یرتیر جینلاری قووپ، مریضلری شفا برین، اوچولنجی گونی ایشیمی بیتیرین. ۳۳ اِما شُندا-دا مَن بو گون، یرتیر و بیرگون یُل یریملی، سَببی پیغامبارینگ اورشلیمدن داشاردا اُلْمگی بُلوپ یلچک زات دلدیر! ۳۴ ای اورشلیم! پیغامبارلاری اُلدورین، اُزونه یُلانانلاری داشلایان اورشلیم! تُووغینگ اُز جویجه لیرینی قاناتلارینینگ آشاغینا ییغنایشی یالی، مَن هم انچمه گِرک سنینگ فرزندلرینگی ییغناجاق بُلدوم، اِما سیز مونی ایسلیمدینگیز! ۳۵ اینه، اُیونگیز ویرانا اُورولر. و مَن سیزه شونی آیداین: «خودایینگ آیدندان گلیته موبارک بُلسون!» دینچنگیز، مَنی قایتادان گُرمسینگیز.»

اینگ آياغ اوچدا اُتورمالی بُلارسینگ. ۱۰ شُونگ اوچین بیر یره چاغیریلانگدا، آياغ اوچدا اُتور. سنی چاغیران یانینگا گلیپ: «ای دُست! باشا گچ» دیسین. شُندا ساجاق باشینداقی اُتورانلارینگ یانیندا خُرماتینگ بُلار. ۱۱ کیم اُزونی یُقاری توتسا پسلدیلر، کیم اُزونی آشاق توتیان بُلسا پیگلدیلر.»

۱۲ سُنْگرا عیسی اُزونی چاغیرانا: «گونُرتانلیق یا-دا آغشاملیق ناهارینی یرنینگده، دُست-یارلارینگی، دُغان-قارینداشلارینگی، بای همسایانگی چاغیرما. اِگر چاغیرسانگ، اُلا رهم سنی چاغیرپ، مونونگ عوُضینی قایتارارلار. ۱۳ ضیافات قورانینگدا قارپلاری، مایپلاری، آقساقلاری و کُرلری چاغیر. ۱۴ شُندا سَن بَرکت تاپارسینگ. چونکی اُلا ر سانگا عوُضینی قایتاریپ بیلْمزَلر، مونونگ عوُضی سانگا دُغری آداملارینگ قیامات گونی برلر» دیدی.

اولی میهمانچیلیق میثالی

مَتَّى ۲۲: ۱-۱۰

۱۵ عیسی بیلن ساجاق باشیندا اُتورانلارینگ بیرى مونی اِشیدنده، اُنْگا: «خودایینگ پادیشاهلیغیندا داماق اییچک آدام نَهیلی خوشوقت!» دیدی. ۱۶ عیسی هم اُنْگا شیله دیدی: «بیر آدام اولی میهمانچیلیق قوروپ، بیرتُپار آدمی چاغیریدیر. ۱۷ ناهار واقتی بُلاندا، اُل: «گلینگ، هممه زات تاییار» دیپ، میهمانلارا خابار بَرمک اوچین، اُز خیدماتکرینی اوغرا دیار. ۱۸ اِما اُلارینگ همسی دیلشن یالی، باهانا گیتیرلر. بیرنجیسی اُنْگا: «مَن بیر بُلک یر ساتین آلدیم، شُنی گُرمگه گیتَملی. خاهیش اِدیرین، مَنی باغیشلا» دیر. ۱۹ بیلکیسی: «مَن بَش جوفت سیغیر ساتین آلدیم، شُلاری گُزَلْمگه باریارین. خاهیش اِدیرین، قین گُرمه» دیر. ۲۰ ینه بیرى: «مَن تره اُیلندیم، شُونگ اوچین گلیپ بیلْمیرین» دیر. ۲۱ خیدماتکر گلیپ، بولاری اُز آقاسینا خابار بریر. سُنْگرا ای اِسی قاهارلانیپ، خیدماتکرینه: «دِرُو شهرینگ کوچه لرینه، خیابانلارینا گیت-ده، قارپلاری، مایپلاری، کُرلری، آقساقلاری شو یره گتیر» دیر. ۲۲ خیدماتکر: «آقا، سنینگ آیدانینگ یرینه پتیریلدی،

عیسی بیر فریسینینگ اُیونده

بیر سَبت گونی عیسی فریسلیرینگ باشلیغلاریندان بیرینینگ اُیونه ناهارا گلدی. ۱۴ هِمْلر اُنْگا دیقات بیلن سِر اِدریلر. ۲ اُنونگ قارشیسیندا اِلی-آياغی چیشن بیر آدم اُتیردی. ۳ عیسی فریسلیردن و دین عُلْمالاردان: «سَبت گونی بیر مریض شفا بَرمکلیک شیرِیغاتا دُغری گلیرمی یا-دا یُق؟» دیپ سُرادی. ۴ اُلا ر سَسینی چیقارمادیلار. عیسی هم یانگق آداما اِلینی دَگریپ، اُنْگا شفا بردی و اُیونه ایپردی. ۵ سُنْگرا اُلاردان: «سَبت گونی سیزلردن اُغلونگیز یا-دا سیغیرینگیز قویا قاجسا، اُنی دِرُو چیقارمازمی؟» دیپ سُرادی. ۶ اُلا ر بو سُرَاغلارا جُغاپ برپ بیلمدیلر.

۷ عیسی چاغیریلانلارینگ یُقاری جای سایلایاندىقلارینی گُرُوپ، اُلا شو میثالی آیتدی: ۸ «بیری سنی طویا چاغیراندا، بارپ باشا گچمه. اُل سندن خاص خُرماتلی بیرینی چاغیران بُلایماسین. ۹ طوی اِسی گلیپ، سانگا: «یرینگی بو آداما بر» دیسین. سُنْگرا سَن اوتانیپ،

اوچین، اُنونگ داشینا اویشیردیلر. ^۲ فَرسیلر بیلن دین عُلَمالار بُلسا: «بو آدام گونَه کَرلری قابول اِدیر، اَلار بیلن ناهار ایتیر» دیپ زینیشیردیلر.

^۳ سُنْگرا عیسی اَلارا شو میثالی آیتدی: ^۴ «سیزدن بیرینینگ یوز قُنی بار دیییلی. اَل بولارینگ بیرینی بیتیریر. شُندا اَل تُغسان دُقوزسینی دوزده قُیوپ، تا بیتن قُینونی تاپیانچا، اُنونگ ایزنا گُرلَمگه گیتیمیزی؟ ^۵ تاپاندا بُلسا، اُنی بگنچ بیلن گَرشینه آلیپ قایدار. ^۶ اُیونه گلیپ، دُستلارینی، هِمسایالارینی چاغیرپ: «مَنینگ بیلن بیلَه شاتلانینگ، بیتن قُینومی تاپدیم!» دییر. ^۷ سیزه شونی آیدیارین: شونونگ یالی توبا اِدِن یکَه گونَه لی اوچین آسماندا بُلجاق شاتلیق توبا مَحْتَج دَل تُغسان دُقوز دُغری آدام اوچین بُلجاق شاتلیقدان خاص اولی بَلار.»

بیتن پول میثالی

^۸ «آیدایلی، بیر آیالینگ اُن سانی کوموش پولی بار میشدیق. اَل بولارینگ بیرینی بیتیریر. شُندا اَل ایشیغی یاقپ، اُنی سوپورپ، اُنی تاپیانچا، دِیقات برپ گُرلیمیزی؟ ^۹ تاپاندا بُلسا اَز اُیُدُشلارینی، هِمسایالارینی چاغیرپ: «مَنینگ بیلن بیلَه شاتلانینگ، بیتن پولومی تاپدیم» دییر. ^{۱۰} مَن سیزه شونی آیدیارین: توبا اِدِن یکَه گونَه لی اوچین، خودایینگ پَریشده لِرینینگ آراسیندا اِدیل شونونگ یالی اولی شاتلیق بَلار.»

بیتن اُغول میثالی

^{۱۱} عیسی سُرُونی دُوام اِندی: «بیر آدامینگ ایکی اُغلی بار میشدیق. ^{۱۲} کیچی اُغلی آتاسینا: «آتا، مال-مولکدِن مَنینگ پایما دوشنینی بر» دییر. آتاسی هِم بایلیغینی اُغوللارینینگ آراسیندا بُلوپ بریر. ^{۱۳} بیرنجه گوندن سُنْگ کیچی اُغلی بار-یغونی بیغناپ، بیر اوزاق یوردا گیدیر. اَل یرده شادی-خُراملیقدا یاشاپ، مال-مولکونی یله سُوریار. ^{۱۴} بار زادینی سُوئانان سُنْگ، یانگقی یوردا قاتی آچلیق دوشوپ، اَل حُرلوق چکَمگه باشلایار. ^{۱۵} شِیللیکده، اَل گیدپ، شُل یورتدا گوزران اوچین گونلوکچی بیرینینگ یانیندا دوریار. اَل هِم اُنی اَز اِکینچیلیگینه دُنْگوز باقماغا

یُنَه حَضیر هِم یر بار» دییر. ^{۲۳} سُنْگرا آقاسی خیدماتکرینه: «شَهَرینگ داشینداقی یُللارا و اُبالارا گیدینگ و آداملاری مَنینگ اُیوم دُلی بَلار یالی ضیافاتیمیزا گتیرمگی ایسلَنگ» دییر. ^{۲۴} مَن سیزه شونی آیدایین: شُل اُولکی چاغیریلانلاردان یکجه سی هِم مَنینگ ساچاغیمدان داتماز.»

شَگِیرت بُلماغینگ باهاسی

مَتّی ۱۰: ۳۷-۳۸

^{۲۵} اولی جِماغات عیسی بیلن بیلَه باریاردی. عیسی ایزنا اُورولپ، اَلارا شِیلَه دیدی: ^{۲۶} «کیم مَنینگ یانِیما گلیپ، آتاسینی، اِنسینی، آیالینی، اُغلانلارینی، دُغانینی، آیال دُغانینی و حتّی اَز جانینی هِم ییگرَنمسه، مَنینگ شَگِیردیم بُلوپ بیلیمز. ^{۲۷} کیم اَز صلیبینی گُترپ، مَنینگ ایزما دوشمسه، مَنینگ شَگِیردیم بُلوپ بیلیمز.

^{۲۸} «آیدایلی، آرانگیزدان بیر مینارا قورماق ایسلیر. اَل اَوّل اُتورپ، مونی تاماملاماغا پولونینگ پَتِپ-پَتِمَچکدیکینی حاساپلامازی؟ ^{۲۹} سَببی مینارینینگ بُیادینی توتوپ، سُنْگ ایشی تاماملاپ بیلیمسه، مونی گُرلرینگ هِمسی اُنْگا گولر. ^{۳۰} اَلار: «بو آدام مونی قورماغا باشلادی، اِمّا تاماملاپ بیلمدی» دییرلر.

^{۳۱} «یا بُلْماسا بیر پادشاه باشغا بیر پادشاه بیلن اوروشماغا باریار دیییلی. اوستومه گِلِن ییگریمی مونگ سربازا اُن مونگ سرباز بیلن قارشیلیق گُرکزیپ بیلرمیکم دیپ، اَوّل اُتورپ ماصلاحتاتلار شمازی؟ ^{۳۲} باشارماجاق بُلسا، اَل دوشمان هنیز اوزاقداقا، وکیل ایرپ، یاراشیق شِرطلرینی سُرار. ^{۳۳} شِیللیکده، سیزینگ هر بیرینگیز هِمّه زادینگیزدان اِل چکِمسَنگیز، مَنینگ شَگِیردیم بُلوپ بیلمرسَنگیز.

^{۳۴} «دوز قاوی زاتدیر، اِمّا اَل اَز طاغامینی بیتیرسه، اُنْدا اَل نَمه بیلن دوزلانا؟ ^{۳۵} اَل نه تُپراغا، نه-ده تِرْگه یارار، اَل یاراماز وزینگارلار. اِشیتَمگه قولاغی بار آدام اِشیتسین!»

بیتن قُیون میثالی

مَتّی ۱۸: ۱۲-۱۴

هِمّه مالیات آلیانچیلار بیلن گونَه کَرلر عیسانینگ آیدیان زاتلارینی دینگلِمک

داماغینی چالدينگ. ۳۱ آتاسی اُنکا: «أُغْلوم، سِن هِمیشه مَينِنگ يانيمدا آخیری، مَينِنگ بار زادیم سَينِنگ کيدیر. ۳۲ بو گون بُلسا طوی توتوپ، شاتلانماق گِرک، سَببی سَينِنگ اينينگ اُلودی، ايندی دیرلدی. اُل يیتیدي، ايندی تاپیلدی» دَیپ جُغاپ بریر.

حيله گر ایش دُلانديریجی

۱۶ عیسی شگیرتیرینه شولاری گورونگ بردی: «بیر بای آدامینگ ایش دُلانديریجیسی بار میشدیق. بو ایش دُلانديریجینینگ باینِگ مال-مولکونی دارغادیانديغی بارادا اُنکا شیکایات ایدیدیرلر. ۲ بای اُنی یانینا چاغیرپ: «سِن حاقدا ایشیدین زاتلاریم نَمه؟ ایش دُلانديریشینگ باباتدا حاساپ بر، سَببی سِن موندان بیلک مَينِنگ ایش دُلانديریجیم بُلپ بیلورسینگ» دَیپ. ۳ ایش دُلانديریجی اُز-اُزونه: «ایندی نَمه اِتسمکَم؟ اقام ایشیمی اِلیمدن آلیار. مَن یر قازماغا اِحیز، دِلنمگه اوتانیارین. ۴ هه... ایشدن قُولان واقتم خالق مَنی اُیونه قابول ادر یالی، نَمه اِتجیگمی بیلیرین» دَیپ فیکر ادر.

۵ «شیللیکده، اُل آفاسینا برگیلی آداملارینگ بارینی بیر-بیردن یانینا چاغیریار. بیرنجی چاغیرانیندن: «مَينِنگ آقاما نَچه برگینگ بار؟» دَیپ سُریار. ۶ اُل: «یوز کویزه زیتون یاغی» دَیپ جُغاپ بریر. ایش دُلانديریجی اُنکا: «بُرچنامانگی آل-دا، اُتورپ، دِر وُشنی اِلی کویزه دَیپ یاز» دَیپ. ۷ سَنگرا باشغا بیریندن: «سَينِنگ نَچه برگینگ بار؟» دَیپ سُریار. اُل هَم: «یوز حالتا بوغدای» دَیپ جُغاپ بریر. اُنکا-دا: «بُرچنامانگی آل-دا، شُنی سِگسِن دَیپ یاز» دَیپ.

۸ «آفاسی بو حيله گر ایش دُلانديریجینی یُلونی تاپانديغی اوچین اُودی. بو زامانینگ آداملاری اُز نسلینه قارشی حِرکت اِتْمکده نوردافی اینسانلاردان فَهیملیدیر. ۹ سیزه شونی آیدیارین: اُزونگیزه دُست قازانماق اوچین دونیه نینگ بایلغینی قولانینگ، بو مال-مولک قوتاراندا بُلسا، سیز ایدی قالحاق مَسکَنلره قابول ایدیلرسینگیز.

۱۰ «آز زاتدا اِمین بُلان کَن زاتدا هَم اِمیندیر، آز زاتدا اِمین بُلما دِیق کَن زاتدا-دا اِمین بُلپ بیلمز. ۱۱ شیللیکده،

۱۶ اعلان دُنگوزلارینگ اَین زاتلاری بیلن قاریننی دُراسی گلیردی، اِمّا اُنکا هیچ کیم هیچ زات برمیردی. ۱۷ اُل آخیرسُنگی عاقیلینا آیلانپ، اُزونه شیلّه دَیپ: «آتامینگ اِنچمه گونلوکچیلری بار، اُلارینگ هَمسَينِنگ هَم دُیانچا اییمگه چُرکلری بار. مَن بُلسا بو یرده آچلیقدان اُلجک بُلپ یرون! ۱۸ قاووسی، آتامینگ یانینا باریپ، اُنکا: آتا، مَن آسمانداقا-دا و سانگا-دا قارشی گونه اِتدیم. ۱۹ مَن ایندی سَينِنگ اُغلونگ دَیلمگه-ده میناسپ دَل. مَنی اُز گونلوکچیلرینگدن بیر یالی قابول اِت» دَیپ. ۲۰ شندان سَنگرا اعلان آتاسینینگ یانینا اوغریار.

«أُغلی حَضیر اوزاقداقا، آتاسی اُنی گُریر. اُنکا یورگی آویار، یُرتوپ باریپ اُغلونینگ یُونندان قوجاقلاپ، اُنی اَغشایار. ۲۱ اُغلی اُنکا: «آتا، مَن آسمانداقا-دا، سانگا-دا قارشی گونه اِتدیم. مَن ایندی سَينِنگ اُغلونگ دَیلمگه-ده میناسپ دَل» دَیپ. ۲۲ اِمّا آتاسی خیدماتکرلرینه دُستور برپ: «دِر وُ اینگ قاوی دُنی گَیترینگ-ده، اُنکا گیدیرینگ. اِلرینه یوزوک داقینگ، آیاقلارینا کُوش گیدیرینگ. ۲۳ باغا باقیلان تانانی گَیترپ، داماغینی چالینگ، ایپ شاتلانالینگ! ۲۴ سَببی بو اُغْلوم اُلودی، ایندی دیرلدی. اُل يیتیدي، ایندی تاپیلدی» دَیپ. شیدپ، اُلار طوی توتماغا باشلایارلار.

۲۵ «شَل وقت اُنونگ اولی اُغلی اِکینچیلیکینده میشدیق. اُل اُیه قُلایلاندا، آیدیم-ساز بیلن اُیون-گولکی سِسلرینی ایشیدیر. ۲۶ اُل خیدماتکرلرینگ بیرینی یانینا چاغیرپ، مونونگ سَببینی سُریار. ۲۷ اُل هَم اُنکا: «کیچی دُغانینگ قایدپ گلدی. آتانگ اُنونگ ساغ-آمان ایزینا دُلانپ گِلنی اوچین، باغا باقیلان تانانینگ داماغینی چالدی» دَیپ. ۲۸ اولی اُغلی قاهرلانیپ، ایچری گیرمک ایسَلَمیر. شندا آتاسی داشاری چقیپ، اُنکا یالباریار. ۲۹ اِمّا اُل آتاسینا شیلّه جُغاپ بریر: «گُرینگمی، مَن نَچه بیلدیر، سَينِنگ اوچین بِنده یالی ایشلیدیم، هیچ هاچان سَينِنگ دُستورلارینگا یُق دَییمدیم. مونگا باقمازدان، اُز دُستلاریم بیلن شاتلیق ادر یالی، سِن مانگا هیچ هاچان بیر کیچی گَیچی-ده برمدینگ. ۳۰ اِمّا هَمّه بایلغینگی فاحیشه لره ساوران بو اُغلونگ گِلنده، سِن اُنونگ اوچین باغا باقیلان تانانینگ

دییږ. ۲۵ «إِذَا اِبْرَاهِيمُ اُنْكَا: «إِی اُغُول، سِن اَز یاشاییشینګدا یاخشی زاتلاری آلانینګی، ایلعازارینګ بُلَسا عاذاپ چکیننی یادینګا سال. ایندی بُلَسا اُل بو پرده راحتلیق گُریږ، اِما سِن عاذاپ چکیرسینګ. ۲۶ بولاردان باشغا-دا، بیزینګ بیلن سیزینګ آرانګیزدا اولی بیر دَره فیلویدیر، شُونګ اوچین بو یردن سیز طارافا، اُل یردن هِم بیز طارافا هیچ کیم گچپ بیلمز» دیپ جُغاپ یریر. ۲۷ شُندا بای آدام: «یِله بُلَسا، ابراهیم آتام، سانګا یالباریارین، ایلعازاری آتامینګ اُیونه اییر. ۲۸ سَبی مَینِګ بَش دُغانیم بار. بو عاذاپلی یره دوشمزلری یالی، ایلعازار باریپ اُلاری خاباردار اِتسین» دیږ. ۲۹ اِما ابراهیم: «اَلاردا موسانینګ و پیغامبارلارینګ یازغیلاری بار آخیری، شُلا قولاق آسینلار» دیږ. ۳۰ اُل هِم: «یُق، اِی ابراهیم آتا! اَلار یکه اُلورِدن بیری یانلارینا باراندا توبا اِدِرلر» دیږ. ۳۱ ابراهیم اُنْکا: «اَلار موسی و پیغامبارلار قولاق آسمایان بُلَسالار، اُنْدا اُلورِدن بیری دیرلسه-ده، اینانمازلار» دیپ جُغاپ یریر.»

باغیشلاما و ایمان باراداقی

۱۷ عیسی شَگیرتترینه شِیله دیدی: «آداملاری ګوَنه دوچار اِدِن زاتلارینګ ګلجکدیکگی حُکمندیر، اِما بو زاتلارینګ ګلْمِګینه یاردیم یرِن آدامینګ وای ګونونه! ۲ مانګا اینانیا کچی چاغالارینګ بیرینینګ ګوَنه اِتْمِګینه سَبْ بُلانیندان، بُونودان بیر دِګیرمن داشی آسیپ، دِریایا زینګیلماغی اُنونګ اوچین خاص قاوی بُلار. ۳ خاباردار بُلونګ! «اِګر دُغانینګ ګوَنه اِتسه، اُنْکا کیی. اِګر اُل توبا اِتسه، اُنْی باغیشلا. ۴ اُل سانګا قارشى ګونده یدی ګِرک ګوَنه اِدِپ، یدی ګِرک هِم یانینګا ګلیپ: «توبا اِدِیرین!» دیسه، اُنْی باغیشلا.»

۵ رسوللار عیسیایا: «بیزینګ ایمانیمیزی آرتدیر!» دیدیلر. ۶ عیسی شِیله دیدی: «اِګر سیزینګ بیر خَرْدَل دَنه سی یالی ایمانینګیز بُلوپ، شو توت باغینا: «بو یردن فُباریل-دا، دِریادا ګُګر!» دیسینګیز، اُل سیزه قولاق آسار.

۷ «آیدایلی، سیزینګ یر سورین یا-دا چُپانچیلیق اِدِن خیدماتکرینګیز بار. اُل میداندان ګلنده، سیزینګ هایسینګیز

دوَنیه نینګ بایلیغیندا اِمین بُلَماسانګیز، سیزه چین بایلیغی کیم اینانار؟ ۱۲ باشغا بیرینینګ مال-مولکی باباتدا اِمین بُلَماسانګیز، اَز مال-مولکینګیزی سیزه کیم یرر؟ ۱۳ هیچ بیر خیدماتکر ایکی آقا خیدمات اِدِپ بیلمز. اُل یا بیرینی ییګرِنِپ، بیلکِسینی سُر، یا-دا بیرینه وِفالی بُلوپ، بیلکِسینی اَسْگِرْمَزلیک اِدر. سیز هِم خودایا، هِم پولا خیدمات اِدِپ بیلْمَسینګیز.»

۱۴ پولی سُبِن فَرِیسیلر بو سُرلری اِشیدپ، عیسائی ماسغارا اِتْمِګه باشلادیلار. ۱۵ عیسی اَلارا شِیله دیدی: «سیز اُزونګیزی آداملارینګ یانیندا آقلا یارسینګیز، اِما خودای یورګینګیزی بیلندیر. آداملارینګ آراسیندا یُقاری ساییلیان زات خودایینګ یانیندا ییګرنجیدیر.

۱۶ «یحیی ګلِنِچَه، آداملار توراتینګ و پیغامبارلارینګ یازغیلارینا ګُرَه یاشامالی بُلوپدی. ایندی بُلَسا خودایینګ پادشاهلیغینینګ خوش خاباری واغیظ اِدیلیر، اُنْکا هِمْلَرینګ ګیرسی ګلیر. ۱۷ توراتینګ یکه نقطه سینینګ بیتنیدن، آسمان بیلن یرینګ بیتنی اَنْکساتدیر.

۱۸ «هر کیم آیالینی طلاق یرپ، باشغا آبال بیلن اُیلِن آدام زینا اِدیندیر. اَریندن طلاق اَلان آبال بیلن اُیلِن آدام زینا اِدیندیر.»

بای آدام و ایلعازار ګدای

۱۹ «بیر بای آدام بار میشدیق. اُل قیرمیزی دُن و نفیس لِباسلار ګیپ، هر ګونونی شادی-خُرْمَلیقدا ګچیردی. ۲۰ اُنونګ قاپسینینګ آغزیندا تمام بدنینی یارا باسان ایلعازار آدلی بیر ګدای یاتاردی. ۲۱ اُل باینینګ ساچاغیندان دُکولن اُونوقلاری اییمِګینګ آرزویندادی. ایتلر هِم ګلیپ، اُنونګ یارالارینی یالاردی.

۲۲ «بیر ګون وقتی دُلوپ، ګدای اَلیر. پریشده لِر اُنْی ابراهیمینګ یانینا اکیدلِر. سُنْګرا بای هِم اَلیر و جایلانیار. ۲۳ دُوزاخدا عاذاپ چکِن بای قاباغینی قالدیرپ، اوزاقدان ابراهیمی و اُنونګ یانیندای ایلعازاری ګُریږ. ۲۴ شُندا اُل قیغیرپ: «اِی ابراهیم آتا، مانګا رَحْم اِت! ایلعازاری اییر، بارماغینینګ اوجونی سووا باتیرپ، مَینِګ دیلمی سُوأتسین، سَبی بو اُدونګ ایچینده مَن عاذاپ چکیرین»

اینسان اُغلی شو یرده! "یا-دا" "حُنا، اُل یرده!" دیرلر. اِما گیتَمَنگ، اَلارینگ ایزینا دوشَمَنگ! ^{۲۴} بیلدیریم آسمانینگ بیر اوجوندان چاقپ، بیلکی بیر اوجونی نَهیلی یاغیتلیدان بلسا، اینسان اُغلی هم اَز گونونده شیلَه بُلار. ^{۲۵} اِما اُل اُوونچک کَن عاذاپ گُرملی، بو نسل طارافیندان رد اِدیلمیلیدر.

^{۲۶} «نوحونگ زامانیندا یاشایش نَهیلی بُلان بلسا، اینسان اُغلونینگ گِلشی-ده شیلَه بُلار. ^{۲۷} نوح کِشتیه مینن گونونه چنلی و سیل گِلْمَدَن اُوال، آداملار اییپ-ایچپ، ایلنپ، نیکاح اِدیردیلر. سُنْگرا اولی سیل گِلپ، بارینی هَلک اِتدی. ^{۲۸} لوطونگ گونلرینده هم شُونْگ یالی بُلدی: آداملار اییپ-ایچپ، آلپ-ساتپ، اِکیپ-تیکپ یُردولر. ^{۲۹} اِما لوطونگ سُدومدان چقان گونی آسماندان اُد بیلن کُکورت یاغپ، هِمَسینی هَلک اِتدی.

^{۳۰} «اینسان اُغلونینگ گُرونچک گونونده هم شیلَه بُلار. ^{۳۱} شُل گون بامدقی آدام اُیدکی زاتلارینی آلماق اوچین آشاق دوشَمَسین. شیلَه-ده، اِکینچیلیگیندکی هم ایزینا دُلانماسین. ^{۳۲} لوطونگ آبالینی یادا سالینگ! ^{۳۳} هر کیم جانی ساقلاماغا چالیشسا، اُنی بیتیرر، هر کیم جانی بیتیرسه، اُنی آمان ساقلا. ^{۳۴} سیزه شونی آیدیارین: شُل گِجه بیر دوشکده ایکی آدام بُلار، بیری اَلنار، بیری قُییلار. ^{۳۵} بیللکده بوغداي اُون اِدین ایکی آبال بُلار، بیری اَلنار، بیری قُییلار. ^{۳۶} اِکینچیلیگینده ایکی آدام بُلار، بیری اَلنار، بیری قُییلار.»

^{۳۷} شَگِرتلِر عیسی یوزلنپ: «ای آقام، بو واقالار نیرده بُلار؟» دَیپ سُرادیلار. عیسی هم: «ماسلیق نیرده بلسا، قاراغوشلار هم شُل یره اویشیندیر» دَیپ جُغاپ بردی.

دول آبال و عادالاتسیر قاضی میثالی

سُنْگرا عیسی شَگِرتلرینه اَلارینگ هِمیشه خودایا دُغا اِدیپ، اصلا روحدان دوشوزلیگینگ ضرورلیغی حاقدا بیر میثال آیدپ بردی: ^۲ «بیر شَهْرده خودایان قُرمایان بیر قاضی بار میشدق. اُل قاضی آداملاری اَسْگِرمین میشدق. ^۳ شُل شَهْرده

اُنْگا: "باسیم گِل-ده، ساچاق باشیندا اُتور" دیرسینگیز؟ ^۸ قایتام، اُنْگا: "مَنینگ آغشاملیغیمی تاییارلا، بیلینگی قوشا-دا، اییپ-ایچنچم، مانْگا خیدمات اِت، اَزونْگ سُنْگرا اییپ-ایچرسینگ" دیمزمی؟ ^۹ دِستورلارینی بر جای اِدنی اوچین، اُل خیدماتکره مینتدارلیق بیلدیرمی؟ ^{۱۰} سیز هم اَزونْگیزه برلن دِستورلارینگ هِمه زادی بر جای اِدینگیزدن سُنْگ: "بیز هم ینه بیر خیدماتکر دیریس، دینگه اَزومیزه برلن دِستورلارینی یرینه پتیردیک" دینگ.

عیسی اُن سانی جُزامینی شفا بریر

^{۱۱} عیسی سامره بیلن جلیلَنینگ اِچیندن اورشلیمه طاراف گیتدی. ^{۱۲-۱۳} اُل اُبالارینگ بیرینه گیرنده، اُنْگا بَدنی جُزامینا دوچار بُلان اُن آدام ساتاشدی. اَلار اوزاقدا دوروپ، قاتی سِس بیلن: «ای عیسی! اُستاد، بیزه رَحْم اِت!» دیدیلر. ^{۱۴} عیسی اَلاری گُروپ: «بارینگ، کاهینلار گُرونْگ» دیدی. اَلار یُلدافالار جُزامدان پک بُلدیلار. ^{۱۵} اَلارینگ بیری شفا تاپانینی گُروپ، قاتی سِس بیلن خودایی اُووپ، ایزینا اُورودی. ^{۱۶} اُل عیسانینگ آياقلارینا ییقیلپ، اُنْگا مینتدارلیق بیلدیدی. بو آدام سامره لیدی. ^{۱۷} عیسی: «جُزامدان پک بُلان اُن کیشی دَلمیدی؟ قالان دُقوز آدام نیرده؟ ^{۱۸} خودایی شوکور اِتْمک اوچین بو بیگانه دِن باشغا هیچ کیم ایزینا اُورولمدمی؟» دَیپ سُرادی. ^{۱۹} سُنْگرا اُنْگا: «تور، گیدیر، ایمانینگ سنی شفا بردی» دیدی.

خودایینگ پادشاهلیغینینگ گِلشی

مَتی ۲۴: ۲۳-۲۸ و ۴۱-۳۷

^{۲۰} بیر گون فریسیر عیسادان خودایینگ پادشاهلیغینینگ هاچان گِلجک دِگینی سُرانلاریندا، اُل: «خودایینگ پادشاهلیغی گُره گُروپ گِلْمَز. ^{۲۱} آداملار: "اینه، بو یرده!" یا-دا "حُنا، اُل یرده!" دیمز لر، سَبی خودایینگ پادشاهلیغی سیزینگ اِچینگیز دِدر» دَیپ جُغاپ بردی.

^{۲۲} سُنْگرا عیسی شَگِرتلرینه شیلَه دیدی: «اینسان اُغلونینگ گونلریندن بیرینی گُرمگی کویسچک واقیتینگیز گِلر، اِما اُل گونی گُرمسینگیز. ^{۲۳} آداملار سیزه: "اینه،

گتیرنلره کیدیلر. ^{۱۶} اَمّا عیسی چاغلاری یانینا چاغیرپ: «چاغلاری مینینگ یانینا گتیرینگ، اَلاری ساقلانانگ، سَببی خودایینگ پادیشاهلیغی شولار یالیلارینگقیدیر. ^{۱۷} سیزه دُغروسینی آیدیارین: کیم خودایینگ پادیشاهلیغینی چاغا یالی قبول اتمسه، اَل یره اصلا گریپ بیلمز» دیدی.

بایلیق و ابدی یاشایش

مَتّی ۱۹: ۱۶-۳۰؛ مَرْقُس ۱۰: ۱۷-۳۱

^{۱۸} بیر یُلباشچی عیسادان: «ای یاخشی اُستاد! من ابدی یاشایشی میراث اَلماق اوچین نَمه اِتملی؟» دَیپ سُرادی. ^{۱۹} عیسی اُنکا: «نَمه اوچین مانگا یاخشی دَییرسینگ؟ پَکجه خودایان باشغا هیچ کیم یاخشی دلدیر. ^{۲۰} سِن تابشیرقلاری بیلینسینگ: آدام اَلدورمه، زینا اِتمه، اُغورلیق اِتمه، یالان شاهاتلیق بَرمه، اِنه-آتانگا حُرمت قُی» دَیپ جُغاپ بردی. ^{۲۱} اَل آدام: «من بولارینگ هِمّسینی یاشلیغیمدان بَری پَرنه پتیرپ گَلیرین» دیدی. ^{۲۲} عیسی مونو اِشیدِنده، اُنکا: «سَنینگ پَنه بیر کَمینگ بار. نَمَنگ بار بُلسا ساتیپ، قاریلار پایلا، شُندا آسماندا خازینانگ بُلار. سُنکرا گِل-ده، مَنینگ ایزیم دوش» دیدی. ^{۲۳} اَل بو سُرلری اِشیدِپ، قاتی غاملی بُلدی، سَببی کَن بایدی. ^{۲۴} عیسی اُنونگ غاملیدیغینی گُرُپ: «بایلار خودایینگ پادیشاهلیغینا گِرمک نَهیلی قین! ^{۲۵} بیر دویَه نینگ اینگنه نینگ گُرُوندن گِچمگی بای آدامینگ خودایینگ پادیشاهلیغینا گِرمگیندن اَنگساتدیر» دیدی. ^{۲۶} مونو اِشیدِنلر: «اُندا کیم نجات تاپپ بیلر؟» دَیپ سُرادیلار. ^{۲۷} عیسی: «اینسان اوچین مومکین دَل زاتلار خودای اوچین مومکیندیر» دیدی.

^{۲۸} پَطرُس اُنکا: «اینه، بیز هِمّه زادیمیزی تَرک اَدیپ، سَنینگ ایزینگا دوشدوک!» دیدی. ^{۲۹-۳۰} عیسی اَلارا: «سیزه دُغروسینی آیدیارین: هر کیم خودایینگ پادیشاهلیغینینگ خاطیری اوچین اُیونی، آیلینی، دُغانلارینی، اِنه-آتاسینی و اُغلانلارینی تَرک اِدن بو زاماندا ایزینا نَچه بارابار کَن اَدیپ اَلار، گِلجک زاماندا بُلسا ابدی یاشایشا قاوشار» دیدی.

بیر دول آیل هم بار میشدیق. اَل قایتالاپ قاضینینگ یانینا قاتناپ: «داعواچیمدان مَنینگ حاقیمی اَلپ بَر» دَیپ یالباریدیر. ^۴ قاضی بیرنَچه وقتالاپ مونو اِتمندیر. آخیرسَنگوندا اَل اَز-اَزونه: «مِن خودایان قَرماسام-دا، آداملاری اَسگرمِسم-ده، ^۵ ایزینی اوزمَن گِلپ، منی بیزار اِتمز یالی، بو دول آیلانگ حاقینی اَلپ بَرین. ایندی بیر گِلپ، مَنینگ قولاق اِتمی قوراتماسین» دَییر.

^۶ عیسی پَنه سُرونی دُوام اِتدی: «عادالانسیز قاضینینگ نَمه آیدانینا قولاق آسینگ. ^۷ اِیسَم، خودای اَز سایلانلارینینگ، گِیجه-گوندیز اَزونه یوز توتوپ فَریاد اِدیلرینگ حاقینی اَلپ بَرمزمی؟ اَلاری کَن قاراشدیرارمی؟ ^۸ سیزه شونی آیدیارین: اَلارینگ حاقینی تیز اَلپ بَرر. یُنه اینسان اُغلی گِلنده، پَرنینگ یوزونده ایماندار آدام تاپارمیقا؟»

فَریسی و مالیات اَلیانچی میثالی

^۹ اَز دُغولوغینا بیل باغلانپ، بیلکیلری کیچیلدِن کَبیر آداملار عیسی شو میثالی گورونگ بردی: ^{۱۰} «ایکی آدام خودایا دُغا اِتمک اوچین عباداتخانا گیدیر. اَلارینگ بیری فَریسی، بیلکیسی مالیات اَلیانچی میشدیق. ^{۱۱} فَریسی دوروپ، اُزی حاقد اِیچیندن: «خودایم، مِن کَبیر آداملار یالی اُغور، تَلکه، زیناکر دلدیگیمه، حتّی بو مالیات اَلیانچی یالی-دا دلدیگیمه سانگا شوکور اِدیرین. ^{۱۲} مِن هَفته-ده ایکی گِرک آراز اوتیارین، هِمّه قازانچیمدان اُندان بیرینی بَریرین» دَیپ دُغا اِدیر. ^{۱۳} مالیات اَلیانچی بُلسا اوزاقدا دوروپ، قاباغینی آسمانا قالدیرماغا هِم یورک اِتمیر، قایتام قورساغینا اوروپ: «خودایم، مِن گونه گره رَحِم اِت!» دَییر. ^{۱۴} مِن سیزه فَریسینینگ دَل-ده، مالیات اَلیانچینینگ اَقلائپ گیدِندیگینی آیدیارین، سَببی کیم اُزونی یُقاری توتسا پَسلدیلر، کیم اُزونی آشاق توتیان بُلسا بَیگلدیلر.»

چاغلار بیلن عیسی

مَتّی ۱۹: ۱۳-۱۵؛ مَرْقُس ۱۰: ۱۳-۱۶

^{۱۵} سُنکرا باشلارینا اِلینی قُیسون دَیپ، آداملار چاغلاری عیسانینگ یانینا گتیردیلر. مونو گُرَن شَگیرتلر چاغلاری

عیسی الوب دیرلجگینی پنه آیدیار

متی ۲۰: ۱۷-۱۹؛ مرقس ۱۰: ۳۲-۳۴

۳۱ عیسی اُنایکی شگرتلری بیر چته چکیپ، اُلا: «ایندی اورشلیمه باریاریس. پیغامبارلارینگ اینسان اُغلی حاقدا یازانلارینگ همسی برجای بُلار! ۳۲ اُل بیگانه میلترلینگ اینه برلر. اُلا اُنونگ اوستوندن گولرلر، اُنی ماسغارالارلار، اوستونه توپکوررلر، قامچیلارلار و اُلدوررلر. ۳۳ اِما اوچولنجی گون اُل دیرلر» دیدی.

۳۴ شگرتلر بو زاتلارینگ هیچ بیرینه دوشونمیدیلر. بو سزلرینگ معنسی اُلاردان گوزگین بُلدی. اُلا اُنونگ نمه حاقدا گورونگ اِدینینی بیلمدیلر.

بیر کرونک گزی آچیلار

متی ۲۰: ۲۹-۳۴؛ مرقس ۱۰: ۴۶-۵۲

۳۵ عیسی اریحا قُلایلاندا، یلونگ قیراسیندا بیر کُر آدم دیلگچیلک اِدپ اُتیدی. ۳۶ اُل یانیندان جماعاتینگ گچپ باریانیدیغینی ایشیدپ، مونونگ نمدیگینی سُرادی. ۳۷ اُنکا: «ناصره لی عیسی گچپ باریار» دیپ خابار بردیلر. ۳۸ شندا اُل: «ای داوود اُغلی عیسی! مانگا رحم اِت!» دیپ قیغیدی. ۳۹ سسینگ چیقماسین دیپ، اُودن باریان کن آداملار اُنکا کیدیلر، اِما اُل: «ای داوود اُغلی! مانگا رحم اِت!» دیپ، اُنکودن هم قاتی قیغیدی. ۴۰ عیسی دوردی-دا، اُل آدمی گنیرمکلرینی بویوردی. یانینا گِلنده، عیسی اُندان: ۴۱ «سینگ اوچین نمه اِتْمِگیمی ایسلرْسینگ؟» دیپ سُرادی. اُل: «اقام، گزیریم آچیلْسین» دیدی. ۴۲ عیسی اُنکا: «دِگمه، گزیرینگ آچیلْسین! ایمانینگ سانگا شفا بردی» دیدی. ۴۳ شو وقتدا بو آدامینگ گزلی آچیلدی و اُل هم خودایی بیکلندیرپ، عیسانینگ ایزنا دوشوپ گیدیدی. مونو گرن همه خالق خودایی شوکور اِتدیلر.

عیسی بیلن زکّی

عیسی اریحانینگ ایچیندن گچپ باریاردی. ۱۹ اُل یرده زکّی آدلی بیر بای آدم باردی، اُل مالیات آلیانچیلارینگ باشلیغیدی. ۳ زکّی عیسانینگ

کیمدیگینی گرومک ایسلدی، اِما اُنونگ بی قیسغا بُلانسینگ، جماعاتدان یانگا اُنی گروپ بیلیدی. ۴ شیللکده، اُنی گرجک بُلوب، اُوه یوتوپ، بیر چنار باغینینگ اوستونه چیقدی، سببی عیسی شل یلدان گلیردی. ۵ عیسی اُل یره گِلنده، یقاری باقیپ، اُنکا: «زکّی! تیز آشاق دوش. بو گون من سینگ اُونگده قالمالی» دیدی. ۶ اُل هم درو آشاق دوشوپ، اُنی شاتلیق بیلن قبول اِتدی. ۷ خالق مونو گروپ: «بیر گونه کَرینگ اُونه میهمان بُلدی» دیشپ زیرنیشمگه باشلادیلار. ۸ زکّی بُلسا یریندن توروپ، عیسی مسیحه: «ای اقام! ایندی من بایلیغیمینگ یاریسینی قاریلار برچک. کیمینگ زادینی ناحاق آلان بُلسام، دُرت باربار اِدپ قایتاریپ برچکدیرین» دیدی. ۹ عیسی اُنکا: «بو گون بو اُیه نجات گِلدی، سببی بو آدم هم ابراهیمینگ حاققی نسلیدیر. ۱۰ اینسان اُغلی بیتنلری آغتارماغا و نجات برمگه گِلندیر» دیدی.

اُن خیدماتکر حاقینداقی میثال

متی ۲۵: ۱۴-۳۰

۱۱ بو زاتلاری دینگلپ دورقالار، عیسی بیر میثال بیلن سزونینگ اوستونی یتیدی. سببی اُل اورشلیمینگ قُلایندادی، خالق هم خودایینگ پادشاهلیغی باسیم گرنر دیپ فیکر اِدیدی. ۱۲ عیسی شونگ اوچین شیهه دیدی: «بیر بگزادا شاهلیق سورمگه ایختیارلیق آماق اوچین، بیر اوزاق یوردا یلا چیقار. ۱۳ اُل خیدماتکرلریندن اُنسینی یانینا چاغیرپ، اُلا: «من گلنچم، شو پولی ایشلدینگ» دیپ، هر بیرنه بیر خُرجون پول بریر. ۱۴ بگزادانینگ خالق اُنی ییگرنین میشدق. اُلا: «بو آدامینگ بیزینگ اوستومیزدن شاهلیق سورمگینی ایسلْمیریس» دیپ، اُنونگ ایزیندان رسوللار ابریرلر.

۱۵ «اِما مونگا باقمازدان، اُل ایختیارلیق آلیپ، ایزنا دُلانیار. سُنْگرا اُل پول برن خیدماتکرلرینی یانینا چاغیرپ، کیمینگ نمه فازانانینی بیلْمک ایسلر. ۱۶ بیرنجیسی گلیپ: «اَقا! سینگ بیر خُرجون پولونگ اُن خُرجون پول فازاندی» دییر. ۱۷ اُنکا: «برکلا، یاخشی خیدماتکر! آز زاتدا صادق بُلانینگ اوچین اُن شهره حاکیم بُل» دییر.

اوچین چُزیرسینگیز؟» دیپ سُرادیلار. ^{۳۴}اَلار هِم: «بو کورّه ایشک اُستادا گِرک» دیدیلر. ^{۳۵}کورّه ایشگی عیسانینگ یانینا گتیرپ، اَز دُنلارینی اُنونگ اوستونه آتدیلار-دا، عیسانی اُنکا میندیردیلر. ^{۳۶}اَل گیدیپ باریارقا، آداملار اَز دُنلارینی یلا دوشیردیلر. ^{۳۷}عیسی زیتون داغینینگ یاپاشاق پیرنه قُلایلاندا، شَگیرتَرنینگ هِمسی گِرَن هِمّه مُعجزه لَرنه بَگنپ، قاتی سِسلری بیلن خودایی شوکور اِتمَگه باشلادیلار. ^{۳۸}اَلار:

«خودایینگ آدیندان
گِلین پادشاهها موبارک بُلسون!
آسماندا پاراحتلیق،
اینگ یُقاردا بَیکلیک بُلسون!» دَیَردیلر.

^{۳۹}جِماغاتینگ آراسیندان کبیر فَریسیلر عیسی: «اُستاد! شَگیرتَرنینگ آغزینی ییمدیر!» دیدیلر. ^{۴۰}اِما اَل: «سِزه آیدیارین: اَلار ییمسا، داشلار قِغیریشار» دیدی.

عیسی اورشلیم اوچین آغلایار

^{۴۱}عیسی اورشلیمه قُلایلاندا، اُنی گُرُوب آغلادی. ^{۴۲}اَل شِیله دیدی: «واخ، کَشگه سِن بو گون اَزونگه نَمَنینگ پاراحتلیق گَثیرجَکدیگینی بیلَمدینگ! اِما بو حَضر سِنینگ گُرلَرنِگِین گوزگین. ^{۴۳}سِنینگ باشینگا شِیله بیر گونلر گِلر: دوشمانلارینگ داش-تُورگینگه سَنگِرلر قازپ، سِنی قابارلار، هر یاندان قِسیپ-قاورارلار. ^{۴۴}اَلار سِنی ویران اَدیپ، سِنینگ ایچینگدکی اُغلانلاری قیرپ زینگارلار. سِنده داش اوستونده داش قُیمازلار، سَببی سِن خودایینگ سانگا گِلن واقتینی بیلَمدینگ.»

عیسی ساتیانچیلاری عیباداتخانادان قُویار

مَتّی ۲۱: ۱۲-۱۷؛ مَرْفُس ۱۱: ۱۵-۱۹؛ یوحنا ۲: ۱۳-۲۲

^{۴۵}سَنگرا عیسی عیباداتخانانینگ حایاطینا گِریپ، اَل یردکی ساتیانچیلاری قُوماغا باشلادی. ^{۴۶}عیسی اَلار:

^{۱۸}ایکینجیسی گَلیپ: «اَقا! سِنینگ بیر خُرجون پولونگ پنه بَش خُرجون پول قازاندی» دَیَرد. ^{۱۹}اَقاسی اُنکا هِم: «سِن هِم بَش شَهَره حاکیم بُل» دَیَرد.

^{۲۰}«سَنگرا اوچونجی خیدماتکری گَلیپ: «اَقا! اینه، سِنینگ بیر خُرجون پولونگ، مَن اُنی بیر اولی یالغا دوووپ ساقلادیم. ^{۲۱}مَن سِنَدِن فُرُقدوم، سَببی سِن قاتی اُزدینلی آدام. سِن قُیمادیق یرینگدن اَلبارسینگ، اِکمدیک یرینگدن اُریارسینگ» دَیَرد. ^{۲۲}اَقاسی اُنکا: «ای یامان خیدماتکَر، سِنی اَز آغزینگدان چِقان سُرلر بیلن حُکوم اِدرین! اَدیل سِن مَنینگ اُزدینلی آدامدیغیمی، قُیمادیغیمی اَلیانمی، اِکمدیغیمی اُریانمی بیلَرمیدینگ؟ ^{۲۳}اُندا نَمّه اوچین پولومی ایشلَتمَگه یرَمدینگ؟ مَن گِلنیمده، اُنی پیداسی بیلن اَلاردیم» دَیَرد.

^{۲۴}«سَنگرا اَقاسی اَل یرده دورانلار: «اُنونگ اِلیندن پولی اَلینگ-دا، اُن خُرجونلا یرینگ» دَیَرد. ^{۲۵}اَلار اُنکا: «اَقا، اُنونگ اُزونده اُن خُرجون پول بار آخیری!» دَیَرد. ^{۲۶}اَل: «مَن سِزه دَیَردین، کیمده بار بُلسا، اُنکا یرلر، کیمده یُق بُلسا، اُنونگ اِلیندکی هِم اَلار. ^{۲۷}اوستلریندن پادشاهلیق اِتمَگیمی ایسلَیمِن دوشمانلاریمی بُلسا، شو یره گَثیرینگ-ده، گُرومینگ اُوونده اَلدورینگ» دَیَرد جُغاپ یرَرد.»

عیسی اورشلیمه گِیریَر

مَتّی ۲۱: ۱-۱۱؛ مَرْفُس ۱۱: ۱-۱۱؛ یوحنا ۱۲: ۱۲-۱۹

^{۲۸}عیسی بولاری آیدپ بُلانُسنگ، یُلونی دُوام اَتدیرپ، اورشلیمه طاراف اوغرادی. ^{۲۹}زیتون داغینینگ آشاغینداقی بَیت فاجی بیلن بَیت عَنیا قُلایلاندا، شَگیرتَرنِگِین ایکسینی یُلاپ، اَلارا شِیله دیدی: ^{۳۰}«اُونگیزدکی اُبا بارینگ. اُبا گِیرنَگیزده، دانگیلغی دوران بیر کورّه ایشک تاپارسینگیز، اُنونگ اوستونه شو وقتا چنلی هیچ کیم مَینن دَلدیر. اُنی چُرُونگ-ده، بَری اَلپ گَلینگ. ^{۳۱}اِگر بیری سِزدن: «نَمّه اوچین اُنی چُزیرسینگیز؟» دَیَرد سُرَاسا: «بو کورّه ایشک اُستادا گِرک» دَیَرد.»

^{۳۲}یُلانلار گیدیپ، بارینی اُنونگ آیدیشی یالی تاپدیلار. ^{۳۳}اِشگی چُرُوب دورقالار، اُنونگ اِیلری: «اِشگی نَمّه

«مَینِگ اُیوم عیبادات اُیودیر» دِیپ یازیلان دیر. اِما سیز مونی اُغورلارینگ جایینا اُوروپسینگیز» دیدی.
 ۴۷ اُل هر گون عیباداتخانانینگ حایاطیندا درس بِریدی. یلباشچی کاهینلار، دین عُلَمالار و خالقینگ باشلیقلاری بُلسا اُنی اُلدورمگینگ فیکریندیلر. ۴۸ اِما مونونگ یلونو تاپپ بیلْمِردیلر، سَببی هَمه خالق اُنی قاتی دیقات بیلن دینگلیدی.

عیسانینگ ایختیاری

مَتی ۲۱:۲۳-۲۷؛ مَرْفُس ۱۱:۲۷-۳۳

بیر گون عیسی عیباداتخانانینگ حایاطیندا خالقا اُردیپ، خوش خاباری واغیظ اِدرکِه، یلباشچی کاهینلار، دین عُلَمالار و یاشولیلار اُنونگ یانینا گلدیلر. ۲ اُلار عیسی: «هانی، ییزه آیت، سن بو زاتلاری هایسی ایختیار بیلن اِدرسینگ؟ بو ایختیاری سانگا کیم پردی؟» دیدیلر. ۳ عیسی هَم: «من هَم سیزه بیر سُراق بِرچک. مانگا آیدینگ، ۴ یحیی تَعْمید بِرمک اوچین ایختیارینی نِردن آلدی؟ آسماندانی یا-دا اینساندان؟» دِیپ سُردی.

۵ اُلار هَم اُزارا ماصلاحتاشماغا باشلادیلار: «اگر آسماندان دِیسک، اُل ییزه: «اُندا نَمه اوچین اُنکا ایمان گتیرمدینگیز؟» دیر. ۶ اِگر-ده اینساندان دِیسک، هَمه خالق ییزی داشلار، سَببی خالق یحیانینگ پیغامباردیغنا اینانیار.» ۷ شِیللیکده، اُلار: «بیز اُنونگ نِردندِیگینی بیلْمُز» دِیپ جُغاپ بِردیلر. ۸ عیسی-دا اُلار: «من هَم سیزه بو زاتلاری هایسی ایختیار بیلن اِدینمی آیتجاق دَل» دیدی.

اوزومچیلیک و باغبانلار میثالی

مَتی ۲۱:۳۳-۴۶؛ مَرْفُس ۱۲:۱-۱۲

۹ سُنْگرا عیسی خالقا شو میثالی گورونگ بِرمگه باشلادی: «بیر آدام اوزوم اِکیپ، اوزومچیلیگینی باغبانلار کیرایاسینا بِرپ، اُزی اوزاق واقتلیق باشغا یوردا گیدیر. ۱۰ حاصیل واقتی گلنده، اوزومینگ میوه سیندن اَلِپ گِلْمک اوچین، اُل بیر خیدماتکَرینی باغبانلارینگ یانینا اِیریر. اِما

باغبانلار اُنی پَنچپ، بَش قُوپ گِیریرلر. ۱۱ اُل باشغا بیر خیدماتکَرینی اِیریر، باغبانلار اُنی-دا پَنچپ، ماسغارا اِدیپ، بَش قُوپ گِیریرلر. ۱۲ اُل اوچونجی خیدماتکَرینی-ده اِیریر. اُلار اُنی هَم یارالاپ، قُوپ گِیریرلر.

۱۳ «آخیر اوزومچیلیگینگ اِیسی: «من نَمه اِتملی؟ گِل، اُز عزیز اُغلومی اِیرین، بِلْکی، اُنی سیلارلار دِیپ» فیکر اِدر. ۱۴ باغبانلار بُلسا اُنی گِرِنلریندن، اُزارا ماصلاحتاشپ: «اینه، بو میراثدار. گلینگ شونی اُلدرلینگ، میراث ییزه قالار» دِیشیرلر. ۱۵ شِیللیکده، اُنی اوزومچیلیکدن چقاریپ اُلدریرلر. ایندی اوزومچیلیگینگ اِیسی بولار نَمه اِدر؟ ۱۶ اُل گِلپ، بو باغبانلاری اُلدرر و اوزومچیلیگی بُلسا باشغالار بِرر. خالق مونی اِشیدپ: «خودای اِتمسین!» دیدی. ۱۷ عیسی اُلار باقیپ: «اُندا «بَنالارینگ رد اِدن داشی، اُل بورچ داشی بُلدی» دِین یازغینینگ مَعْنیسی نَمه؟ ۱۸ کیم بو داشینگ اوستونه ییقلسا، بُلْک-بُلْک بُلار. اِگر بو داش بیرینینگ اوستونه قاجسا، اُنی مینجیردار» دیدی.

۱۹ دین عُلَمالار بیلن یلباشچی کاهینلار اُنی شَل واقتینگ اُزونده توتماغینگ یلونو آغترادیلار، سَببی اُنونگ بو میثالی اُزلینه قاقدریپ آیدانینی بیلدیلر. اِما اُلار خالقان قُریاردیلار.

امپراطورینگگی - امپراطور

مَتی ۲۲:۱۵-۲۲؛ مَرْفُس ۱۲:۱۳-۱۷

۲۰ عیسائی گُر آشاغنا اَلِپ، اُنی توتماق اوچین، بیرنچه جاسوس اُنونگ ایزینا سالدیلار. اُلار عیسائی کپده توتوپ، اُنی حاکیمینگ حُکومینه و ایختیارینا تابشیرماق ماقصاتلاری باردی. ۲۱ شِیللیکده، اُلار اُنْگا: «اُستاد! بیز سنینگ دُغری زادی اُردِندِیگینی، آداملارینگ درجه سینه باقمان، خودایینگ یلونو حاقیات بیلن اُردِندِیگینی بیلیرس. ۲۲ بیزینگ امپراطور مالیات بِرمگیمیز دُغرومی یا-دا دُغری دَل؟» دِیپ سُرادیلار. ۲۳ عیسی اُلارینگ حیله سینه دوشونپ: ۲۴ «مانگا بیر سِگه گُرکَرنِگ. بو سِگه دَکی شکیل بیلن یازغی کیمینگکی؟» دیدی.

مسیح کیمینگ اُغلی؟

متی ۲۲:۴۱-۲۳:۳۶؛ مرقس ۱۲:۳۵-۴۰

۴۱ سُنْگِرا عیسی اُلارا: «نَمه اوچین مسیحه داوودینگ اُغلی دیریر؟» ۴۲ داوودینگ اُزی زبور کیتاییندا شیهله دیریر:

”خودای مَنینگ تانگریما شیهله آیتدی:

۴۳ دوشمانلارینگ ایاغینگ آشاغینا سالیانچام،

مَنینگ ساغیمدا اُتور.“

۴۴ داوود مسیحه تانگری دیریر. سُنْگِرا مسیح نهیلی داوودینگ اُغلی بلیار؟» دیدی.

۴۵ هَمّه خالق اُنْگا قولاق آسیپ اُتیرقا، عیسی شَگیرتَلرینه: «دین عُلْمالاردان خاباردار بُلونْگ! اُلار اوزین دُن گیب گِرمِگی، بازارلاردا اُزلیرینه سالام بریلمِگینی، کَنیسه لَرده قاوی جایلاری و ضیافتلاردا یقارینی حالایاندیرلار. ۴۷ اُلار دول آیاللارینگ ایلرینی طالاب، گُز اوچین اوزین-اوزین دُغلار اُقیان بلیاندیرلار. شیهله آداملار اینْگ آغیر جِزا سِزاوار بُلارلار» دیدی.

دول آیالینگ صاداقاسی

مرقس ۱۲:۴۱-۴۴

عیسی قاباغینی قالدیرپ گُزنده، بایلارینگ عیباداتخانانینگ خازیناسینا اُز صاداقالارینی آتیپ دورانینی گُردی. ۲ اُل بیر قاریپ دول آیالینگ هَم خازینا ایکی کیچی سِگه آتانینی گُردی. ۳ عیسی: «سِزه دُغروسینی آیدیارین، بو قاریپ دول آیال هَمِلردن کَن آتدی. ۴ بو آداملارینگ هَمّسی خازینا اُزلیریندن آرتانی آتدیلار، بو آیال بُلْسا قاریلیغینا باقمازدان، بار-یقونی، اِلیندکی هَمّه بار پولونی آتدی» دیدی.

عیسی مسیحینگ اُورولپ گِلمِگینینگ علاماتلاری

متی ۲۴:۱-۲۱ و ۲۹-۳۵؛ مرقس ۱۳:۱-۱۹ و ۲۴-۳۱

۵ شَگیرتَلردن کبیری عیباداتخانانینگ عجایپ داشلار هَم خودایا باغیش اِدیلن صاداقالار بیلن یزَلندِگی بارادا سُنْ

اُلار: «امپراطورینگق» دَیپ جُغاپ پردیلر. ۲۵ اُل: «اُنْدا امپراطورینگقینی - امپراطورا، خودایینگقینی خودایا برینگ» دیدی. ۲۶ اُلار خالقینگ یانیندا اُنْی سُرْونده توتوپ بیلْمَن، بَرْن جُغایینا حایران قالپ، سِسلرینی چیقارمادیلار.

دیریلش بارادا سُرْاق

متی ۲۲:۲۳-۲۳:۳۳؛ مرقس ۱۲:۱۸-۲۷

۲۷ اُلومْدِن سُنْگ دیرلشینگ یُقدوغینی آیدیان صَدوقیلارینگ کبیری عیسانینگ یانینا گِلیپ، اُنْگا شیهله سُرْاق پردیلر: ۲۸ «اُستاد! موسی بیزه شیهله آیدیدیر: ”اِگر ایکی دُغانینگ بیری اُلْسه، ایزیندا آیالی دول قالپ، اُلارینگ اُغلانلاری هَم یُق بُلْسا، بیلْکی دُغانی اُنونْگ آیالینا ایلنپ، اُلن دُغانینگ نسلینی دُوام اِتدیرسین.“ ۲۹ یدِی دُغان باردی. بیرنجیسی بیر آیال آلپ، اُغلان گُرمَن دونیه دن گِچدی. ۳۰ ایکینجیسی بیلن ۳۱ اوچونجیسی هَم شُل آیالی آلدی. شیدپ، یدِیسی هَم شُل آیالا ایلنپ، ایزلاریندا اُغلان قالدیرمان اُلدولر. ۳۲ آخیرسُنْگی آیال هَم اُلدی. ۳۳ ایندی قیامات گونی اُلار اُلومْدِن دیرلنلرینه، بو آیال اُلارینگ هایسیسینینگ آیالی بُلار؟ چونْکی اُلارینگ یدِیسی هَم اُنْگا ایلنپدی.»

۳۴ عیسی اُلارا شیهله جُغاپ پردی: «بو زامانینگ آداملاری ایلننیدیر، گِلین بلیاندیر. ۳۵ اِمّا گِلجک زامانا و اُلومْدِن دیرلشَه یتمَگه میناسپ گُزَللر نه ایلنر، نه-ده نیکاح اِدر. ۳۶ آصلا اُلْمَزَلر، سِبی اُلار پریشده لِر یالیدیر. اُلار قیاماتینگ فرزندلریدِگی اوچین خودایینگ فرزندلریدیر. ۳۷ موسی-دا اُلورلینگ دیرلندِگینی تاصدیقلاپ، یانین یانداق باراداقی بُلومده تانگرینی ”ابراهیمینگ، اسحاقینگ و یعقوبینگ خودای“ دَیپ آدلاندیریار. ۳۸ اُل اُلورلینگ دَل-ده، دیریلرینگ خوداییدیر، سِبی اُنونْگ اوچین هَمِلر دیریدیر.» ۳۹ دین عُلْمالارینگ کبیری: «اُستاد، قاوی آیتدینگ!» دیدیلر. ۴۰ اُنْگا قایتادان سُرْاق پرمْگه هِیچ کیم یورْک اِتومدی.

میلترینگ آراسینا تبعید ایدیلر. بیگانه میلترینگ ازلرینینگ زامانی دلیانچا، اورشلیمی یر بیلن یکسان ایدرلر.

۲۵ «گونه، آیدا و بیلدیزلاردا علاماتلار گرونر. یر یوزونده میلترینگ دریا هم مؤجلترینگ جُشوپ و سسلین سبیلی راحتسیر بلوپ، باشاغایلیغا دوشرلر. ۲۶ آدمالار قُودان، دونیه‌نینگ باشینا گلین بلالار قاراشماقدان یانگا هوشلارینی بیتیرر، سببی آسمانینگ قودراتلاری تیتیرش. ۲۷ شُندا اُلار اینسان اُغلونینگ بولوتدا قودرات هم اولی بیکیلک بیلن گلینینی گرلر. ۲۸ بو زاتلار یرینه یتپ باشلندا، باشینگیزی قالدیرپ، یقاری باقینگ، سببی نجات تاپماغینگیز قُلا یلاپ گلیندیر.»

۲۹ عیسی اُلار بیر میثال آیتدی: «اینجیره و همه باغلار باقینگ. ۳۰ اُلارینگ یاپراقلاندیغینی گروپ، تُمسونگ قُلا یلانندیغینی اُز-اُزونگیزدن بیلیرسینگیز. ۳۱ شُنونگ یالی هم، بو واقالارینگ بُلانینی گُرنینگیزده، خودایینگ پادیشاهلیغینگ قُلا یلانندیغینی بیلینگ. ۳۲ سیزه دُغروسینی آیدیارین، بو زاتلارینگ همسی بُلانچا، بو نسل دونیه‌دن اُتمز. ۳۳ آسمان هم یر اُتر، یُنه مینینگ سُرلیم اصلاً اُتمز.

۳۴ «خاباردار بُلونگ! عایش-عشرت، سِرْخُشلیق، یاشایشینگ قایغیلاری یورگینگیزه یرلشمسین. یُغسام، اُل گون دوزاق کیمین بیردن اوستونگیزدن اینر. ۳۵ چونکی اُل گون تامام یر یوزونده یاشایانلارینگ هر بیرینینگ اوستوندن اینر. ۳۶ بو بُلجاق واقالارینگ باریندان قاجپ نجات تاپار یالی و اینسان اُغلونینگ حوزوریندا دوروپ بیلر یالی، همیشه اُیا بُلوپ، خودایا دُغا ایدینگ.»

۳۷ عیسی گوندیزلرینه عیباداتخانانینگ حایاطیندا خالقا اُوردردی، گيجه‌لرینه بُلسا شُهردن داشاری چیقپ، زیتون داغیندا گچیرردی. ۳۸ اُرتیر ایردن همه خالق اُنونگ گورونگرلرینی دینگلیمک اوچین عیباداتخانا گلردی.

یهودا اسخریوطينینگ عیسی خایینلیق اتمگی

متی ۵-۱:۲۶ و ۱۴-۱۶؛ مرقس ۱۴-۱:۲ و ۱۰-۱۱؛ یوحنا ۴۵:۱۱-۵۳

اینه، پَسَح دیلیلپ آدلاندریلیان پتیر بایرامی یاقینلاشیپدی. ۲ یلباشچی کاهینلار بیلن دین

۲۲

آجدیلار. شُندا عیسی: ۶ «شیلَه بیر گونلر گِلر، شُندا بو یرده داش اوستونده داش قالماز، گُرن زاتلارینگیزدان هیچ زات قالمز، همسی دارغار» دیدی. ۷ اُندان: «اُستاد! بو زاتلار هاچان بُلار؟ بولارینگ بُلجاق ماحالیندا نهیلی علامات گرونر؟» دیپ سُرادیلار. ۸ اُل: «خاباردار بُلونگ، هیچ کیم سیزی آلدایماسین! اِنچِمِلر "شُل قاراشیانینگیز - مندیرین!" و "وقت قُلا یلادی!" دیپ، مینینگ آدیم بیلن گِلرلر. اُلارینگ ایزینا دوشمنگ. ۹ اوروشلار هم قالماغلار بارادا خابار ایشیدنینگیزده قُومانگ. بو زاتلار اُونوچک بُلمالیدیر، اِما هِنیز دونیه‌نینگ آخیری دلدیر» دیپ جُغاپ بردی.

۱۰ سُنْگرا عیسی اُلار شیلَه دیدی: «مِلّت-مِلّتَه و حُکومت-حُکومتَه قارشى چیقار. ۱۱ آیری-آیری یرلرده گویچلی یر تیتیرملر، آچلیق هم یُغوشیان مریضچیلیکلر، قُرونچ و اقالار و آسماندان اولی علاماتلار بُلار.

۱۲ «اِما بو واقالارینگ همسیندن اُوال، سیزی ایزارلاپ، آزار بررلر. سیزی اکیدپ، کینسه‌لره برپ و زیندانلار زینگارلار. مَن سببلی سیزی پادیشاهلارینگ، حُکومدارلارینگ حوزورینا اِتلرلر. ۱۳ بو بُلسا شاهاتلیق اِتمک اوچین سیزه بیر فُرست بُلار. ۱۴ اِما سیز اُزونگیزی نهیلی قُریقادیغینگیزی اُوندن قایغی اِتمزلیگی یورگینگیزه دووونگ. ۱۵ مونونگ اوچین مَن سیزه سُر هم حُکمت بررین. سیزه قارشى چیقانلارینگ هیچ بیرى مونگا نه قارشى دوروپ بیلر، نه-ده بیر زات آیدپ بیلر. ۱۶ سیزه اِنه-آتانگیز، دُغانلارینگیز، قارینداشلارینگیز، دُستلارینگیز هم خایینلیق اِدرلر، کبیرینگیزی اُلدورلر. ۱۷ مینینگ آدیم سببلی هملر سیزی ییگرلر. ۱۸ اِما ساجینگیزینگ بیر قیلی هم کِلمز. ۱۹ جیداپ دورونگ، شُندا جانینگیزی نجات بررسینگیز.

۲۰ «قُشونلارینگ اورشلیمی قابانندیغینی گُرن وقتینگیز، اُنونگ ویران ایدیلجک وقتینگ قُلا یلانندیغینی بیلینگ.

۲۱ شُندا یهودیه ذکیلر داغلار قاجسین، شُهرینگ ایچیندکیلر چیقسین، تُورگیندکیلر شُهره گیرمسین. ۲۲ سببی شُل گونلر همه یازیلانلارینگ برجای بُلماغی اوچین جزا گونلریدیر.

۲۳ اُل گونلرده گورلی آبالارینگ و چاغا امدیرینلرینگ وای گونونه! سببی یوردا اولی بلا-قاضالار اینر، بو خالق غاضابا دوچار بُلار. ۲۴ اُلار قیلیچدان گچیریلر، اِسیر اَلنپ، همه

۱۹ سُنْگِرَا چُرْگِی آلدی-دا شوکور اِتدی، اُنْی بُلُوب، شَگِیرتِلَره پَرِیپ: «بو مَنینگ سِیزینگ اوچین قِربانی اِدیلین بَدِنیمدیر، مونی منی یادلاماق اوچین بَرِجای اِدینگ» دیدی. ۲۰ شِیلَه هِم شامدان سُنْگ، شِرابلی کَسَنی آلیپ، اَلارا: «بو کَسَه مَنینگ سِیزینگ اوچین دُکُولین قانیم سِیی باغلا نیشیلان تَرَه عَهْدَدیر. ۲۱ اینه، مانگا خایینلیق اِتجک آدم مَنینگ بیلن بیر ساچاغینگ باشیندا اُتیر. ۲۲ هاووا، اینسان اُغلی اُووندن بِلْنِیشی یالی جان پَرِر، اِمّا اُنْگا خایینلیق اِدینگ حالینا وای!» دیدی. ۲۳ اَلار مونی کیمینگ اِتجکدییگینی بیر-بیرلیرندن شُرپ باشلادیلار.

۲۴ اَلار اَز آراسیندا هایسی بیرسینینگ اینگ بیکدییگی حاقدا جِدَلِشْدیلر. ۲۵ عیسی اَلارا شِیلَه دیدی: «بیگانه خالقلارینگ پادشاهلاری اَلارا اَز حُکومینی یُریدیرلر، حُکومدارلار هِم اُزیرینی ناغمت بَرِنچی دِیپ آدلاندیریارلار. ۲۶ اِمّا سِیز پیلَه بُلْمانگ. آرانگیزدا اینگ اولی اینگ کیچی یالی بُلْسون، حاکیم، قُی، خیدماتکر کیمین بُلْسون. ۲۷ هایسیسی خاص اولی: ساچاق باشیندا اُتورانی یا-دا خیدمات اِدین؟ ساچاق باشیندا اُتوران دَلْمی؟ اِمّا مَن سِیزینگ آرانگیزدا بیر خیدمات اِدین کیمیندیرین.

۲۸ «باشیمدان گِچیرن ایتحانلاریمدا مَنینگ یانیمدا بُلان سِیزسینگیز. ۲۹ آتامینگ مَنی پادشاه بِلْیشی یالی، مَن-ده سِیزی پادشاه اِدِیپ بِلْیرین. ۳۰ سِیز مَنینگ پادشاهلیغیمدا ایپ-ایچرسینگیز و تاختلاردا اُتورپ، اسرائیلینگ اُنْایکی طایفاسینینگ اوستوندن قاضیلیق اِدرسینگیز.»

عیسی پطرسینگ اینکر اِتجکدییگینی آیدیار

مَتّی ۲۶:۳۱-۳۵؛ مَرْفُس ۱۴:۲۷-۳۱؛ یوحنا ۱۳:۳۶-۳۸

۳۱ اُنْسَنگ عیسی سُزونی دُوام اِدِیپ: «ای شمعون، شمعون! شیطان سِیزی بوغدای یالی سُوورماق اوچین دِیلدی. ۳۲ اِمّا مَن ایمانینگ کِمْلَمَسین دِیپ، سَنینگ اوچین دُعا اِتدیم. سَن هِم بیر وقت اُورولپ گِلْنِیگده، دُغانلارینگ قِوواتی پَر.» ۳۳ اُل: «آقام، مَن سَنینگ بیلن زیندانا-دا، حتّی اَلومه-ده گیتْمَگه تاییار» دیدی. ۳۴ عیسی: «پطرس، سانگا دِییرین، سَن بو گون خُرْز قِیغیرمازدان اُنْگ، مَنی تانیاندییگینی اوچ گِرْک اینکر اِدرسینگ» دیدی.

عَلْمالار عیسائی اُلدورمگینگ یُلونی آغتاریادیلار، اِمّا خالقدان قُرْقیاردیلار.

۳ شیطان اُنْایکی شَگِیرتِلَرینگ بیر بُلان یهودا اِسخریوتینینگ یورگینه گِردی. ۴ یهودا یُلْباشچی کاهینلار و عباداتخانا داقی سِردارلارینگ یانینا باریپ، عیسی ندِیپ خایینلیق اِتْمَگی بارادا گورْونگ اِتدی. ۵ اَلار هِم بَگْنِیشِیپ، اُنْگا پُل بَرْمَگه راضی بُلْدولار. ۶ یهودا اَلار بیلن ایلا لاشدی و خالق یُقِ واقعی عیسائی اَلارا تابشیرماق اوچین، قِوای فُرْصَتینگ ایزیندا گِردی.

پَسَح شامی

مَتّی ۲۶:۱۷-۳۰؛ مَرْفُس ۱۴:۱۲-۲۶؛

یوحنا ۱۳:۲۱-۳۰؛ ۱ قُرْنَسَلار ۱۱:۲۳-۲۵

۷ پَسَح قِربانی اِدیلین گونی، یَعْنی پَتیر بایرامی پَتِیپ گِلْدی. ۸ عیسی: «گِیدینگ-ده، پَسَح بایرامینی گِچِیر یالی تاییارلیق گُرونْگ» دِیپ، پطرس بیلن یوحنانی ایزدی. ۹ اَلار: «اُنْی نِیره تاییارلاما غیمیزی اِسلِیرسینگ؟» دِیپ سُرادیلار. ۱۰ عیسی اَلارا: «شَهْره گِرنِیگیزده، کویزه لی سو آلیپ باریان بیر آداما ساتاشارسینگیز. ایزینا دوشوپ گِیدینگ-ده، اُنْونگ گِرن اُیونه گِرنِیگ. ۱۱ سُنْگِرَا اُی اِیسیندن: «شَگِیرتِلَریم بیلن پَسَح شامینی ایزر یالی، میهمان اُتاقی نِیره دِیپ اُستاد سُرایار» دِیپ. ۱۲ اُل هِم سِیزه یُقارقی مَرْتَبَه ده دوشلِیپ هَمّه زات تاییارلانیپ قُیلان گینگ بیر اُتاقی گِرْکِر. شُل پَرده تاییارلیق گُرونْگ» دیدی. ۱۳ اَلار گِیتدیلر و هَمّه زادی عیسانینگ آیدیشی یالی تایپ گُردولر و پَسَح شامینی تاییارلادیلار.

۱۴ شام واقعی بُلاندا، عیسی رِسوللاری بیلن ساچاق باشینا گِچْدی. ۱۵ عیسی اَلارا: «مَن بو پَسَح شامینی عاذاپ چَکْمَزیمْدن اُوال، سِیزینگ بیلن بیلَه اییمْگی قاتی آرزو اِدِیدیم. ۱۶ چونکی خوداینگ پادشاهلیغیندا پَسَح شامینی اییمْک اوچین هَمْمِیز یِغْنانیا نچاق، مَن اُنْدان قایدِیپ اییمْین» دیدی. ۱۷ عیسی اِلینه بیر کَسَه آلیپ شوکور اِتدی-ده: «مونی آلینگ-دا، ایچینگ. ۱۸ سِیزه شونی آیدیارین: خوداینگ پادشاهلیغی گِلْنِیچَه، اوزوم شرابینی قایتادان ایچْمَرین» دیدی.

^{۳۵} سُنْگِرا عیسی اَلاردان: «مِنْ سِزِی پُول حَالْتاسِیز، تُرباسِیز و کُوشسِیز یِلان زامانِیم کِم زادینگیز بارمیدی؟» دِیپ سُرادی. اَلارا: «یُقدی» دِیپ جُعاب بِردیلر. ^{۳۶} عیسی اَلارا: «ایندی پُول حَالْتانگیز بار بُلْسا، یانینگِیزا آلینگ، بیر تُرْبا هِم آلینگ. قیلجینگِیز یُق بُلْسا، لِباسلارینگِیزی ساتینگ-دا، بیر قیلچ دِینینگ. ^{۳۷} «أَل گونَه کَرلِر بیلن بیر ساییلدی» دِیپ یازیلانْدیر. مِنْ سِیزه دِیَرین: بو مِنْ بارادا بِرجای بُلْمالیدیر. دُغُودان-دا، مِنْ حاقدا یازیلانلار بِرجای بُلُپ باریار» دیدی. ^{۳۸} شْگیرتِلر: «ای آقام! اینه، بو یرده ایکی قیلچ بار» دیدیلر. عیسی هِم اَلارا: «شُل بُلیار» دیدی.

عیسی زیتون داغیندا خودایا دُغا اَدیر

مَتّی ۲۶:۳۶-۴۶؛ مَرْفُس ۱۴:۳۲-۴۲

^{۳۹} عیسی داشاری چیقپ، هِمیشْکیسی یالی زیتون داغینا گیتدی. شْگیرتِلری هِم اُنونگ ایزینا دوشدولر. ^{۴۰} اَل یره بارانلاریندا، عیسی اَلارا: «وِسُوسَه دوشْمِز یالی دُغا اَدینگ!» دیدی. ^{۴۱} اُزی بُلْسا اَلاردان بیر داش آتیم چته چْکیلدی-ده، دِیزا چُکُپ: ^{۴۲} «ای آتام! اِگِر اِسلِسینگ، بو عاذاب کَسَه سینی مِنْدِن داشلاشدیر! یُنَه مِنینگ خاهیشیم دَل، سِنینگ اِسلِگینگ بُلْسون!» دِیپ، دُغا اِتمْگه دوردی. ^{۴۳} آسماندا بیر پَریشده گُرنُپ، اُنْی گویچلندیددی. ^{۴۴} اَل آغیر غاما باتپ، تاقالا بیلن خودایا دُغا اِتدی. عیسادان آقیان دِر یره دامیان قان دامجالاری یالیدی. ^{۴۵} دُغا اَدپ بُلاندا شْنگ تورُپ، عیسی شْگیرتِلرینگ یانینا گلدی. اَلارینگ اوقلاپ یاتانْدیقْلارینی گُردی، اَلار قایغی-حاسراتدان یانگا حالدان دوشُپدیلر. ^{۴۶} عیسی اَلارا: «نَمَه اوچین اوقلاپ یاتیرسینگِیز؟ اِیمْتَحاندا دوشْمِز یالی، تورونگ-دا، دُغا اَدینگ!» دیدی.

عیسی توتولیار

مَتّی ۲۶:۴۷-۵۸؛ مَرْفُس ۱۴:۴۳-۵۴؛ یوحنا ۱۸:۳-۱۱

^{۴۷} اَل حَضیر کِلْپ دورقا، بیر جِماغات گُرونه گُروندی. اُنْایکی شْگیرتِلرینگ بیر یهودا جِماغاتینگ

اُونَه دوشُپ گِلیردی. یهودا عیسائی اُعْشاجاق بُلُپ، اُنونگ قُلاینا گلدی. ^{۴۸} عیسی اُنْگا: «ای یهودا! سِن بیر اُعْشوق بیلن اینسان اُغلونا خایینلیق اَدیرسینگمی؟» دِیپ سُرادی. ^{۴۹} عیسانینگ یانینداقِلار نَمَه بُلْجاغینی گُروپ: «ای آقام! قیلچ بیلن اورایلیمی؟» دیدیلر. ^{۵۰} اَلارینگ بیر یاش کاهینینگ خیدماتکرینی اورُپ، اُنونگ ساغ قولاغینی کِسدی. ^{۵۱} اِمّا عیسی: «هانی، بِس اَدینگ!» دیدی. سُنْگرا خیدماتکرینگ قولاغینا اِلینی دِگْرِپ، اُنْی شْفا بِردی. ^{۵۲} سُنْگرا عیسی اُزونی اِلَه دوشُورْمْگه گِلن یُلْباشچی کاهینلارا، عیباداتخاناداقی قاراوولانگ سِردارلارینا، یاشولیلارا یوزلنپ: «نَمَه اوچین بیر یُل کِسینگ قارشیسینا چیقیان یالی، مِنْی توتماق اوچین قیلچلی هِم تیاقلی گِلپسینگِیز؟» ^{۵۳} مِنْ هِر گون سیزینگ بیلن بیرلیکده عیباداتخاناداقم، مِنْی توتماندینگِیز. اِمّا ایندی بو وقت سیزینگکیدیر، قارانگْقیلینگ حُکوم سورین ساغاتیدیر» دیدی.

^{۵۴} عیسائی توتُپ، باش کاهینینگ اُونَه آلیپ گیتدیلر. پِطْرُس هِم قارانگْقیلیق بیلن اَلارینگ ایزینا دوشُپ گیتدی.

پِطْرُس عیسائی اینکر اَدیر

مَتّی ۲۶:۶۷-۷۵؛ مَرْفُس ۱۴:۶۵-۷۲؛ یوحنا ۱۸:۱۵-۱۸ و ۲۵-۲۷

^{۵۵} حایاطینگ اُرتاسیندا اُد یاقپ اُتیرقالار، پِطْرُس-دا اَلارینگ اُراسیندا اُتیردی. ^{۵۶} پِطْرُسی اُدونگ یاغتسینا گُرن بیر کَنیز اُنْگا چیندان سِر اِتدی-ده: «بو آدام هِم اُنونگ بیلن بیلدی» دیدی. ^{۵۷} اِمّا پِطْرُس: «ای هِلْی مِنْ اُنْی تانیمیارین» دِیپ اینکر اِتدی.

^{۵۸} اَز واقتدان شْنگ باشغا بیر اُنْی گُروپ: «سِن هِم شُلاردان» دیدی. اِمّا پِطْرُس: «قارداش، مِنْ اَلاردان دَل» دیدی.

^{۵۹} اَرادان بیر ساغادا یاقین وقت گِچْنسْنگ، باشغا بیر آدام: «دُغُودان-دا، بو آدام اُنونگ بیلن بیلدی، سِبنی بو جلیللی» دیدی. ^{۶۰} اِمّا پِطْرُس: «ای قارداش، مِنْ سِنینگ نَمَه آیدیانینگ بیلْمُ» دیدی. اَدیل شُل وقت، پِطْرُس کِلْپ دورقا، خُرْز قیغیردی. ^{۶۱} عیسی قانگْرِیلپ، پِطْرُسا

تامام یهودیه نینگ خالقینی آزدیاریار. اُل جلیلدن باشلاپ، شو
یره چنلی گلدی» دیدیلر.

۶ مونی ایشیدپ، پیلاتس: «بو آدم جلیلیمی؟»
دیپ سُرادی. ۷ عیسانینگ هیرودیسینگ ولایتینداندیغینی
بیلنسنگ، پیلاتس اُنی هیرودیسینگ یانینا ایپردی، سَبی
شُل وقت هیرودیسینگ اُزی هِم اورشلیمددی. ۸ هیرودیس
عیسانی گروپ قاتی بگندی، سَبی کَن واقتدان بَری
اُنی گرمک ایسلیددی. اُل باراداقی ایشیدن کَن زاتلارینا
گَره، اُندان بیر عالامات گررین دین اومیدی باردی.
۹ هیرودیس اُندان کَن سُرادلار سُرادی، اِمّا عیسی اُنکا
هیچ بیر جُغاپ برمدی. ۱۰ یلباشچی کاهینلار بیلن دین
عُلمالار بلسا اُل پرده دوروپ، اُنی بیراغیزدان تَهْمَت
اوریاردی. ۱۱ سُنْگرا هیرودیس بیلن اُنونگ سربازلاری
عیسانی کیچلدپ ماسغارالادی. اوستونه بیر نفیس دُن
گیدیرپ، پیلاتسینگ یانینا ایپردیلر. ۱۲ شُل گون پیلاتس
بیلن هیرودیس دُست بُلدى. موندان اُوال اُلارینگ آراسیندا
دوشمانچیلیق باردی.

۱۳ پیلاتس یلباشچی کاهینلاری، خالقینگ یاشولیلاری و
آداملاری اویشورپ، ۱۴ اُلار: «سبز بو آدمی منینگ یانینا
خالقی آزدیاریار دیپ گتیردینگیز. من اُنی گرونکیزینگ
اُوندە سُرَق اِتدیم، اِمّا اُل باراداقی تَهْمَت اورمالارینگیزینگ
هیچ بیرى دُغری چیقمادی. ۱۵ اُنی هیرودیسینگ یانینا
ایپردیم، اُل هِم هیچ گونه تاپمان، اُنی ایزینا ایپردی. سزینگ
گرونکیز یالی، اُل اُلومه لایق هیچ زات اِتْمندیر. ۱۶ شُونْگ
اوجین هِم، مَن اُنونگ جزاسینی برپ، بُشاتجاق» دیدی.
[۱۷ پیلاتس بایرامچیلیق میناسیتلی خالقا بیر آدمی بُشادیپ
برملىدی.]

۱۸ اِمّا هِمّه خالق بیراغیزدان: «بو آدمی هَلْک اِت! بیزه
باراباسی بُشات!» دیپ قیغیریشدی. ۱۹ باراباس شَهْرده
یوزه چیقان بیر قالماغالا قاتناشاندیغی و قاتلیدیغی اوجین
زیندانا سالنیپدی. ۲۰ پیلاتس عیسانی بُشاتماق نییْتی بیلن
پنه-ده خالقا یوزلندی. ۲۱ اِمّا اُلار: «اُنی صلیبه چوبله!
صلیبه چوبله!» دیپ قیغیریشدی. ۲۲ پیلاتس اوجونجی
گِرْک اُلار: «نمه اوجین؟ بو آدم نمه جِنایات ایش اِتدی؟
مَن اُندان اُلوم جزاسینا لایق هیچ زات تاپمادیم. شُونْگ

گُردی. پطرس عیسانینگ: «خُرْز قیغیرمازدان اُنْگ، سَن
منی اوج گِرْک اینکر اِدرسینگ» دین سُرونی یادلادی.
۶۲ پطرس داشاری چقیپ، مُنْگورپ آغلادی.
۶۳ عیسانی ساقلایان آداملار اُنی ماسغارالاپ، اورماغا
باشلادی. ۶۴ گُرُونی دانگیپ: «هانی، وللیک اِت! سَنی
اوران کیم؟» دیپ سُرادی. ۶۵ پنه-ده اُنْکا کَن تَلْکَه سُرلر
آیتدی.

عیسی مَجْلِسِیْنِگ اُوندە

مَتّی ۲۶:۵۹-۶۶؛ مَرْقُس ۱۴:۵۵-۶۴؛ یوحنا ۱۸:۱۹-۲۴

۶۶ دانْگ اَتاندا، خالقینگ یاشولیلاری، یلباشچی
کاهینلار و دین عُلمالار ییغنائیشپ، اُنی اُزلینینگ
مَجْلِسِیْنِگ گتیردیلر. ۶۷ اُلار عیسادان: «بیزه آیت، سَن
مسیحمی؟» دیپ سُرادی. عیسی اُلار: «آیتسام،
اینانمارسینگیز، ۶۸ سُراسام، جُغاپ برمرسینگیز. ۶۹ اِمّا موندان
بیلک اینسان اُغلی قودراتلی خودایینگ ساغیندا اُتورار»
دیدى. ۷۰ اُلارینگ هِمّسى: «اُنْدا سَن خودایینگ اُغلی-دا؟»
دیپ سُرادی. عیسی اُلار: «منینگ کیمدیگیمی اُزونگیز
آیدیپ دورسونگیز» دیپ جُغاپ پردی. ۷۱ اُلار: «بیزه موندان
باشغا شاهاتلیق نمه گِرْک؟ بیز مونی اُنونگ اُز دیلیندن
ایشیتدیک آخیری» دیشیدیلر.

عیسی پیلاتسینگ اُوندە

مَتّی ۲۷:۱-۲۶ و ۱۱-۲۶؛ مَرْقُس ۱۵:۱-۱۵؛ یوحنا ۱۸:۲۸-۱۹

۲۳ سُنْگرا مَجْلِسِیْنِگ هِمّه آداملاری پرلریندن
توروپ، عیسانی پیلاتسینگ یانینا گتیردیلر.
۲ اُلار عیسانی عایپلاماغا باشلادی. ۳ بیز بو آدمینگ
خالقیمی آزدیاریاندیغینی گُردوک و اُل امپراطورا مالیات
تَلْمْگه قارشى چقیپار و اُزونی مسیح هِم پادشاه
دیپ آدلاندیریار. ۴ پیلاتس اُندان: «سَن یهودیلرینگ
پادشاهسیمی؟» دیپ سُرادی. عیسی اُنْکا: «اُز آیدیشینگ
یالیدیر» دیپ جُغاپ پردی. ۵ سُنْگرا پیلاتس یلباشچی
کاهینلار بیلن خالقا: «مَن بو آدمدا هیچ بیر عایپ گُردیم»
دیدى. ۶ اِمّا اُلار قایتا-قایتا آیدیپ: «بو آدم اُز تعلیماتی بیلن

گلیپ، اُنی ماسغارالایاردیلار و اُنکا تورشی شراب بر دیلر: ۳۷ «اگر یهودیلرینگ پادشاهیسی بلسانگ، اُزونگی نجات بر-دا!» ۳۸ اُنونگ دپه سینده بلسا: «بو یهودیلرینگ پادشاهیسیدر» دیین یازو باردی.

۳۹ چولینن جِنایاتچیلارینگ بیر اُنکا سووپ: «سِن مسیح دَلمی نَمه؟ اُندا اُزونگی-ده، ییزی-ده نجات بر-ده!» دیدی. ۴۰ ایکینجی جِنایاتچی بلسا مونی آیدانا کیپ: «سِن خودایدان قُرانگُمسی؟ سِن هِم اُنونگ بیلن بیر جزانی چکیرسینگ!» ۴۱ ییز اُز اتمیشیمیزه لایق عادالاتلی جزا آلدیق. اَمّا بو آدم هیچ بیر تلکه ایش اتمدی آخیری» دیدی. ۴۲ سَنگرا اُل: «عیسی، پادشاهیغینگا باران واقیتینگ منی یادلاغین!» دیدی. ۴۳ عیسی هِم اُنکا: «سانگا دُغوسینی آیدیارین، سِن شو گون مینگ بیلن بیلده جَنّنده بِلارسینگ» دیدی.

عیسانینگ اَلومی

مَتّی ۲۷:۴۵-۵۶؛ مَرْقُس ۱۵:۳۳-۴۱؛ یوحنا ۱۹:۲۸-۳۰

۴۴ وقت گونرتانا قُلایلاندا، گونونگ یوزی توتولدی، ایلن ساغات اوچه چنلی هَمّه یوردی قارانگقیلیق آلدی. ۴۵ عیبادتخانانینگ پرده سی اُرتاراسیندان بیرتیلیپ، ایکی بُلوندی. ۴۶ عیسی قاتی سِس بیلن فیغیرپ: «آتام! روحومی سنینگ اِلینگه تابشیریارین» دیدی-ده، جان پردی. ۴۷ افسر بُلان واقانی گروپ، خودایی اُودی. اُل: «بو، حاقیقادتان-دا، دُغری آدم میشدق!» دیدی. ۴۸ بو زاتلارا تُماشای اتمک اوچین اویشن هَمّه خالق بُلان واقالاری گروپ، قورساقلارینی یومروقلا-یومروقلا ایزلارینا قایتدی. ۴۹ عیسائی تانیان آداملارینگ هَمّسی، شیلده-ده جلیلدن اُنونگ ایزینا دوشوپ گِلن آیلالار داشراقدا دوروپ، بو واقالارا سین اِدیردیلر.

عیسانینگ جایلانیشی

مَتّی ۲۷:۵۷-۶۱؛ مَرْقُس ۱۵:۴۲-۴۷؛ یوحنا ۱۹:۳۸-۴۲

۵۰ مجلسینگ آداملاریندان یوسف آدلی بیر آدم باردی. اُل قاوی هِم دُغری آدامدی. ۵۱ اُزی-ده مجلسینگ قارارینا و ایشینه راضیلیق برمندی. یوسف یهودیه نینگ

اوچین هِم اُنی جزالاندیرپ بُشاتجاق» دیدی. ۲۳ اَمّا اَلار سِسلرینی خاص قاتالدپ، قایتا-قایتا بیلن اُنونگ صلیبه چویلنمگینی ایسلدیلر و اَلارینگ سِسی اوستون چیقدی. ۲۴ شیللیک بیلن، پیلانُس اَلارینگ ایسلگینی بر جای اتمک قارارینا گلدی. ۲۵ اَلارینگ سُران آدامینی، قالمغال تورزوپ، آدم اَلدورنی اوچین زیندانا سالنان آدمی بُشاتدی، عیسائی بلسا اَلارینگ ایختیارینا پردی.

عیسی صلیبه چویلنیر

مَتّی ۲۷:۳۲-۴۴؛ مَرْقُس ۱۵:۲۱-۳۲؛ یوحنا ۱۹:۱۷-۲۷

۲۶ سربازلار عیسائی آلپ باریارقالار، اکینجیلیگیندن گِلن قیروانلی شمعونی توتوپ، آرقاسینا صلیبی یوکلدیلر و عیسانینگ ایزیندان یُرمگه مجبور اِتدیلر. ۲۷ اولی بیر جماعات عیسانینگ ایزینا دوشوپ گیتدی، اَلارینگ آراسیندا اُنونگ اوچین زار-زار آغلایان آیلالار هِم باردی. ۲۸ عیسی اُل آیلالار طازاف اُورولپ، شیلده دیدی: «ای اورشليم قیزلاری! مینگ اوچین آغلایانگ. اُزونگیز و فرزندلرینگیز اوچین آغلانگ. ۲۹ چونکی شیلده بیر گونلر گِلر، آداملار: ”گورلی بُلمایان آیلالار، دُغورمادیق گوره لر، چاغا امدیرمدیک گوسلر نهیلی خوشوقت!“ دیرلر. ۳۰ شندا داغلار: ”بیزینگ اوستومیزه ییقیلینگ!“ دپه لره: ”بیزینگ اوستومیزی اُرتونگ!“ دیرلر. ۳۱ اگر آداملار گُک باغا شیلده زاتلار اِدین بلسالار، اُندا قوری باغا نَمه بَلار؟»

۳۲ عیسی بیلن باشا ایکی جِنایاتچینی هِم جزالاندیرماق اوچین آلپ باریاردیالار. ۳۳ اَلار «کَلّه چاناق» دیین یره گِلنلریندن سَنگ، عیسائی یانگق جِنایاتچیلار بیلن بیرلیکده صلیبه چویلدیلر. جِنایاتچیلارینگ بیر اُنونگ ساغ طارافیندا، بیلکیسی شُل طارافیندادی. ۳۴ عیسی: «آتام! اَلاری باغیشلا، سَببی اَلار نَمه اِدینلرینی بیلنقلار» دیدی. سربازلار قُرعه آتیشپ، اُنونگ لِباسلارینی پایلاشیاردیلار.

۳۵ خالق اُنکا باقیپ دوردی. یلباشچیلار هِم اُنونگ اوستوندن گولوپ: «اُل باشغالاری نجات پردی. اگر اُل خودایینگ سچپ-سایالانان مسیحی بلسا، دگمه، ایندی اُزونی هِم نجات بر سینده!» دیشیردیلر. ۳۶ سربازلار هِم یانینا

عیسی یمواسا باریانلارلا گرونیر

مَرَقُس ۱۶: ۱۲-۱۳

۱۳ شل گون شگيرتلردن ايكیسی یمواس دین ابا باریاردی. بو ابا اورشلیمدن ان کیلومتره اوزاقلیقدا یرلشیردی. ۱۴ اَلار بُلوپ گِچن بو واقالار حاقدا اَزارا گورلشیردیلر. ۱۵ شیللیکده، کیلشپ، فیکر آلشیپ باریارقالار، عیسانینگ اُزی یاقینا گلیپ، اَلار بیلن بیله یُریردی. ۱۶ ینه اُنی تانیماز یالی، اَلارینگ گُزلی باغلانیددی.

۱۷ عیسی اَلاردان: «یُل بُلسون! نمه حاقدا گورونگ اِدپ باریانگیز؟» دَیپ سُرادی. اَلار قایغیلی یاغدایدا دوردیلار. ۱۸ اَلارینگ کلیوپاس آدلیسی: «اورشلیمده بُلوپ-دا، شو گونلر اُل یرده بُلان واخلاردان بیخبار بیگانه یکه سَنمیکنگ؟» دَیپ سُرادی. ۱۹ عیسی اَلاردان: «هایسی واخلار؟» دَیپ سُرادی. اَلار شیله جُغاب بریدیلر: «ناصره‌لی عیسی حاقداقی واخلار. اُل خودایینگ و هممه خالقینگ ناظریندا سُرده هم ایشده گویچلی پیغامباردی. ۲۰ یلباشچی کاهینلار بیلن حاکیملریمیز اُنی اُلوم جزاسینا حُکوم اِتدیرپ، صلیبه چویلیمک اوچین حاکیمینگ اِلینه تابشیردیلار. ۲۱ ییز بُلسا اسرائیلی نجات برچک شُدور دَیپ اومید اِدپدیک. موندان باشغا بو زاتلارینگ بُلانینا اوچ گون بُلدی. ۲۲ اوستونه-ده، آیلالاریمیزینگ کبیری هم بیزی حایرانا قُیدی. اَلار شو گون ایر بیلن قابرینگ باشینا باریپ، ۲۳ اُنونگ جسدینی تاپماندیلار. اَلار بیزینگ یانیمیزا گلیپ، اُز لَینه پریشده لرینگ گُرنیدیگینی آیتدیلار. پریشده لر اُنکا دیری دَییرمیشلر. ۲۴ سَنگرا بیزینگکیلرینگ کبیری قابرا باریپ، یاغداینگ اِدیل آیلالارینگ آیدیشی یالیدیغینی گرویدیرلر، اِما عیسانی گُرمندیرلر.»

۲۵ عیسی اَلارا: «واخ، سیز عاقیلسیزلار! پیغامبارلارینگ آیدانلارینا گِچ اینانانلار! ۲۶ مسیح بو عاذاپلاری گُروپ، اُز بیکیلگیگنه گیرملی دَلمیدی؟» دیدی. ۲۷ سَنگرا اُل موسی بیلن هممه پیغامبارلاردان باشلاپ، هممه مُقَدَّس یازغیلاردا اُزی حاقدا آیدیلانلاری اَلارا دوشوندیردی.

۲۸ اَلار باریان اُبالارینا قُلایلانلاریندا، عیسی اوزاغراق گِیدرلی گُروندی. ۲۹ اِما اَلار اُنی ساقلاپ: «بیزینگ یانیمیزدا قالای، باسیم آغشام دوشر، گون یاشپ باریار» دیدیلر.

رامه شَهَریندن بُلوپ، خودایینگ پادیشاهلیغینا قاراشیاردی. ۵۲ اُل پیلا تُسینگ یانینا باریپ، عیسانینگ جسدینی دیدی. ۵۳ سَنگرا اُنی آشاق دوشورپ، کِفنه دُلاپ، قایادا قازیلان و حَضیر چنلی هیچ کیمینگ جایلانمادیق قابریندا جایلادی. ۵۴ بو ایش تاییارلیق گونونینگ آخیریندا بُلوپ، سَبَت گونونینگ باشلانماغینا قُلایدی.

۵۵ عیسی بیلن جلیلدن گِلن آیلالار هم یوسفینگ ایرینا دوشوپ گیتدیلر-ده، قبری و اُنونگ جسدینینگ نَهیلی جایلانانینی گُردولر. ۵۶ سَنگرا اَلار ایلرینه قایدپ، خوش ایسلی یاغلار و عطپیرلار تاییارلادیلار. اِما خودایینگ حُکومی گُره سَبَت گونی اَلار دینچ آلدیلار.

عیسی دیرلیر

مَتّی ۲۸: ۱-۱۰؛ مَرَقُس ۱۶: ۸-۱۰؛ یوحنا ۲۰: ۱-۱۰

۲۴ یَکشَنبه گونی اِرتیر ایریبیلن آیلالار تاییارلان خوش ایسلی یاغلارینی آلیپ، قابرینگ باشینا باردیلار. ۲ اَلار قابرینگ آغزینداقی داشینگ بیر چته تُغالاناندیغینی گُردولر. ۳ قابرینگ ایچینه گِیرنلرینده بُلسا، عیسانینگ جسدینی تاپمادیلار. ۴ مونگا حایران بُلوپ دورقالار، قارشیلاریندا یالقیم سالیان لیاسدا ایکی سانی آدام بیردن گُروندیلر. ۵ آیلالار قُوقوپ، باشلارینی آشاق توتدولار. یانگق آداملار اَلارا: «سیز نمه اوچین دیرینی اُلورلینگ آراسیندان گُزلیرسینگیز؟» ۶ اُل بو یرده دَل، اُل دیرلدی! اُل هنیز سیزینگ بیلن بیلکه جلیلده اُزونگیزه آیدان زاتلارینی یادینگیزا سالینگ. ۷ اُل: «اینسان اُغلی گونَه‌لی آداملارینگ اِلینه تابشیریلمالی، صلیبه چویلنملی، اُلندن سَنگ اوچولنجی گون دیرلملیدیر» دَیپدی» دیدیلر. ۸ سَنگرا عیسانینگ بو سُزلری اَلارینگ یادینا دوشدی.

۹ آیلالار قایردان اُورولپ گلیپ، بولارینگ بارینی اُن بیر رسوللار و بیلکیلرینگ همسینه خابار بریدیلر. ۱۰ رسوللار بو خاباری پتیرنلر مَجْدَلیلی مریم، یوانا، یعقوبینگ اِنسی مریم و اَلارینگ یانینداقی بیلکی آیلالاردی. ۱۱ اِما بو سُزیر رسوللار بُش گُروندی، اَلار آیلالار اینانمادیلار. ۱۲ پطرس بُلسا یریندن توروپ، قابرا طاراف یُرتدی. اُل اِنگیلیپ، کِفنینگ بُش یاتانینی گُردی. اُل بُلان وَاقا گَنگ قالپ، ایرینا دُلاندى.

اینانیپ بیلْمَن، حایران قالپ دورقالار، عیسی اُلا: «بو یرده اییمْگه بیر زادینْگیز بارمی؟» دیپ سُرادی. ۴۲ اُنْگا بیشریلن بالیغینگ بیر بُلْگینی برِدیله. ۴۳ عیسی آلپ، اُلارینگ گُزلیرینْگ اُونونده اُنْی اییدی.

۴۴ عیسی اُلا: «مَن هِنیز یانینْگیزداقام سیزه آیدان سُرلیم شولاردیر: مَن حاقدان موسانینگ توراتیندا، پیغامبارلارینگ کیتاپلاریندا و زبوردا یازیلانلارینگ هِمسی برْجای بُلْمالیدیر» دیدی. ۴۵ سَنْگرا مُقَدَّس یازغیلارا دوشونْمَکْلی اوجین، اُلارینگ فیکرلرینی آچدی. ۴۶ عیسی اُلا: «شیلَه یازیلاندیر: مسیح عاذاپ گُروپ اُلْندِن سَنْگ اوجولنجی گون دیرلر. ۴۷ شیلَه هِم توبا اِدپ، گونَه لرینْگ باغیشلانماغی باراداقی خوش خاباری اورشلیمْدِن باشلاپ، هِمّه میلّتْله اُنونْگ آدیندان واغیظ اِدیلْمَیدیر. ۴۸ سیز بو زاتلارا شاهات بُلارسینْگیز. ۴۹ مَن هِم آتامینگ واعدا اِدن مُقَدَّس روحونی سیزه یُلارین. اِمّا سیز آسماندان اینجک قودرات بیلن دُلدوریلانچانْگیز، اورشلیمْده قالینگ» دیدی.

عیسی آسمانا گُتریلیر

مَرْقُس ۱۶: ۱۹-۲۰؛ رِسوللار ۱: ۹-۱۱

۵۰ عیسی شْگِیرتْلی شْهرینگ داشینا چیقاریپ، بیتْ عَنیا گِتیردی. سَنْگرا اِلْرینی قالدیرپ، اُلا برکت بردی. ۵۱ برکت برپ دورقا، اُلاردان آیریلیپ، آسمانا گُتریلدی. ۵۲ اُلا هِم اُنْگا سِجده اِدپ، اولی شاتلیق بیلن اورشلیمْه دُلداندیلار. ۵۳ اُلا هِمیشه عیباداتخانادا بُلوپ، خودایا شوکور اِدیردیلر.

شیلْلیکْده، عیسی اُلارینگ یانیندا قالدی. ۳۰ عیسی اُلا بیلن ساجاق باشیندا اُتیرقا، چُرْک آلپ، شوکور اِندی-ده، بُلوپ اُلا بردی. ۳۱ شُنْدا اُلارینگ گُزلی آچلیپ، عیسانی تانیدیلار، اِمّا عیسی اُلارینگ گُزلیرینْدِن غایپ بُلدی. ۳۲ اُلا بیر-بیرلرینه: «یُلْدا بیزینگ بیلن کِیلْشِپ گِلیْرْکْه، بیزه مُقَدَّس یازغیلاری دوشوندیرْکْه، ایچیمیزده یورْگیمیز یانما یارمیدی دیسنه؟» دیشدیلر.

۳۳ اُلا توروپ، شُل واقْتینْگ اَزونده اورشلیمْه دُلداندیلار. اُل یرده اُنْ بیر رِسوللاری و اُلارینگ یانیندا بیلَه اویشوپ اُتورانلاری تاپدیلار. ۳۴ بولار: «دُغرو-دان-دا، عیسی دیرلیدیر و شمعونا گُرنوپدیر!» دیدیلر. ۳۵ سَنْگرا اُل ایکسی یُلْدا بُلان و اقالاری، عیسی چُرْگی بُلنده، اُنْی تانیدیقْلارینی گورونْگ برِدیله.

عیسی شْگِیرتْله گُرونیر

مَتّی ۲۸: ۱۶-۲۰؛ مَرْقُس ۱۶: ۱۴-۱۸؛

یوحنا ۲۰: ۱۹-۲۳؛ رِسوللار ۱: ۶-۸

۳۶ اُلا هِنیز بو بارادا گورونْگ برپ دورقالار، عیسانینگ اُزی اُلارینگ آراسیندا دوروپ: «سیزه سالاملار بُلسون!» دیدی. ۳۷ اُلا روح گُرنیدیرس فیکر اِدپ، تیسْگینپ قُردولار. ۳۸ عیسی اُلا: «نمه اوجین آلدیراشیارسینْگیز؟ نمّه سِبْپْدِن گونونْگیزه بیلَه فیکرلر گِلیْر؟ ۳۹ مَنینگ اِلْریْمّه، آیاقلاریمّا گُرنْگ. بو مَنینگ اُزوم! مانْگا اِلْریْنْگیزی دَگریپ گُرونْگ. روحونْگ اِت بیلن سونْگکی بُلْماز، اِمّا گُرشونْگیز یالی، مَنینگکی بار» دیدی. ۴۰ مونْی آیدپ، اِلْرینی، آیاقلارینی اُلا گُزْکُردی. ۴۱ اُلا شاتلیقدان یانْگا هِنیزم